

Täysistunto

Torstai 21.11.2019 klo 16.00—21.40

Puhetta johtivat puhemies Matti Vanhanen (16.00—18.01), ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen (18.01—19.58) ja toinen varapuhemies Juho Eerola (19.58—21.40).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Suullinen kyselytunti

Vastaamassa olivat seuraavat ministerit
pääministeri Antti Rinne
elinkeinoministeri Katri Kulmuni
oikeusministeri Anna-Maja Henriksson
perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru
valtiovarainministeri Mika Lintilä
maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä
kunta- ja omistajaohjausministeri Sirpa Paatero
puolustusministeri Antti Kaikkonen
eurooppaministeri Tytti Tuppurainen
sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen
opetusministeri Li Andersson
liikenne- ja viestintäministeri Sanna Marin
ympäristö- ja ilmastoministeri Krista Mikkonen
sisäministeri Maria Ohisalo

Puhemies Matti Vanhanen: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen paikalla olevalle ministerille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan.

Ministereille esitettiin seuraavat kysymykset:

2.1. Suullinen kysymys Postin tilanteesta (Juha Mäenpää ps)

Suullinen kysymys SKT 60/2019 vp

Pöytäkirja PTK 68/2019 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mäenpää.

Keskustelu

16.01 **Juha Mäenpää ps:** Arvoisa herra puhemies! Syyskuun alussa, kun Postin pitkään jatkunut kriisi alkoi avautua julkisuuteen, valtion omistajaohjausministeri Paatero keräsi poliittiset irtopisteet ottamalla Postin tuntuviin palkanalennussuunnitelmiin aikalisän. Myös pääministeri Rinne uhkui, ettei palkanalennuksia tulla hyväksymään. Sitten tuli hetkeksi hiljaista.

Todellisuudessa mikään ei ole muuttunut. PAUn mukaan yhä 700 postilaisen palkkoja ollaan heikentämässä jopa 30—50 prosenttia siirtämällä heidät halvemman työehtosopimuksen piiriin. Sittemmin edellä mainitut ministerit ovatkin olleet vähemmän rehvakkaita. STT:n tietojen mukaan omistajaohjausministeri Paatero tiesi palkanalennuksista hyvissä ajoin ja jopa antoi tukensa niille. Arvoisa ministeri, ensin te vaikenitte, sitten kiertelitte toimittajien kysymyksiä ja sanoitte, että siirto on jo tehty. Kuka tässä on siunannut ja mitä? Mitä peittelette, kun ette ole vastannut suoraan? [Oikealta: Niinpä! — Hyvä kysymys! — Mitä te selittelette?]

16.02 **Kunta- ja omistajaohjausministeri Sirpa Paatero** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä kiista on eittämättä, niin kuin aikaisemminkin on kyselytunnilla todettu, todella hankala, ja sen ratkaisun avaimet ovat toivottavasti siellä työmarkkinajärjestöillä eliikkä työntekijöiden ja työnantajien käsissä — ihan niin kuin normaalistikin työehtosopimuskeskusteluissa. [Sheikki Laakso: Valtion firma!]

Tähän informaatioon, josta tämä uutinen oli: On tietysti Posti informoinut, että heillä on erilaisia suunnitelmia. Mutta päätöksenteko, jonka tekee tietenkin Postin hallitus, on tehty ja siitä on informoitu, myöskin tämän siirron ajankohdasta, vasta jälkikäteen, ja tässä kohtaa ei ollut mahdollista sitten tehdä tietenkään mitään. Nyt meillä tänään on otettu askel eteenpäin, kun on asetettu Postin ja PAUn osalta uusi nelikko selvittämään tätä kiistaa.

Puhemies Matti Vanhanen: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

16.04 **Juha Mäenpää ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei herätä hirveästi luottamusta, kun vastaukset vaihtuvat ja niitä kierrellään ja kaarrellaan. Pääministeri Rinne on täysin hiljaa. Muu ministeriporukka pakenee vastuutaan sillä, etteivät juuri he vastaa omistajaohjauksesta. Iltalehden tietojen mukaan pääministeri Rinne on kuitenkin kuiskutellut posti- ja logistiikka-alan kanssa. Ilmeisesti minimoidakseen vahinkoja. [Eduskunnasta: Ohhoh!] Kun asiasta kysyttiin, pääministeri ei kommentoinut vaan siirsi vastuun takaisin omistajaohjausministeri Paaterolle, ja kuten aiemmin tuli selväksi, Paatero pyörittelee kysymystä suussaan vastaamatta siihen.

Aamulla ministeri Paatero taas kertoi MTV:llä, ettei häneltä ole kysytty mitään ja että päätös oli jo tehty. Puolenpäivän aikaan Paatero täsmensi, että Posti oli jo kyllä informoinut häntä etukäteen. Mitä sekoilua. Koettakaa nyt päättää ja vastatkaa suoraan. Selittelettekö jatkossakin vai oletteko valmiit toteamaan, että Postin palvelut turvataan koko maas-

Pöytäkirja PTK 68/2019 vp

sa eikä postilaisten palkkoja heikennetä? Ymmärrätekö, miten tämä vaikuttaa suomalais-ten yritysten toimintaan?

16.05 Pääministeri Antti Rinne (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja, on täysin selvä, että tämän hallituksen linjana on kaksi asiaa tähän asiakokonaisuuteen liit-tyen: Se, että postipalvelut tulevat jokaiselle suomalaiselle tulevaisuudessa parempina kuin tällä hetkellä. Ja toisaalta se, että näitten 700 ihmisen työehdot, [Välihuutoja perussuoma-laisten ryhmästä] joista nyt on kysymys, tullaan turvaamaan. Tämä on hallituksen linja. Hallitus haluaa huolehtia siitä, että tällainen työehtoshoppailu loppuu tästä maasta. [Va-semmalta: Oikein!]

16.05 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Postin tilanne on ollut ongelmallinen jo vuosien ajan. Työntekijöiden asema on heikentynyt ja postinjakelun laa-tu kärsinyt. Kirsikkana kakun päällä ovat olleet johdon palkkiot, toiminta ja golfosakkeet. Nyt olisi korkea aika laittaa homma ruotuun. Hallituksen on nyt viimeistään puututtava pe-liin omistajaohjauksen kautta, kun tätä menoa Posti on pian historiaa.

Arvoisa puhemies! Kysyn asianomaiselta ministeriltä, miten omistajaohjauspolitiikan keinoin Postin ongelmat tullaan ratkomaan työntekijöiden asemaa heikentämättä, jotta jäl-leen yhtenä kauniina päivänä, niin kuin tuolla ulkonakin tänään monet totesivat, Kusti pol-kisi ja posti kulkisi ongelmitta. Tosiaan tuolla ulkona oli tänään portailla huolestuneita työntekijöitä, ja aivan kuten edustaja Mäenpää sanoi, myös yritykset ovat erittäin huolis-saan tästä tilanteesta.

16.06 Kunta- ja omistajaohjausministeri Sirpa Paatero (vastauspuheenvuoro): Arvoi-sa herra puhemies! On ymmärrettävää, että Postin työntekijät ja asiakkaat, niin yritykset kuin yksittäiset ihmisetkin, ovat huolissaan. Sen takia tänään Posti ja PAU ovat yhdessä pyytäneet meille hyvin tuttuja ja luotettuja ihmisiä — elikkä Jukka Ahtela, Lasse Laatu-nen, Ann Selin ja Lauri Ihalainen — tuekseen tähän ratkaisun löytämiseen. [Ilkka Kaner-va: Hyviä nimiä! — Vasemmalta: Kyllä!] Uskon, että tällä neljän hengen ryhmällä, joka aloittaa työskentelyn mahdollisimman nopeasti, saadaan ratkaisu löydettyä näitten osa-puolten välillä, minkä jälkeen saadaan mahdollisimman nopeasti posti takaisin kulkemaan ja meille kaikille tärkeä palvelu huolehdittua, mutta myöskin tietysti niin, että työntekijät kokevat tullessa kuulluiksi.

2.2. Suullinen kysymys Postin tilanteesta (Harry Harkimo liik)

Suullinen kysymys SKT 61/2019 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Harkimo.

Keskustelu

16.07 Harry Harkimo liik: Arvoisa herra puhemies! Postissa on 700 työntekijää, joiden keskiansio on 2 680 euroa ja pysyy sellaisena vuoteen 2022 asti ja todennäköisesti senkin jälkeen. Se on aika pitkä aika, kun tällainen palkka pysyy samana, eli sitä ei lasketa 30

Pöytäkirja PTK 68/2019 vp

tai 50 prosentilla kolmeen vuoteen. Silti puhutte palkanalennuksista, ja tilanne on saatu näyttämään siltä, että pienipalkkaisia ihmisiä sorretaan. Sorretaanko heitä oikeasti? Onko oikeasti kyse ay-järjestöjen välisestä taistelusta? Lisäksi ammattiliitto kuvittelee voivansa painostaa omaa puoluettaan ja ministereitään erottamaan Postin hallituksen. Tämän valtapelin maksajiksi ovat nyt jo joutuneet suomalaiset yritykset, joiden rekat kulkevat tyhjinä ja laivat kulkevat tyhjinä, ja yt-neuvottelut uhkaavat. Tilannetta pahentaa se, että omistaja-ohjausministeri väistelee vastuuta. Jos te olette tiennyt tästä asiasta, että tällainen liitto-siirto tehdään — se on iso suunnitelma yrityksessä, sitä tehdään monta kuukautta, ei se tule yhtäkkiä, eikä hallitus päätä siitä yhtäkkiä [Puhemies koputtaa] — miksi te ette ole silloin reagoinut tähän? Ja onko niitä palkanalennuksia oikeasti tulossa, ja koska?

16.09 Kunta- ja omistajaohjausministeri Sirpa Paatero (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä palkkaan liittyen tietenkin kaikki ovat sitä mieltä, että ihmisillä pitää olla semmoinen palkka, että sillä tulee hyvin toimeen. Tämä on lähtökohta. Tässä tämä 2 660 euroa keskimäärin, joka on lajittelijoiden osalla, on myöskin turvattu jo nyt sen sopimuksen osalta, minkä ovat tehneet Teollisuusliitto ja Medialiitto omalla pöytäkirjallaan. Sen lisäksi on turvaa siitä, että se palkka myöskin tulevaisuudessa uusien työntekijöiden osalta säilyisi mahdollisimman hyvänä, tässä neuvottelussa tietenkin pidettävä yllä. Tätä olemme yrittäneet viestiä sinne, ja olen ymmärtänyt, että viesti on myöskin otettu vastaan. [Perussuomalaisten ryhmästä: Kyllä on ympäröityä!]

16.10 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä ei hyväksy eikä tule jatkossakaan hyväksymään työehtoshoppailua missään muodossa. Me emme anna suomalaisilla työmarkkinoilla tilaa kehitykselle, jossa työnantaja voi valita mieluisensa sopimuksen. Vasemmistoliitto puolustaa työntekijöiden oikeutta riittävään palkkaan ja reiluihin työehtoihin. [Perussuomalaisten ryhmästä: Mitä?]

Posti on siirtänyt työehtosopimuksen huonompaan ilman neuvotteluja ja vastoin työntekijöiden tahtoa. Kiista ei kuitenkaan koske vain 700:aa pakettilajittelijaa, vaan kyseessä on laajempi, periaatteellinen kysymys työehtojen merkittävästä heikennyksestä. Postilta valtionyhtiönä on erityisesti syytä odottaa yhteiskuntavastuuta ja työntekijöiden kunnioittamista. On selvää, että pienipalkkaiset työntekijät taistelevat oikeuksistaan niillä laillisilla ja ainoilla keinoilla, joita heillä on, [Vilhelm Junnila: Mitä te teette? — Perussuomalaisten ryhmästä: Kysymys!] mutta nyt kysymys on laajasta yhteiskunnallisesta ongelmasta, työehtoshoppauksesta. [Puhemies koputtaa] Kysynkin hallitukselta: mitä tehdään, jotta tällaista työehtoshoppailua estetään jatkossa? [Mauri Peltokangas: Pelkkää poliittista jargonia!]

16.11 Pääministeri Antti Rinne (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vielä tähän Postin tilanteeseen: Jokainen meistä, jotka vähänkin politiikkaa ja yhteiskunnan tapahtumia seuraavat, näki jo viime keväänä ennen eduskuntavaaleja, että Postissa tämä digitalisaatio on johtamassa siihen, että jotakin siellä tapahtuu, ja silloin jo Postin puolelta tuli indikaatioita siitä, että ollaan tekemässä isoja muutoksia. Kesällä, kun tämä hallitus aloitti, ensimmäinen tieto oli se, että tullaan siirtämään koko PAUn sopimuksen piirissä oleva väki Medialiiton ja Teollisuusliiton väliseen sopimukseen, mikä olisi toteutuessaan suoraan tarkoittanut sitä, että yli 9 000 ihmisen työehdot olisivat heikentyneet 30—50 prosent-

Pöytäkirja PTK 68/2019 vp

tia. Tämä estettiin hallituksen toimesta yksiselitteisesti. Ja ilman, että hallitus tiesi siitä konkreettisesta päätöksestä, 700 ihmistä siirrettiin toisen työehtosopimuksen piiriin. Tämä on paljon, paljon vakavampi ilmiö kuin pelkästään Postissa — vaikka se on näitten ihmisten kannalta äärettömän vaikea asia. [Vasemmalta: Juuri näin!] Hallitus huolehtii siitä, että tällainen työehtosopimusshoppailu tavalla tai toisella suomalaisesta yhteiskunnasta kitketään. [Eduskunnasta: Heinonen vastustaa!]

16.12 Rami Lehto ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Omistajana valtion pitää käyttää omistajan valtaa ja tehdä päätöksiä, jotta Suomi ei ajaudu lakkovyöryyn. Meillä ei ole aikaa työryhmiin. Me tarvitsemme nyt päätöksiä. Tyytyväiset työntekijät ovat yrityksen voimavara ja laadun tae. TES-shoppailu ajaa monet perheet ongelmiin: on asuntovelkaa, on perheet elätettävänä, ja pienenevät tulot myös pienentävät tulevia eläkkeitä.

Arvoisa puhemies! Valtio saa vuosittain Postilta kymmeniä miljoonia osinkoa, ja jos osingot vähenisivät, niin ei tarvitsisi lähteä TES-shoppailuihin. Pääministeri Rinne, kysyn teiltä: alennetaanko Postin osinkovaatimuksia, vai aikooko Posti lähettää tulevat osingot kasvavina kehitysavun määrärahoina ulkomaille? [Hälinää — Jukka Gustafsson: Kauan se kesti! — Perussuomalaisten ryhmästä: Ette pyytäneet!]

Puhemies Matti Vanhanen: Osinkokysymys kuuluu omistajaohjausministerille.

16.13 Kunta- ja omistajaohjausministeri Sirpa Paatero (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ihan ensin: On aina valitettavaa, että joudutaan työtaistelutoimiin — aina. Mutta kun katsoo työtaistelujen määrää Suomessa, mitä on viime vuosina tapahtunut, niin määrä on varsin vähäinen, etenkin verrattuna moniin muihin maihin tässä ihan läheläkin. [Arto Satonen: Edellisellä kaudella oli vähemmän!]

Se, että on jo tämä työryhmä, nämä neljä henkilöä, on Postin ja PAUn tahto. Me varmaan kaikki täällä rivissä tuemme sitä ajattelua, jos he, kaksi osapuolta, haluavat itselleen tukea sinne neuvotteluihin. [Perussuomalaisten ryhmästä: Demareista!] En mene kieltämään sitä vaan tuen sitä ajattelua, että sitä neuvottelua viedään eteenpäin. Vuosittain on mahdollisuus — ja näin tehdään aina — käydä läpi osingot kaikkien yhtiöiden osalta. Kaikkien yhtiöiden osalta voidaan joka vuosi käydä läpi ne osingot, mitä valtiolle maksetaan. [Perussuomalaisten ryhmästä: Mitä te teette?]

16.14 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä asia huolestuttaa kansalaisia hyvin paljon, koska paitsi, että meillä ei tällä hetkellä Posti kulje, niin myöskin uhkaavat merkittävät tukilakot meidän vientiämme ja vaikeuttavat kansalaisten elämää esimerkiksi julkisen liikenteen osalta ja muuten. Tuntuu, että se, mitä hallitus tästä asiasta tähän asti on lausunut, on pikemminkin vaikeuttanut kuin helpottanut tätä tilannetta. No se on hyvä asia, että teillä on nyt tämä selvityshenkilöiden ryhmä, ja nämä henkilöt ovat sellaisia, jotka varmasti nauttivat yleistä luottamusta. Mutta nyt avainasia tietysti on se, että kun tähän asiaan nyt haetaan yhdessä ratkaisua, niin luovutaanko siihen asti näistä tukilakoista, jotka ovat äärimmäisen haitallisia suomalaiselle yhteiskunnalle, kansantaloudelle ja Suomen kansalaisille. Onko niin, että sinä aikana, kun selvityshenkilöt tekevät työtään, näitä tukilakkoja ei ole ja on työrauha? [Paavo Arhinmäki: Se on ammattiliittojen päätös!]

Pöytäkirja PTK 68/2019 vp

16.15 **Kunta- ja omistajaohjausministeri Sirpa Paatero** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Meille jää nyt nähtäväksi — kun tämä tieto tästä äsken mainitusta neljän hengen työryhmästä on julkaistu 15 minuuttia sitten — mikä on ammattiliittojen, joilla on tukilakot käynnissä tai tulossa, reaktio. Jos on nähtävissä ratkaisu nopeasti, niin uskon, että se tapahtuu myöskin näitten tukilakkojen osalta nopeasti. Mutta ne eivät ole meidän päätettävissämme täällä maan hallituksen eivätkä eduskunnan osalta, vaan niistä päättävät ne ammattijärjestöt. [Ben Zyskowicz: Oletteko jotain mieltä aiheesta? — Ilkka Kanerva: Mitä tekee valtakunnansovittelija?]

16.16 **Kristiina Salonen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Postin tilanne koskettaa kaikkia suomalaisia. Posti on puhuttanut tätä salia viimeisten kuluneiden vuosien aikana useaan otteeseen, ja uskon, että tarvitsemme laajempiakin ratkaisuja. Tietenkin tämä tilanne tällä hetkellä on akuutti.

Tehdään se nyt selväksi: SDP:n eduskuntaryhmä ei hyväksy minkäänlaisia työehtojen ja palkkojen alentamisia. Siis ei minkäänlaisia. [Oikealta: Eikös Paatero hyväksynyt? — Vasemmalta: Ei hyväksynyt!] Olemme valmiit toimimaan kaikin tavoin tukeaksemme tätä tavoitetta, joka myöskin hallituksen tavoite on.

Yritystoimintaa ei voi rakentaa kestävästi palkkoja alentamalla. Tilanne on toki Postin osalta nyt kärjistynyt ja kovin ikävä, ja kuten useat puheenvuoroissaan ovat todenneet, työntekijät ovat kovin tiukoilla, mutta he eivät lakkoile pienestä. Palkkojen halpuuttaminen johtaisi monet hakemaan tukia selviytyäkseen arjen menoista, ja sellainen ei voi olla Suomen suunta.

Arvoisa ministeri, voimmeko arvioida, miten nopeasti tämä työryhmä voisi saada ratkaisuja aikaiseksi? [Kimmoo Kiljunen: Oliko selkeää puhetta?]

16.17 **Kunta- ja omistajaohjausministeri Sirpa Paatero** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ehkä on liian hankalaa arvioida työryhmän, joka ei ole vielä aloittanut, työskentelyn nopeutta, mutta uskon, että kun tämä tahtotila on osapuolilla näin vahva, että he ovat tämän yhteisen työryhmän halunneet perustaa, ja kun nämä ihmiset ovat hyvin nopealla aikataululla vastanneet ”kyllä” kutsuun osallistua tähän työskentelyyn, niin uskon, että myöskin heillä on vahva tahtotila saada tämä ratkaistua mahdollisimman nopeasti. Itse toivon, että tämä olisi muutamissa päivissä, mutta en uskalla sanoa minkään näköistä aikataularviota, koska se ei ole minun päätettävissäni.

16.18 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kansalaiset ja yritykset ovat ihmeissään, kun kirjeet ja tavarat eivät kulje, ja näyttää siltä, että nämä lakot ovat laajentumassa myöskin monille muille aloille.

Tällä hetkellä jouluseasonki lähestyy, ja se, että tätä tilannetta ei saada ratkaistua, on todellakin huolestuttavaa koko suomalaisen yhteiskunnan kannalta — ja ainut, mitä täällä salissa kuulee, on se, kuinka hallituspuolueitten edustajat täällä sotkeutuvat nyt työmarkkina-asioihin ja kertovat kantojansa, [Jukka Gustafsson: Päinvastoin, ratkaisevat ongelmaa!] millä tavalla he ovat jo lukinneet omat näkemyksensä tässä asiassa. [Ben Zyskowicz: Selittelevät!]

Nyt olisi tärkeää miettiä Postin kokonaisuutta ja sitä, mitä tulevaisuudessa Postille tehdään, [Paavo Arhinmäki: Mikäs kokoomuksen kanta on?] ja te, arvoisa ministeri Paatero, olette esittänyt, että Posti tulisi pilkkoa siten, että yleispalveluvelvoitteen alainen toiminta,

Pöytäkirja PTK 68/2019 vp

jota on noin 4 prosenttia Postin liikevaihdosta, laitettaisiin omaan yhtiöön. Tämä tulisi veronmaksajille äärettömän kalliiksi. Eikö nyt olisi syytä tutkia, miten eri puolilla Eurooppaa yleispalveluvelvoite on toteutettu, ja myös miettiä sitä vaihtoehtoa, [Puhemies koputtaa] että kaikki markkinoilla olevat toimijat veloitetaan osallistumaan yleispalveluvelvoitteen kustannusten kattamiseen?

16.19 Kunta- ja omistajaohjausministeri Sirpa Paatero (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä erilaisten vaihtoehtojen miettiminen — erityisesti siellä nykyisen Postin sisällä — on jo käynnissä. Meillä on nyt tämä työehtosopimuskeskustelu, jossa on tämä kiista, ja sen lisäksi on jo käynnistynyt valtiosihteereistä koostuva työryhmä, joka miettii nykyisen Postin sisällä uusia mahdollisuuksia, joilla Posti voi tulevaisuudessakin toimia, ja mikä voisi olla meidän tulevaisuudennäkymä, minkälaisena Postin näemme kymmenen vuoden päästä tai 20 vuoden päästä. Tätä työskentelyä tehdään.

Tämä vaihtoehto Postin pilkkomisesta, joka oli tässä yhdessä haastattelussa, on ollut esillä julkisessa keskustelussa. En ottanut kantaa, haluan näin, mutta sanoin, että se on yksi mahdollisuus, jota on käytetty muun muassa Ruotsissa ja Tanskassa, missä tämä hinta on ollut joitakin satoja miljoonia, [Puhemies koputtaa] jotta voidaan se posti jakaa.

Puhemies Matti Vanhanen: Myönnän vielä tästä kysymykset edustaja Torniaiselle ja siten kysymyksen alkuperäiselle esittäjälle.

16.21 Ari Torniainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Postin tilanne on todellakin harmillinen ja erittäin paha, sen me kaikki yhdessä varmasti toteamme. Keskusta toivoo, että neuvotteluosapuolet — nimenomaan neuvotteluosapuolet — pääsevät erittäin nopeasti yhteiseen neuvotteluratkaisuun ja sopimukseen. Lakosta ja siihen liittyvistä tukitoimista kärsivät paitsi Posti ja Postin työntekijät, ennen kaikkea tavalliset suomalaiset ihmiset ja elinkeinoelämä, suomalaiset yritykset myöskin.

Ministeri Paatero vastaa omistajaohjauksesta ja ministeri Marin yleispalveluvelvoitteen kuuluvista kirjeiden jakeluun liittyvistä asioista, mutta, arvoisa pääministeri, miten te itse kuvailisitte tämänhetkistä tilannetta? Miten tämä tilanne vaikuttaa tavallisiin suomalaisiin kansalaisiin, jotka ovat huolestuneita, ja miten elinkeinoelämän tilanne tässä tilanteessa jatkuu?

16.22 Pääministeri Antti Rinne (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On ihan selvää, että pitkittyessään tämä tilanne tulee vakavasti vaikuttamaan meidän kansantalouteen ja tämä tulee vaikuttamaan myöskin tavallisten ihmisten arkeen, ja siitä syystä hallitus on toiminut tässä asiassa jatkuvasti hyvin tarkkaan seuraten ja silloin, kun sovittelussa on tullut tilanne, jossa tarvitaan toimenpiteitä, lähtenyt liikkeelle toimenpiteissä.

Niin kuin ministeri Paatero totesi, niin tänne tulee neljä erittäin kokenutta työmarkkinoitten osajaa auttamaan tässä tilanteessa näitä sopimusosapuolia hakemaan sitä ratkaisua. Ja minä uskon, että tämä joukko, jos kuka, kykenee tekemään sopuesityksen tähän riittää niin nopeasti kuin se on ylipäätään mahdollista tehdä.

Tämä on Suomen kansantalouden ja ihmisten kannalta, tavallisten suomalaisten kannalta, huono tilanne, josta ei pitäisi pitkään joutua kärsimään.

Pöytäkirja PTK 68/2019 vp

16.23 **Juha Mäenpää ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä lakko on kaikkien kansalaisten helppo ymmärtää. Tässä lakossa ei ole kyse palkankorotusvaatimuksista vaan siitä, että nykyinen palkkataso säilyisi ja työntekijät perheineen pystyisivät elättämään itsensä. Kai te, arvoisa hallitus, ymmärrätte, minkä pandoran lipkaan avaatte, jos valtio suostuu omistajana Postin valtaviin palkkaleikkauksiin. Postin, jonka voidaan katsoa tuottavan yhteiskunnan pyörimisen kannalta kriittistä palvelua. Jos te hyväksytte tämän, olette näyttämässä esimerkkiä kaikille muillekin suuryrityksille, että jopa palkkojen puolitus on ok, kun se kikkaillaan työehtosopimusta vaihtamalla. Omistajaohjaaja, siis te vihervasemmistolainen kansanrintamahallitus [Antti Kurvinen: Punamulta! — Ben Zyskowitz: Sosialistihallitus! — Antti Kurvinen: Uusi punamulta!] vasemmistoliitto ja demarit mukaan lukien, työväenpuolueet siis etunenässä, näyttää katselevan sivusta muualle, kun tämä tapahtuu. [Välihuutoja] Kysyn vielä kerran, vastatkaa suoraan: oletteko valmiit tekemään rajujakin ratkaisuja, että postilaiset saavat jatkossakin edes säädyllistä palkkaa työstään [Puhemies koputtaa] ja että nämä yrittäjien ja yritystenkin kannalta kriittiset toiminnot turvataan? [Jukka Gustafsson: Puhe kirjoitettu ennen keskustelua!]

16.24 **Kunta- ja omistajaohjausministeri Sirpa Paatero** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllä muistaakseni kaksi kertaa tämän keskustelun aikana olen jo sanonut, että tietenkin kaikkien tavoite [Naurua] — tahtotila, jos haluatte toisen sanan — on se, että kaikkien työntekijöiden palkat turvataan. Ja näin on tällä hetkellä ilmoitettu myöskin Postin toimesta, mutta myöskin tämän Medialiiton ja Teollisuusliiton yhteisellä pöytäkirjalla. Tässä ison Postin työntekijämäärän elikkä jakelijoiden osalta myöskin on tietenkin tämä tavoite — ei pelkästään tämän 700:n osalta, vaan tämän ison, yli 7 000 hengen osalta. Uskon, että siellä on jo tältä osin päästy varmaan hyvään ratkaisuun. Elikkä palkkojen taso säilytetään vähintäänkin nykyisellään. Se on lähtökohta.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.3. Suullinen kysymys vuoden 2020 talousarvioesityksen vaikutusarvioista (Kai Mykkänen kok)

Suullinen kysymys SKT 62/2019 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Matti Vanhanen: Seuraava kysymys, edustaja Mykkänen.

Keskustelu

16.25 **Kai Mykkänen kok:** Arvoisa puhemies! Monimutkaisten asioiden päätöksenteko on syytä tehdä arvioidun tiedon pohjalta, ei mututuntumalla. Tästä olemme toivottavasti samaa mieltä. Hallituskin on jo hallitusohjelmassaan antanut kansalaisille lupauksen tietopohjaisesta politiikasta. Te sitouduitte — sanalla sanoen sitouduitte — tietopohjaisen politiikan tekoon sekä systemaattiseen vaikutusarviointiin kaikessa valmistelussanne. No, tällä viikolla on käynyt ilmi, että riippumattomien eduskunnan tietopalvelun asiantuntijoiden mukaan teidän ensi vuoden talousarvionne laskee Suomen työllisyyttä 5 000 hengellä. [Paavo Arhinmäen välihuuto] Siis teidän tekemänne esitykset vähentävät täytettyjen työ-

Pöytäkirja PTK 68/2019 vp

paikkojen määrää, työllisten määrää, Suomessa. Suomen työllisyys olisi siis ensi vuonna parempi, jos ette olisi tehneet mitään. Kysyn nyt teiltä: onko teidän mielestänne asiallista, että teidän ministerinne teilaavat eduskunnan tietopalvelun riippumattomat laskelmat mututuntumalla? Ymmärrykseni mukaan teidän hallituksenne omat ministeriöt käyttävät näitä samoja arviointimenetelmiä. [Puhemies koputtaa] Pääministeri Rinne, ettekö luota siis itse kehumaanne tutkittuun tietoon, riippumattomiin laskelmiin? Onko teillä varaa sivuuttaa tutkittuun tietoon perustuva esitys olankohautuksella, kun omat vaikutusarvioidut työllisyyspäätöksenne puuttuvat, [Puhemies koputtaa] tai itse asiassa ne ovat työpaikkoja poistavia?

Puhemies Matti Vanhanen: Noudatetaan minuutin aikarajaa.

16.27 **Pääministeri Antti Rinne** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Poliitiikka on arvovalintoja. [Oikealta: Työttömiä lisää! — Sari Sarkomaa: Kova arvovalinta: työttömiä lisää!] Tämän hallituksen arvovalinta on se, että poistetaan suomalaisesta yhteiskunnasta eriarvoisuutta — poistetaan suomalaisesta yhteiskunnasta eriarvoisuutta. Sen eriarvoisuuden taustalla ovat monessa suhteessa toimeentuloihin liittyvät vaikeudet. Tämä hallitus nostaa 20 eurolla — joka sinällään ei ole hirveän iso raha, mutta näille ihmisille iso raha — työttömyysturvan peruspäivärahan tasoa ja perusturvan tasoa noin laajasti ottaen, ja se on se laskennan peruste, joka myös valtiovarainministeriössä todetaan, että vaikuttaa työllisyyteen laskennallisesti negatiivisesti. Mutta, edustaja Mykkänen, voin vakuuttaa teille, että ensi keväänä ja viimeistään elokuussa [Leena Meri: Vasta!] te tulette yllättymään siitä, minkä määrän laskettuja työpaikkoja, lisättyä työllisyyttä tämä hallitus tulee viemään eteenpäin. [Ben Zyskowitz: Sitä odotellessa!]

Puhemies Matti Vanhanen: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksen, varaamaan sen painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

16.28 **Kai Mykkänen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On aivan totta, mitä pääministeri sanoi, että tulen yllättymään, jos ensi keväänä hallituksen esitys todella viimein sisältää vaikutusarvioidut kymmenientuhansien työpaikkojen lisäykset. Mutta yllätyn erittäin mielelläni silloin, jos näin tapahtuu.

Valitettavasti ette kuitenkaan varsinaisesti vastannut siihen kysymykseen, että ettekö te luota tutkittuun tietoon. Ette luota siihen, mitä ekonomistit laskevat tietopalveluissa, ja onko tämä sitten jotenkin eri luotettavuustasoa kuin ministeriöiden laskelmat, vai teettekö te ne ensi kevään päätöksetkin mututuntumalla? Silloin en ylläty niinkään.

Nyt on kuitenkin myös niin, että vetoatte aina tähän eriarvoisuuskysymykseen, joka onkin erittäin tärkeä, mutta katsokaa siinäkin tietopalvelun laskelmia. On kaksi tapaa vähentää eriarvoisuutta Suomessa: Joko voidaan lähteä siitä, että nostetaan kädet pystyyn työttömyyden kanssa ja yritetään auttaa heikoimmassa asemassa olevia, jotka ovat työttömyyden varassa. On aina tärkeätä, että Suomessa on kohtuullinen sosiaaliturva, ja sitä ei kukaan ole poistamassa. Mutta toinen tapa on se, että yritetään saada suurtyöttömyys poistettua. Niin on tehty Ruotsissa ja Tanskassa, ja me haluamme siihen kelkkaan mukaan. [Puhemies koputtaa] Ihmisten on voitava elää säällistä elämää omalla työllään. Oletteko eri mieltä tästä? [Paavo Arhinmäki: Eli haluatte leikata työttömyysturvaa!]

Pöytäkirja PTK 68/2019 vp

16.29 **Pääministeri Antti Rinne** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olin todella pettynyt kokoomuksen vaihtoehtobudjettiin. Se piti sisällään merkittäviä määriä leikkauksia työttömien turvaan. [Välihuutoja kokoomuksen ryhmästä] Se piti sisällään myös työttömien eläkkeitten leikkauksen totaalisesti tulevaisuudessa ansioturvan piirissä olevien ihmisten osalta. Olin todella pettynyt siihen linjaan, jonka kokoomus nosti esille vaihtoehtobudjetissaan kertoen aivan toista politiikkansa sisällöstä. Nyt on tosiasia se, että paljastitte oman kovan oikeistolaisen luonteenne. Se on selvä asia.

Mutta, arvoisa puhemies, on olemassa arvoja, jotka vaikuttavat politiikan tekoon sillä tavalla, että kun teidän vaihtoehdossanne verotuksen keventämisen kautta pienituloiset menettävät 200 euroa vuodessa ja isotuloiset lisäävät tulojaan 1 000 euroa vuodessa, samaan aikaan hallituksen toimenpiteet menevät päinvastoin, niin että alimmat tulodesiilit saavat merkittävästi lisää ja ylimmät tulodesiilit eivät. Tämän hallituksen politiikka on oikeudenmukaista ja tuloeroja tasaavaa suomalaisessa yhteiskunnassa.

16.30 **Markku Eestilä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kansalaiset kyselevät ainakin minulta aika usein, miksi te ette siellä eduskunnassa keskustele siitä, mitenkä saadaan enemmän rahaa, vaan keskustellette vain aina siitä, kenelle ja kuinka paljon annetaan rahaa. Jotenkin tulee mieleen vanha sanonta, että menestykseen ei ole reseptiä mutta menestymättömyyteen on: halu miellyttää kaikkia. Te olette nyt lähteneet kyllä miellyttämään kansalaisia, ja aivan järkeviinkin kohteisiin te jaatte helikopterirahaa, jota ei ole olemassa. Milloinka te tulette tämän eduskunnan saliin ja esittelette ne työllisyystoimet, joilla sitä rahaa oikeasti hankitaan ja vientiä edistetään ja nostetaan bruttokansantuotetta? Arvoisa pääministeri, milloinka me saamme tämän työryhmän esityksen tänne saliin keskusteltavaksi?

16.31 **Pääministeri Antti Rinne** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työllisyyteen liittyvät esitykset ovat tulossa sen aikataulun mukaisesti, mitä hallitusohjelmassa on todettu. Ensi keväänä kehysriihessä käydään läpi erityisesti paikalliseen sopimiseen ja työttömyysturvan kehittämiseen liittyviä asioita, ja sitten on elokuussa ne noin 30 000 päätösperusteista lisätyöpaikkaa. Se on se, mitä hallitus on luvannut, ja sen mukaan me tulemme toimimaan. [Oikealta: Siinäkö kaikki?]

Arvoisa puhemies! On äärimmäisen tärkeätä, että kyetään nyt korjaamaan eläkeläisten, työttömien, lapsiperheiden asemaa tässä yhteiskunnassa, ja sitä tämän hallituksen politiikka todella tarkoittaa. Me olemme tavanneet varmaan vähän erilaisia ihmisiä siellä toreilla ja turuilla. Minä olen tavannut niitä eläkeläisiä, jotka kertovat, että joutuvat miettimään, ostavatko lääkkeitä vai ruokaa. [Sanna Antikainen: Missä vappusatanen?] Minä olen tavannut lapsiperheitä, jotka joutuvat miettimään, voiko lasta päästää harrastuksiin, sen takia, että perheellä ei ole rahaa. Näitten ihmisten asemaa tämä hallitus nyt korjaa. [Sari Sarkomaa: Millä tavalla, kun ei tule työpaikkoja?]

16.32 **Jussi Halla-aho ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työllisyysaste on tärkeä indikaattori, mutta ainoana onnistumisen mittarina se on hiukan vaarallinen. Vähintään yhtä tärkeä kysymys on se, tulevatko ihmiset toimeen sillä palkalla, joka heille työstä maksetaan. Yksi ongelma on palkkojen polkeminen, kuten Postin tapauksessa. Toinen ongelma on osa-aikaisen työn lisääntyminen. Jos henkilö tekee työtä muutaman tunnin viikossa, hän on paperilla työllinen mutta suuri osa hänen toimeentulostaan muodostuu tulon-

Pöytäkirja PTK 68/2019 vp

siirroista, eikä tämä ole julkisen talouden kannalta kestävä. Huoli on se, että kun hallitus on sitonut — kaiketi — menonlisäyksiä kasvavaan työllisyysasteeseen, hallituksella on kiusaus nostaa työllisyysastetta kikkailulla, kuten edistämällä halpatyötä tai palkkatuella. [Paavo Arhinmäki: Vastustaako perussuomalaiset palkkatukea?] Kysynkin: miten tämä sosialistihallitus aikoo torjua halpatyömarkkinoiden syntyä? — Kiitos.

16.33 Pääministeri Antti Rinne (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Korjaan heti ensimmäisen virheen tuossa puheenvuorossa. Tämän hallituksen pysyvät menonlisäykset rahoitetaan valtaosiltaan pysyvillä tulonlisäyksillä. [Timo Heinonen: Velalla!] 730 miljoonaa euroa veroja, 200 miljoonaa euroa uudelleenkohdennuksia pysyvistä menoista. Tämä on hallituksen todellinen rahoituspohja niille pysyville menonlisäyksille, jotka ovat 1 230 miljoonaa euroa. Nämä on hoidettu siis yli 75-prosenttisesti pysyvillä tulonlisäyksillä.

Sitten haluan sanoa teille, arvoisa edustaja Halla-aho, että oleellista on se, että tämä työehtosopimusshoppailu, joka nyt tällä hetkellä vaikuttaa esimerkiksi Postissa, saadaan kitkettyä suomalaisesta yhteiskunnasta. Toivon todellakin, että kun hallitus tulee tekemään näihin asioihin liittyviä esityksiä, te tuette niitä esityksiä tavalla, joka poikkeaa teidän tahotilastanne Euroopan parlamentissa. [Vasemmalla: Juuri näin!] Haluan myöskin todeta sen, että tämän hallituksen tärkeitä asioita on myös se, että osa-aikatyötä ei tässä yhteiskunnassa lisätä, vaan me haluamme lisätä vakituisia, pysyviä, täysaikaisia työsuhteita sen työllistämispolitiikan kautta, jota tämä hallitus tulee tekemään.

16.34 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensimmäisessä vastauksessanne vastasitte edustaja Mykkäsen hyvään kysymykseen, että politiikka on arvovalintoja. Kysyn: onko se sitten arvovalinta, että hallitus ei luota tutkittuun tietoon, jos tieto paljastaa, että hallituksen politiikka johtaa työpaikkojen vähenemiseen? Arvoisa pääministeri, muistan, kun viime kaudella olimme samassa oppositiorintamassa, miten te usein muistutitte ja moititte silloista hallitusta, jos he eivät luottaneet tutkittuun tietoon. [Arto Satonen: Aivan!] Ettekö te nyt luota tutkittuun tietoon? Vai luotatteko te mututuntumaan? [Pia Viitanen: Kristillisten mielestä ei voi parantaa sosiaaliturvaa!]

16.35 Pääministeri Antti Rinne (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sanotaan nyt selvästi: Hallituksen politiikka perustuu tutkittuun tietoon. Kyllä me tiedämme, että sekä valtiovarainministeriön laskelmien mukaan että eduskunnan tietopalvelun laskelmien mukaan käytettävissä olevilla laskentapohjilla näyttää siltä, että 20 euroa kuukaudessa lisää perusturvaan, perustyöttömyysturvaan tai perusturvaan kokonaisuudessaan, tarkoittaa laskennallisesti sitä, että 5 000 työpaikkaa häviää. Mutta kysymys on siitä, että näiden ihmisten toimeentulon ja hyvinvoinnin takia tarvitaan tämä tulonlisäys, ja se on hallituksen politiikkaa. [Ben Zyskowiec: 5 000 ihmistä menettää työnsä!]

16.36 Juhana Vartiainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On todella tärkeää, että keskustelu pysyy tässä tietopohjaisessa politiikassa, josta lähdettiin liikkeelle. Arvoisa pääministeri, jos te niitä laskelmia tutkisitte tarkemmin, niin te huomaisitte, että kokoomuksen varjobudjetin toimet pitävät tulojaon samanlaisena kuin teidän esityksenne eivätkä lisää köyhyysastetta.

Panin kyllä aika murheellisena merkille, miten keskustelussa ja myöhemmin yleisemmässä keskustelussa jopa opetusministeri Andersson väheksyi sitä, miten hyvin koulutetut

Pöytäkirja PTK 68/2019 vp

ekonomistit tässäkin talossa meidän omassa tutkimusyksikössämme tekevät työtään niillä menetelmillä, parhailla menetelmillä, joita pätevät ihmiset osaavat. Ministeri Andersson, olisiko itse asiassa paikallaan pyytää anteeksi eduskunnan tietopalvelun pätevältä henkilökunnalta heidän työnsä näin halveksivaa väheksymistä?

16.37 Opetusministeri Li Andersson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Poliitikka on, kuten pääministeri totesi, arvovalintoja, mutta se on myöskin järkivalintoja. Jos katsoo tämän hallituksen työllisyyspolitiikkaa, niin yhtenä keskeisenä osana on myöskin se, että me panostamme suomalaisen koulutukseen, koska nähdään, että koulutus ja osaaminen ovat parasta työllisyyspolitiikkaa, mitä tässä maassa voi tehdä, ja luotan siihen, että meillä on kokoomuksen tuki, kun me näitä panostuksia teemme. [Ben Zyskowicz: Kuka niitä on arvostellut?]

Minä en ole koskaan aliarvioinut eduskunnan tietopalvelua. He tekevät äärimmäisen tärkeää työtä. Mutta kokoomuksen eduskuntaryhmänkin on syytä huomioida se, että näissä arvioinneissa ei arvioida koko budjetin työllisyysvaikutuksia vaan tarkastellaan lähinnä vero- ja sosiaalietuusmuutoksia. Se tarkoittaa sitä, että kaikkien meidän mielestä tarpeelliset, kauan kaivatut koulutus- ja osaamispanostukset eivät näy näissä työllisyysarvioinneissa siitä huolimatta, että varmaan kokoomuksenkin ryhmä tukee meitä meidän arvioinnissa siitä, että nämäkin panostukset ovat työllisyyden kannalta aivan keskeisen tärkeitä.

16.38 Maria Guzenina sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On todella tärkeää, että näin vakavasta asiasta kun keskustellaan, niin kokoomus — olen oppinut arvostamaan teitä totuuden puhujina — ette nyt kuitenkaan harjoittaisi älyllistä valehtelua. [Välihuutoja kokoomuksen ryhmästä] Nimittäin näiden tietopalvelun laskelmien 5 000 työpaikan vähennys on todellakin laskennallinen seuraus perusturvan nostosta. Onko perusturvan nosto teidän mielestänne paha asia? Ehkä se teidän mielestänne on, mutta meidän mielestämme se ei ole. Ja näissä tietopalvelun laskelmissa on disclaimeri, että ”työllisyysarvio ei ole arvio koko budjetin tai vaihtoehtobudjetin työllisyysvaikutuksista”. Sen sijaan teidän vaihtoehtobudjetissanne ”kokoomus lopettaisi eläkkeen kertymisen ansiosidonnaisesta työttömyysturvasta”. Tästä te löysitte 500 miljoonaa veronalennuksen. Työttömyysturva, asumistuki ja toimeentulotuki: leikkaus yhteensä 600 miljoonaa euroa. [Vasemmalta: Oh-hoh!] Ajatteletteko te ihmisiä ollenkaan? [Oikealta: Vihapuhetta!] Tässä hallitukselle kysymys: oletteko te sitä mieltä, että kokoomus ajattelee ihmisiä ollenkaan? [Naurua]

Puhemies Matti Vanhanen: Muistuttaisin, että tässä salissa ei yksilöitä eikä ryhmiä puhutella valehtelu-nimikkeellä. [Sari Sarkomaa: Pyytäkää anteeksi! Asiatonta!]

16.39 Pääministeri Antti Rinne (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä salissa on erilaisilla ideologioilla varustettuja puolueita ja erilaisista lähtökohdista asioita arvioivia kansanedustajia, ja kyllä tässä on selkeästi iso arvoero, iso ero ajatuksissa kokoomuksen ja täällä hallituksen puolella istuvien puolueitten välillä. [Vilhelm Junnila: Ääripäät!] Hallituspuolueitten tehtävä on tällä hetkellä huolehtia siitä, että eriarvoisuus suomalaisessa yhteiskunnassa pienenee. Hallituspuolueet huolehtivat siitä, että tämän kansan koulutustaso ja osaamistaso tulevat nousemaan. Sillä me pärjäämme tulevaisuudessa. Tämä hallitus tekee investointeja tulevaisuuteen, ei menneisyyteen, niin kuin kokoomus haluaa tehdä.

Pöytäkirja PTK 68/2019 vp

16.40 **Kai Mykkänen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Poliitikassa ja erityisesti talouspolitiikassa on todella kyse arvovalinnoista. Mutta te ette tee arvovalintoja vaan te teette kaikille ojentavaa jakopolitiikkaa, joka tulee kohtaantumaan esimerkiksi siinä, että valitettavasti opetusministeri Anderssonin kauden päättyessä tuhat ammattikouluopettajaa saa pian yt-neuvottelukirjeen, koska kertaluontoinen panostus ei sinne suinkaan riitä. [Pia Viitanen: Montako sai teidän aikana?] Me olemme teidän kertaluonteisista panostuksistanne joutuneet pelastamaan yli puolet pysyviin panostuksiin, jotta ne olisivat ai-toja tulevaisuusinvestointeja, joilla sitten tulee myös niitä myönteisiä vaikutuksia lopulta työllisyyteenkin, mihin Andersson tässä viittasi. Mutta teidän hallitus ei niitä tuolla tavalla saa aikaan.

Pääministeri puhui rahoituskeinoista. Jos puhutaan tosiasioista, niin jokaisena vuonna te rahoitatte lisäyksiä ennen kaikkea velalla. Myös viimeisenä vuonna valtiovarainministeriö arvioi, että teidän velanottonne kasvaa 4 miljardiin — yli kaksinkertaiseen tästä vuodesta. Miten te väitätte, että veroilla ne rahoitatte, kun siellä on selvästi moninkertainen määrä velkaa verrattuna veroihin? [Puhemies koputtaa]

Ja katsokaa sitä tietopalvelun laskelmaa: tulonjako ei heikkene meidän esityksessä, koska 26 000 ihmistä enemmän on töissä. Se on sitä parasta sosiaaliturvaa. Siitä pitää puhua. [Välihuutoja vasemmalta]

16.41 **Valtiovarainministeri Mika Lintilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Mykkänen ottaa tärkeän asian esille kysymyksessään, ja tietysti hallituksen pitää reagoida, ja hallitus reagoi. Olemme tänään antaneet budjetin täydennyksen, jossa siirtyy 20 miljoonaa opetusministeriön puolelle nimenomaan täsmäkoulutukseen, että yrityksille pystytään kouluttamaan työvoimaa. [Sanni Grahn-Laasonen välihuuto] Tämä lisää tätä työllisyyden ja koulutuksen liittoa, ja sitä tulee vahvistaa, ja tämä tulee jatkumaan.

Olette kysyneet niistä työllistämistoimenpiteistä, ja hallitusohjelmassa on erittäin selkeä kirjaus siitä: me emme sulje mitään toimenpiteitä ulkopuolelle. Olemme koko ajan tekemässä niitä. Kysyitte, milloin niitä tuli. Tänään niitä tuli viimeksi.

Puhemies Matti Vanhanen: Myönnän tästä viimeisen kysymyksen edustaja Grahn-Laasonelle.

16.42 **Sanni Grahn-Laasonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Erityisesti kun puhutaan tutkitusta tiedosta, tutkijoiden ja tutkimuksen arvostuksen toivoisi kuuluvan opetusministerin sanoissa. Vai onko niin, että faktat kelpaavat tietopalvelusta vain silloin, jos ne tukevat omaa agenda?

Pääministeri, te puhutte paljon omissa puheenvuoroissanne sosiaalisesta oikeudenmukaisuudesta. On jääkylmää politiikkaa tuoda tähän saliin sellainen budjettiesitys, joka tekee ensi vuonna 5 000 ihmistä työttömäksi. [Välihuutoja] Tästä meidän tänään pitäisi puhua. Voin sanoa, että politiikalla on eroja. [Paavo Arhinmäki: Pitäisi ymmärtää niitä pape-reita, joita tilaa!] Kun katsotaan vaihtoehtobudjetteja, niin huomataan: teidän budjettinne 5 000 työtöntä enemmän, meidän budjettimme 65 000 uutta työpaikkaa. [Paavo Arhinmäki: Ja lehmät lentää!] Kysynkin teiltä, pääministeri: oletteko valmiita ottamaan huomioon edes joitain näistä meidän ehdotuksistamme, jotka lisäävät työllisyyttä ja tuovat suomalaisille töitä?

Pöytäkirja PTK 68/2019 vp

16.43 **Pääministeri Antti Rinne** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Grahn-Laasonen, teidän puheenne ei pidä paikkaansa — teidän puheenne ei pidä paikkaansa. [Vasemmalta: Ei pidä!] Te kerrotte toista totuutta hallituksen työllisyyspolitiikan linjasta. Siellä on laskettu vain ja ainoastaan verotuksen vaikutuksia ja perusturvan kehityksen vaikutuksia tähän kokonaisuuteen, mutta kun katsotaan koko budjettia, se tarkoittaa sitä, että työllisyysaste tulee parantumaan hallituksen esityksellä myös. [Ben Zyskowitz: Mistä ne luvut saa?] Äskен teidän eduskuntaryhmänne puheenjohtaja totesi, että teidän esityksenne mukaan 25 000 eduskunnan tietopalvelun laskelmien mukaan voidaan identifioida sosiaaliturvan leikkausten kautta työllisyyden lisääntymiseen. Te puhutte 65 000:sta. Se on teidän omia arvioitanne, joita ei ole todistettu millään tavalla tieteellisesti. [Välihuutoja]

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.4. Suullinen kysymys lastensuojelun epäkohdista (Sari Tanus kd)

Suullinen kysymys SKT 63/2019 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Matti Vanhanen: Seuraava kysymys, edustaja Tanus.

Keskustelu

16.44 **Sari Tanus kd:** Arvoisa herra puhemies! Lapsen oikeuksien viikolla on nostettava esiin lastensuojelun epäkohtia. Suomessa vuonna 2018 kodin ulkopuolelle oli sijoitettuna 18 544 lasta, ja näistä vain 689 lasta on sijoitettuna sukulais- tai läheisperheisiin. Sijaishuollossa elää lapsia, joiden yhteydenpidon vanhempiin, isovanhempiin ja muihin läheisiin on lastensuojeluviranomainen joko kokonaan katkaissut tai muutoin rajoittanut yhteydenpitoa ankarasti. Puhutaan jopa kadotetuista lapsista.

Eilen syvästi huolestuneiden isovanhempien moniammatillinen työryhmä toi vetoomuksen lastensuojelun nykytilan selvityksen teettämiseksi ja lastensuojelun epäkohtien korjaamiseksi. Kysyisinkin asianosaiselta ministeriltä: aiotaanko lastensuojelun epäkohtiin puuttua ja teettää selvitys lastensuojelun nykytilasta ja lasten oikeuksien, myös läheisten tapaamisoikeuden, toteutumisesta?

16.45 **Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sain itsekin tästä vetoomuksesta tietää, ja kannatan kyllä sitä linjaa, että meidän täytyy lastensuojelun asioissa ottaa napakampi ote. Tarvitaanko siinä nykytilan selvittämistä vai ei? Jos eduskunta haluaa, tämä nykytila voidaan selvittää, mutta kyllä tosiasia on se, että me tiedämme, mistä pitäisi lähteä liikkeelle. Olin lastensuojelupäivillä puhumassa ammattilaisille, joita oli 1 200 paikalla. Heiltä kysyttiin osana tätä päivän työtä, mikä on lastensuojelussa pahiten pielessä, mistä pitäisi aloittaa. He sanoivat, että pitää saada rakenteet ja henkilömitoitus kuntoon. Henkilöstömitoitukseen on kirjaus hallituksen ohjelmassa, ja tavoittelemme sitä, että meillä olisi yhtä sosiaalivirtokelijää kohti enää 30 lasta tämän hallituskauden lopulla ja puolivälin etappina yksi per 35 lasta. [Puhemies koputtaa]

Tämä on vaikea kysymys, ja jatketaan keskustelua siitä, mitä muita toimia on luvassa.

Pöytäkirja PTK 68/2019 vp

Puhemies Matti Vanhanen: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

16.47 Sari Tanus kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eilen välitettiin ministerille myös ME/CFS-potilaiden eli kroonista väsymysoireyhtymää sairastavien lasten perheiltä vetoamus, jonka oli allekirjoittanut yli 80 vanhempaa tai läheistä. Heidän vertaistukiverkostossaan on yli sata perhettä. Näistä perheistä neljän perheen lapsi on kiireellisesti ja perheelle täytenä yllätyksenä sijoitettu muutaman viime kuukauden aikana. Kaiken kaikkiaan kiireellisiä sijoituksia tehdään Suomessa joka toinen tunti. Onko tilanne todella näin paha? Tarvitaanko kiireellisiä toimia todella näin paljon?

Huolena on myös se, että lastensuojelulaitosten ylläpitäjistä yksityisten osuus on 90 prosenttia. Ylen selvitysten mukaan lastensuojelusta on tullut miljardibisnes.

Kysyisinkin asianosaiselta ministeriltä: ollaanko näihin lastensuojelun epäkohtiin ja myös miljardibisneksen mukanaan tuomiin haasteisiin puuttumassa?

16.48 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhdyn näihinkin näkökulmiin, mitä esititte. Hyvin vakavaa ja painavaa asiaa. Sijaishuollon työryhmä tällä hetkellä nimenomaan pohtii sitä, minkälaisia asiantuntijaneuvoja olisi käytettävissä siinä, millä tavalla lastensuojelulakia tulisi kehittää erityisesti vaativan sijaishuollon osalta, ja nämä esimerkit, joita tässä kerroitte, koskevat erityisesti vaativaa sijaishuoltoa. Olen myöskin itse huolissani siitä, että lastensuojelussa lasten etu ei todennäköisesti kovin hyvin enää toteudu, koska olemme siinä tilanteessa, että alkaa olla enää vain viidennes tästä tärkeästä työstä julkisissa käsissä. On sanottava, että perusoikeuksien vaarantaminen on paikoin käynyt selväksi, kun näitä kovimpia esimerkkejä tältä alueelta on saatu myöskin julkisuuteen nähtäväksi. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että meidän täytyy myös pystyä keskustelemaan siitä, onko lastensuojelu [Puhemies koputtaa] sellainen paikka, jossa tällaiselle voitontavoittelulle on sijaa jatkossa.

16.49 Ari Koponen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olen hyvin huolissani siitä, miten yhteiskuntamme puuttuu tärkeimpään instituutioon, perheeseen, voidessaan hajottaa sen tilanteessa, jossa perhettä on kohdannut sairastuminen ja suuri epäonni. Puhun nyt etenkin ME/CFS-potilaista, jotka ovat tyypiesimerkki siitä, mitä seuraa sairaaseen ihmiseen kohdistuvasta syrjinnästä, aggressiosta ja terveydenhuollon avuttomuudesta. Suomessa on kiireellisesti sijoitettu ainakin kolme ja huostaanotettu ainakin kaksi ME-potilasta. Miten hallitus aikoo puuttua ME-potilaiden kohtaamaan syrjintään ja aggressioon? Enkä halua kuulla vastaukseksi mitään toiminnallisista häiriöistä. Kyseinen malli on vain lisännyt stigmaa ja huonoa kohtelua näiden potilaiden kohdalla.

16.50 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tämä ja monet muutkin esimerkit, mitä vaativassa sijaishuollossa ja myöskin perhehuollon puolella on, kertovat siitä, että me joudumme arvioimaan koko sitä rakennelmaa, jota me kutsumme lastensuojeluksi tällä hetkellä. Meillä on monenlaisia esimerkkejä, joissa joudumme myöskin toteamaan, että sijaishuollon valvontaan sekä myöskään lasten ja nuorten kuulemisiin ei olla suhtauduttu sillä vakavuudella, millä pitäisi suhtautua. Epäkohtiin on puututtava, ja lakia on noudatettava. Tältä osin on esimerkkejä siitä, että paikoin ei näissä tärkeissä kysymyksissä ole onnistuttu.

Pöytäkirja PTK 68/2019 vp

Niin kuin totesin, vaativan sijaishuollon osalta on saatava parempaa aikaiseksi. En lähde tässä nyt ottamaan kantaa yksittäisiin toimiin, mitä pitää tehdä, mutta tällä hetkellä eduskunnassa on nyt sisällä jälkihuollon parantaminen lasten ja nuorten osalta. Se on yksi askel, [Puhemies koputtaa] ja lupaan teille, että tämä ei jää tähän. Meidän on pakko puutua lastensuojeluun paljon laajemmin ja tuoda uusia esityksiä eduskuntaan.

16.51 Paula Risikko kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessa on hyvin paljon isovanhempia, jotka on vieraannutettu lapsenlapsestaan. Meihinkin ottavat hyvin usein yhteyttä sellaiset isovanhemmat, jotka on vieraannutettu jostain syystä, hyvinkin monesti perusteettomasti, avioerotilanteessa tai muussa riitatilanteessa.

Viime kaudella käytiin kovaa keskustelua tästä, ja nimenomaan kokoomus ja silloinen oikeusministeri Häkkänen halusivat, että tätä viedään eteenpäin eli että vieraannuttamista ei tapahtuisi tilanteessa, jossa suhde on kuitenkin mahdollista järjestää ja lapsi tarvitsee isovanhempiaan. Nyt kysynkin ministeri Henrikssonilta: oletteko halukas jatkamaan tätä asiaa ja viemään asiaa myöskin eteenpäin, koska monet isovanhemmat ovat todella surullisia?

16.52 Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson (vastauspuheenvuoro): Aivan kuten edustaja Risikko toi esille, tämä on äärettömän tärkeä kysymys. Moni isovanhempi on huolissaan ja surullinen siitä, että ei saa tavata lapsenlapsiaan. Tästä varmasti on meillä paljonkin tietoa tässä salissa. Sen takia kaikki se työ, mitä ollaan tehty yhdessä sen eteen, että tämä tilanne saataisiin parannettua, on hyvää työtä, ja sitä haluan myös jatkaa.

Tässä on lainsäädännössä aina äärimmäisen tärkeä näkökohta se, että lapsen oman edun on aina oltava etusijalla, ja se on nykyisessäkin lainsäädännössä lähtökohta. Varmasti on niin, että tätä on syytä vielä tarkastella, ja edellisellä hallituskaudella varmasti tehtiin joi-takin askelia oikeaan suuntaan, ja tähän tärkeään kysymykseen varmasti palataan vielä.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.5. Suullinen kysymys mielenterveyskuntoutujien asumispalveluista (Kim Berg sd)

Suullinen kysymys SKT 64/2019 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Matti Vanhanen: Seuraava kysymys, edustaja Berg.

Keskustelu

16.53 Kim Berg sd: Arvoisa puhemies! Viime keväänä koko Suomi järkyttyi vanhusten asumispalveluiden vakavista puutteista. Ongelma ei kuitenkaan rajoitu ainoastaan vanhusten asumispalveluihin, vaan myös mielenterveyskuntoutujien palveluissa on ongelmia. Viime vuosina isot terveysjätit ovat vallanneet markkinoita. Niillä on hallussaan jo noin 40 prosenttia yksiköistä ja yli puolet asiakaspaikoista.

Tällä viikolla vietetään Mielenterveysviikkoa. Kun ihmisen mieli järkkyy, se on valtava tragedia, ja joskus kotona on mahdoton selviytyä.

Pöytäkirja PTK 68/2019 vp

Arvoisa puhemies! Mielenterveyskuntoutujien asumispalvelut ovat kriisissä. Näiden apua tarvitsevien ihmisten asuminen on pahimmillaan säilömistä. Hallitus on sitoutunut korjaamaan hankintalain epäkohdat, jotta laadulliset kriteerit otetaan paremmin huomioon julkisissa tarjouskilpailuissa. Kysynkin vastaavalta ministeriltä: Miten voimme varmistaa, että voittoa ei aseteta laadun edelle? Miten mielenterveyskuntoutujille [Puhemies koputtaa] turvataan inhimillinen elämä?

16.54 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastaan kaksiosaisesti:

Ensinnäkin kysymyksen loppupuolelle sisältyvään konkreettiseen kysymykseen siitä, miten hyvä elämä taataan: Siihen on pakko sanoa, että tällä hetkellä on olemassa vakavia puutteita eikä näin aina käy. Se johtuu jo yksistään siitä, että mielenterveyskuntoutujilla pitäisi olla samanlainen mahdollisuus myöskin kotiin tuotaviin palveluihin, ja tältä osalta tämä laitospainotteisuus, joka on nähtävissä asumispalveluissa, ei ole kaikkien maiden tie. Meidän pitäisi pystyä käymään tästä myös keskustelua.

Sitten kun puhutaan palveluasumisesta, on huomattava täälläkin, että markkina on keskittynyttä ja voitot ovat paikoin sellaisia, että arjen elämästä ei löydy mitään vastaavaa. Siksi on todettava, että myöskin täällä voitontavoittelun suitsiminen olisi paikallaan. [Paa-vo Arhinmäki: Hyvä!] Tältä osin iso kysymys on eduskunnallekin se, voitaisiinko tästä asiasta käydä enemmän keskustelua.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.6. Suullinen kysymys lunastuslain uudistamisen tilanteesta (Juha Pylväs kesk)

Suullinen kysymys SKT 65/2019 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Matti Vanhanen: Seuraava kysymys, edustaja Pylväs.

Keskustelu

16.55 Juha Pylväs kesk: Arvoisa puhemies! Maaseudun Tulevaisuuden mukaan Uudenmaan ely-keskus on kieltänyt metsänkäyttöilmoituksen mukaisia hakkuita perusteena valmisteluvaiheessa oleva maakuntakaava. Kyseisille alueille on pohdittu kaavaan luonnon-suojelumerkintää. Maakuntakaavan alustavien suunnitelmien perusteella ely-keskus on si-
vuuttanut omaisuudensuojan täysin.

Julkisuudessa on myös keskusteltu kuntien pakkolunastusmenettelyistä, joissa kunnat lunastavat yksityisten maita pilkkahinnalla. Vastavia viestejä kuntien menettelyistä tulee ympäri Suomea, ja entistä lisääntyvässä määrin sähkölinjojen lunastusten yhteydessä. Lunastustilanteessa maanomistajille maksettavia korvauksia on korotettava roimasti, jotta toiminta saadaan oikeudenmukaisemmalle pohjalle. Keskusta katsoo, että lunastuslaki onkin uusittava maanomistajan omaisuudensuojan parantamiseksi.

Kysynkin ministeri Henrikssonilta: mikä on hallitusohjelmaan kirjatun lunastuslain uudistamisen tilanne, jotta Vantaan sukutilan sosialisoinnin kaltaista ei enää tapahtuisi?

Pöytäkirja PTK 68/2019 vp

16.57 **Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Äärettömän tärkeä asia. [Paavo Arhinmäki: Asuntorakentaminen on tiukkaa sosialismia!] Ensinnäkin totean, että oikeusministerinä en ota kantaa yksittäistapauksiin. Se ei ole sallittua, enkä siihen sorru.

Tämä lunastuslain uudistaminen on tärkeä hanke, ja se on vireillä. Mehän olemme sopineet hallitusohjelmassa, että lunastuslakia uudistetaan tavalla, joka sekä parantaa maanomistajan oikeusturvaa että turvaa samalla kuntien maapolitiikan, ja on hyvin luonnollista, että tässä otetaan omaisuudensuoja myös tarkasti arviointiin. Omaisuudensuoja on perusoikeus, jota on pidettävä tässä valmistelussa keskeisesti myös mukana. Tällä hetkellä on tilanne se, että työ jatkuu. Oikeusministeriössä on ollut olemassa mietintö, jonka pohjalta on tullut lausuntoja. Se lausuntopalaute katsotaan nyt, ja valmistelu jatkuu. Tarkoitus on, että esitys annetaan eduskunnalle syksyllä 2020 eli ensi vuonna.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.7. Suullinen kysymys tasa-arvon edistämisestä perhevapaaudistuksen yhteydessä (Noora Koponen vihr)

Suullinen kysymys SKT 66/2019 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Matti Vanhanen: Seuraavat kysymykset myönnän vielä edustaja Noora Koposelle ja edustaja Strandille. — Edustaja Koponen.

Keskustelu

16.58 **Noora Koponen vihr:** Arvoisa puhemies! Naisen euro on edelleen 84 senttiä. Naiset käyttävät vanhempainvapaista yli 95 prosenttia. Naisten eläkkeet ovat keskimäärin viidenneksen matalampia kuin miesten. Kun keskituloinen nainen on lapsen kanssa kotihoivon tuella kolme vuotta, hänen tuleva eläkkeensä heikentyy 50 eurolla kuussa. Nämä luvut eivät kuvasta tasa-arvoista hyvinvointiyhteiskuntaa. Nämä luvut ovat kuitenkin todellisuutta juuri nyt. Väestöliiton perhebarometristä käy ilmi, että taloudellinen epävarmuus sekä perheen ja työn yhteensovittaminen ovat merkittäviä syitä, miksi lapsia ei hankita.

Tämä hallitus on sitoutunut toteuttamaan perhevapaaudistuksen, jossa naisen työmarkkina-asema vahvistuu ja hoitovastuu jakautuu perheissä tasaisesti molempien vanhempien kesken. Hallitusohjelman mukaisesti Suomi tähtää tasa-arvon kärkimaaksi. Kysynkin teiltä, ministeri Pekonen: miten hallitus aikoo konkreettisesti edistää tasa-arvoa perhevapaaudistuksen yhteydessä?

16.59 **Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Noora Koponen otti tässä hyvin esille sen, että perhevapaat eivät todellakaan jakaudu perheissä tällä hetkellä tasan. Meidän tavoitteenamme on kunnianhimoinen uudistus, jossa nimenomaan lisätään tasa-arvoa perheissä mutta myös työelämässä, jotta voimme tulevaisuudessa kuroa umpeen tätä palkkakehitystä, jonka edustaja Koponen nosti myös esiin. Perhevapaaudistus on edelleen vielä valmistelussa, ja toivon, että pääsemme hallituksessa siinä nopeasti eteenpäin, niin että pääsen sitä kaikille täällä esitte-

Pöytäkirja PTK 68/2019 vp

lemään. On selvää, että meidän pitää tehdä perhevapaauudistukseen kiintiöitä, jaksoja, joissa sekä isät että äidit ottavat entistä enemmän vastuuta perhevapaistaan. Juuri viime viikolla Kela julkaisi tutkimuksen, jonka mukaan vanhempainpäivärahaa saaneiden isien määrä väheni viime vuosiin verrattuna. Sen takia mielestäni on erittäin tärkeää, [Puhemies koputtaa] että tämä hallitus kiinnittää tähän nyt huomiota.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.8. Suullinen kysymys toimista yritystoiminnan edistämiseksi (Joakim Strand r)

Suullinen kysymys SKT 67/2019 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Matti Vanhanen: Seuraava kysymys, edustaja Strand.

Keskustelu

17.00 **Joakim Strand r:** Arvoisa puhemies, ärade talman! Det är åter dags för det årliga Slush-evenemanget, som är en högklassig mötesplats för tillväxtföretag och investerare. Att hit kommer investerare från hela världen för att träffa entreprenörer och företag talar sitt tydliga språk om det kunnande och framför allt den potential som finns här.

Arvoisa puhemies! Slushin kaltaiset tapahtumat tuovat uskoa Suomeen, ja kysyn: Mitkä ovat avaintoimet, joiden avulla pidämme huolta siitä, että Suomen yritysmaailmassa syntyy yhä enemmän kansainvälisesti merkittäviä menestystarinoita? Tänne tulee nyt tälläkin viikolla koko maailmasta investoijia, mielenkiintoisia ihmisiä, ja minusta tuntuu, että arvostamme tänä päivänä yrittäjyyttä ja myös startup-yrittäjyyttä enemmän kuin aikaisemmin, mutta mitä me voimme poliitikkoina tässä talossa vielä enemmän tehdä, jotta tänne syntyy kansainvälisesti merkittäviä menestystarinoita ja aivan uudentyyppisiä osaamiskeskittymiä?

17.01 **Elinkeinoministeri Katri Kulmuni** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia edustaja Strandille erittäin tärkeästä ja ajankohtaisesta kysymyksestä. Tosiaan se, että kymmenentuhannet yrittäjät ja potentiaaliset rahoittajat kerääntyvät tänään Slush-tapahtumaan, jossa myös itse sain vierailulla tänään, kertoo kyllä siitä hienosta pohjavireestä, mikä Suomessa on ollut, kun vapaaehtoisvoimin lähtenyt tapahtuma on levinnyt kansainvälisesti.

Yrittäjille ja yrityksille on tietenkin hirvittävän keskeistä, että he tietävät investointiympäristön olevan houkutteleva ja tasainen, ettei yrittäjien ja yritysten verotus kiristy. Ensi vuoden vaihteeseen ollaan tuomassa yrittäjästrategiaa hallituksen käsittelyyn. Ja jos miettii vaikkapa rahoitusinstrumentteja, joita julkinen valta pystyy tarjoamaan, Tesi, kasvurahasto, eurooppalaiset instrumentit, niin keskeistä on se, että niitä pystyttäisiin käyttämään. Tietenkin kotimaisesti tutkimukseen, kehitykseen ja innovaatioihin laitetaan panostuksia: 50 miljoonaa euroa enemmän on ensi vuoden budjettiin varattu tätä varten, ja tavoitteena on siis, että 30-luvulle tultaessa 4 prosenttia olisi kokonaisuus meidän tki-menoissamme.

Pöytäkirja PTK 68/2019 vp

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

3. Terapiatakuu mielenterveyspalveluihin pääsyn nopeuttamiseksi

Kansalaisaloite KAA 10/2019 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 1,5 tuntia. Asian käsittelyssä noudatetaan aika-
taulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

17.03 Sebastian Tynkkynen ps: Arvoisa herra puhemies! Tällä viikolla uutisoitiin, että suomalaisten nuorten itsemurhat eivät vähene samaa tahtia keski-ikäisiin suomalaisiin verrattuna. Se kertoo siitä, että meillä Suomessa on suuri joukko nuoria, jotka voivat yhä huonommin.

Tapasin viime keväänä nuoren, joka kertoi masentuneensa ja ajautuneensa itsetuhoisiin ajatuksiin. Syynä oli se, että hän oli pitkään auttanut ja kuunnellut ystäviään, jotka voivat pahoin, eikä jaksanut enää kantaa heidän kuormaansa. Kun tosi oli kyseessä, hänen johtavassa asemassa oleva isänsä jätti työt kesken ja lähti työpaikaltaan ajamaan kiireesti kohti vastaanottoa [Puhuja liikuttuu] pojan hoitoon saamiseksi. [Ritva Elomaa: Voimia, Sebastian!] — Anteeksi.

Puhemies Matti Vanhanen: Saatte uuden puheenvuoron, kun pyydätte sitä.

17.05 Pia Lohikoski vas: Arvoisa puhemies! Kansalaisaloite terapiatakuusta nostaa tärkeän ja ajankohtaisen teeman keskusteluun. Se on myös samankaltainen vasemmistoliiton pitkäaikaisten linjausten kanssa. Ilolla kiitän myös ministeri Krista Kiurun ulostuloja asiassa muun muassa kyselytunnilla lokakuussa sekä virallisissa tiedotteissa. Myös me vasemmistoliitossa kannatamme Terapiatakuu-kansalaisaloitteen henkeä.

Nuorten ja jopa lasten mielenterveysongelmat ovat kasvaneet hälyttävästi viime vuosina. Jonot lasten- ja nuorisopsykiatriaan, Kelan tukemaan nuorten ja aikuisten kuntoutuspsykoterapiaan sekä erikoissairaanhoidon hoitoon ovat hälyttävät. Tarvitsemme uusia ratkaisuja, matalan kynnyksen nopean toiminnan joukkoja ennaltaehkäisemään ongelmien paisumista. Aloitteeseen esittämät perusterveydenhuollossa tarjottavat matalan kynnyksen maksuttomat lyhytterapiainterventiot olisivat tarvittava lisä lievien mielialaoireilujen hoitoon, ja ne vähentäisivät erikoissairaanhoidon kuormitusta.

Nykyjärjestelmä on rakentunut diagnoosien, lähetteen ja erikoissairaanhoidon niukkojen resurssien varaan. Hoito on kansalaisten viestien perusteella liian usein pelkkien masennuslääkkeiden jakamista ilman keskustelutukea. Tämänkaltainen suuntaus ei ole hyvää mielenterveyshoitoa laadukkaasta terveydenhuollosta tunnetussa pohjoismaisessa hyvinvointivaltiossa.

Pöytäkirja PTK 68/2019 vp

Terapiatakuu-kansalaisaloite on oikeasuuntainen, tärkeä avaus mielenterveyspalveluiden kehittämiseksi. Toteuttamiskeinoja ja yksityiskohtia täytyy varmaankin vielä hioa, mutta tavoite on oikea. Vanhemmuuden haasteet, taloushuolet, perheen ja työn yhteensovittaminen, työuupumus, yhteiskunnan asenneilmapiirin koveneminen sekä monenlaisiin elämäntilanteisiin, perhe-, seurustelu- tai ystävyyssuhteisiin, koulutuksen ja työelämän nivelkohtiin ja onnettomuuksiin liittyvät murheet ja huolet eivät välttämättä täytä mielenterveyshäiriöiden diagnoosia mutta voivat haitata henkilöiden arkielämää huomattavasti. Kun varhaisessa vaiheessa saisi muutaman kerran maksutonta keskustelutukea ja tarvittaessa ohjausta muihin palveluihin, voisi moni ongelma ratketa nykyistä helpommin.

Kasautuessaan ja pitkittyessään pienistä murheista kasautuu suuria vuoria ja pahimmillaan kaikkeen arkiseen toimintakykyyn vaikuttavia lamaannuttavia haasteita, joita äärimmillään ratkotaan raskaissa erikoissairaanhoidon, sosiaalityön, lastensuojelun, palveluasumisen, velkaneuvonnan, päihdekuntoutuksen ja jopa rikostuomioistuimen palveluvalikoissa, puhumattakaan menetetyistä työvuosista ja inhimillisistä tragedioista. Inhimillinen kohtaaminen, toisen ihmisen hyvät sanat, välittäminen, rinnalla kulkeminen ja kohdatuksi tuleminen ovat avainasemassa.

Terapiatakuu-kansalaisaloite voisi olla tärkeässä roolissa inhimillisemmän ja kohtavamman terveydenhuollon ja Suomen rakentamisessa. Terapiatakuu-aloitteella on vasemmiston tuki. [Ben Zyskowiec: Miksei vasemmisto hoida, että hallituskin tukisi? — Vasemmalta: Kyllä me hoidetaan!]

17.09 Sofia Virta vihr: Arvoisa puhemies! Terapiatakuu-kansalaisaloite on vahva viesti meille päättäjille. Se on hätähuuto heiltä, jotka tietävät aivan liian hyvin, aivan liian läheltä, miten vaikeaa ja työlästä avun saaminen mielenterveyden häiriöihin voi olla. Liian monella on kokemusta siitä, ettei apua ole saatavissa riittävästi tai riittävän varhain. [Ben Zyskowiec: Juuri näin!] Liian moni tämän aloitteenkin kirjoittaneista syytti viime sunnuntaina, itsemurhan tehneiden muistopäivänä kynttilän rakkaimmalleen.

Mielenterveyspalvelut tulisi vihdoin tuoda riittävin resurssein osaksi perusterveydenhuoltoa. Palvelujärjestelmä tulee uudistaa hyödyntäen tutkittua tietoa ja moniammatillista osaamista, mutta kokemusääntä unohtamatta. Panostukset palvelukynnyksen madaltamiseen ovat tärkeitä. Toiveeni on, että apua olisi jatkossa saatavilla myös anonyymisti. Terveyskeskusten lisäksi psykososiaalisen osaamisen merkitys tulee ymmärtää arjessa, lähellä ihmistä. Psykkisen puolen osaamista ja resursseja tulisi lisätä aina neuvolasta korkeakouluun ja varhaiskasvatuksesta ikäihmisten palveluihin.

Tämän aloitteen on allekirjoittanut vanhempi, jonka omassa lapsuudessa koetut traumatisoivat tapahtumat nostavat nyt päätään, vievät yöunet, haastavat ihmissuhteita ja heijastuvat omaan jaksamiseen vanhempana ja jonka tekisi mieli itkeä aamulla päiväkodin eteisessä ja huutaa ”en minä jaksa enää” mutta jonka huulet sinetöi pelko siitä, mitä tapahtuu, jos kerron, kuka pitää huolta lapsistani, jos minua ei enää ole. Mielenterveystyöhön panostamalla me panostamme myös lapsuuteen. Neuvoloita hallitusohjelman mukaisesti kehitettäessä meidän tulee keskittyä siihen, miten pituuden ja painon mittaamisen ohella osoitamme henkilöstölle riittävästi aikaa ja valmiuksia pysähtyä keskustelemaan jaksamisesta, tunnetaidoista ja vuorovaikutuksesta. Psykososiaalinen tuki ei saa jäädä kotiin annettujen voimavaroalokkeiden varaan, vaan aikaa tulee olla aidolle, kunnioitavalta keskustelulle ja kysymykselle: miten siinä aidosti voit?

Pöytäkirja PTK 68/2019 vp

Tässä keskustelussa meidän tulee kuulla myös läheisistään huolissaan olevan ääni. Hänen, jonka vatsassa tuntuu nytkin pelko ja mielessä pyörii kysymys siitä, miten voisin auttaa rakkaimpiani vielä vähän enemmän, hänen, joka saattaa uupua itse tuon suuren taakan ja huolen keskellä. Meidän tulee kyetä huomioimaan, kuulemaan ja näkemään myös psyykkisesti sairastuneen läheiset huomattavasti nykyistä paremmin. Läheisten tukeminen ja heidän jaksamisestaan huolehtiminen ei voi jäädä vain järjestöjen harteille. Perhe- ja paripsykoterapian roolia ja osaamista tulisi vahvistaa perusterveydenhuollon tasolta lähtien.

Arvoisa puhemies! Kenenkään hätää ja pahaa oloa ei koskaan tulisi ohittaa. Tämän aloitteen allekirjoittaneista löytyy varmasti myös hän, joka terveysaseman ovista ulos astuessaan katsoo käsissään lääkeresepiä ja tuntee tyhjyyttä sisällään. Kuka kuulisi ja kuuntelisi? Lääkepurkista saatu apu ei riitä, mutta usean reseptin jälkeen ei ilmankaan enää pärjää, ja häpeä riippuvuudesta sysää pahan olon kierrettä yhä syvemmälle sisimpään.

Jokainen ihminen tulee kohdata arvokkaasti ihmisenä, kaikissa tilanteissa. Mielenterveys- tai päihdeongelmien kanssa kamppailevat eivät ole yhtään huonompia tai vähempiarvoisia. Aivan yhtä lailla jokainen heistä on jonkun lapsi, jonkun äiti, isä, sisko, setä, työkaveri tai naapuri. Mielenterveyspalveluiden tulisi olla nykyistä isommassa roolissa myös päihdekuntoutuksessa. Kokonaisvaltaisuus keskiössä ja niin, että apua saa aidosti yhdeltä luukulta. Vaikka painopistettä on tärkeää siirtää nyt perusterveydenhuoltoon, tulee jatkosakin turvata riittävät resurssit myös erikoissairaanhoidossa.

Hän voi olla meistä kuka tahansa, sillä meistä kukaan ei tiedä, mitä elämä etemme tuo. Mielenterveysongelmat eivät ole vain tietyn väestönosan tai tietynlaisten ihmisten ongelmia. Meistä jokaisella on mieli, ja meidän jokaisen mieli voi särkyä olosuhteiden ollessa kestäättömiä tai liian kuormittavia. Tämä viesti on saapunut virallisesti meidän päättäjien eteen yli 50 000 ihmisen äänellä. Me emme voi jättää tätä hätähuutoa kuulematta. Tämä hallitus on sitoutunut parantamaan mielenterveyspalveluiden saatavuutta, ja seuraavaksi meidän tehtävämme on yhdessä pitää huolta siitä, että hoidamme asian hyvin ja huolellisesti.

Vielä lopuksi haluan muistuttaa, että tämä kansalaisaloite ja sen eteen töitä tehneet sekä sen allekirjoittaneet ihmiset ovat korvaamattomassa osassa poistaessaan stigmaa mielen terveyden haasteiden suhteen. Tuota heidän aloittamaansa työtä meistä jokaisen tulee jatkaa keskustelu ja päätös kerrallaan. — Kiitos. [Ben Zyskowitz pyytää vastauspuheenvuoroa]

Puhemies Matti Vanhanen: Aloitamme debatin sen jälkeen kun nämä etukäteen pyydettyt puheenvuorot on käyty.

17.15 **Mia Laiho kok:** Arvoisa puhemies! Eilen vietettiin lasten oikeuksien päivää. Tänäkin käsittelemme kansalaisaloitetta terapiatakuusta. YK:n lasten oikeuksien sopimuksen 24 artiklassa sanotaan, että lapsella on oikeus saada tarvittaessa hoitoa. On ikävä todeta, että tämä itsestään selvältä vaikuttava lapsen oikeus ei toteudu Suomessa mielenterveyspalvelujen osalta kaikilla lapsilla.

Meillä on tänään mahdollisuus lähteä parantamaan tätä epäkohtaa Terapiatakuu-kansalaisaloitteella, joka saavutti yli 52 000 allekirjoitusta. Kuntaliiton vuonna 2018 tehdyssä lastensuojelukyselyssä palvelujen saatavuuden vaikeutuminen näkyy kyselyyn vastanneiden mukaan laajasti lasten tarvitsemisissa palveluissa, erityisesti lasten mielenterveyspalveluissa. Kyselyssä yhteensä 13 prosenttia arvioi, että lasten tarvitsemat mielenterveyspalve-

Pöytäkirja PTK 68/2019 vp

lut jäävät useimmiten lapsilta kokonaan saamatta, ja 49 prosenttia vastanneista arvioi, että tarvittava palvelu on saatavilla mutta prosessi on vaikea ja aikaavievä. Jos mielenterveyspalvelujen saatavuuteen ja hoitoketjujen toimivuuteen panostettaisiin varhaisessa vaiheessa, voitaisiin todennäköisesti monelta lapsen huostaanotolta välttyä. Hoitopääsyn vaikeudet kuormittavat koko perhettä ja voivat ajaa koko perheen tilanteen epätasapainoon.

Noin kolmasosa lastensuojelun järjestäjäorganisaatioista arvioi sijoittavansa lapsia kodin ulkopuolisiin sijoituksiin usein siksi, että lapsen mielenterveyspalvelut eivät jostain syystä ole järjestyneet. Vajaa puolet suomalaisista asuu kunnissa, joissa näin tapahtuu. Tämä on hälyttävä sanoma, jonka pitäisi herättää kaikki päättäjät ja kaikki sosiaali- ja terveystoimen virkamiehet kautta Suomen. Toimitaanko enää lapsen edun mukaisesti, jos hoitoon ei pääse, järjestelmä on liian monimutkainen ja perhe ei saa riittävästi tukea? Huostaanotetaanko Suomessa lapsia hoitopääsyn ongelmien takia? Tehdäänkö Suomessa itsemurhia hoitojärjestelmän toimimattomuuden takia, kun ihmiset eivät saa apua ajoissa tai se ei ole ammattimaista ja osaavaa? Kyllä, valitettavasti näin on.

Minusta on häpeällistä, että näin on Suomessa, jossa pidämme itseämme korkeatasoisena länsimaisena lääketieteen maana. Lasten erottamiseen vanhemmistaan pitäisi olla aina muut syyt kuin palvelujärjestelmän toimimattomuus. Seitsemän päivän perusterveydenhuollon hoitotakuu, jota nykyinen hallitus ajaa, on sinällensä hyvä asia, mutta se ei auta mielenterveysongelmista kärsivää, jos oikeanlainen hoito ei ala riittävän nopeasti ja pääsy itse hoitoon helpotu. Näen jopa vaarana, että kaikki paukut laitetaan seitsemän päivän hoitotakuun toteuttamiseen ja kontaktin saamiseen terveyskeskukseen, mutta itse hoito ei käynnisty tai etene. Ei riitä, että lapsi tai nuori tai aikuinen on jonossa odottamassa hoitopääsyä toiseen paikkaan, vaan apua on annettava matalalla kynnyksellä ja, jos on kyse lapsesta tai nuoresta, luonnollisessa toimintaympäristössä. Tämä tarkoittaa, että mielenterveyspalveluita on vietävä sinne, missä lapset ja nuoret ovat, eli kouluihin ja opiskelijaterveydenhuoltoon.

Mielenterveysongelmat ovat myös suurimpia syrjäytymisen syitä. Puuttamalla mielen terveyden häiriöihin mahdollisimman varhaisessa vaiheessa voidaan vähentää tilanteen pahenemista ja ehkäistä syrjäytymisen kierre.

Arvoisa puhemies! Terapiatakuu-kansalaisaloitteella ehdotetaan lakimuutosta, jolla taa taan kaikille iästä riippumatta nopea pääsy hoidolliseen psykoterapiaan tai muuhun psykososiaaliseen hoitoon. Kansalaisaloitteen ehdottama lakimuutos rakentaisi Suomeen tehokkaan mielenterveyshoidon perustason. Sosiaali- ja terveysministeriön palveluvalikoimaneuvosto PALKO on linjannut, että tutkimusnäyttöön perustuvia, vaikuttavia psykoterapiamuotoja tarjotaan myös julkisessa terveydenhuollossa. Terapiatakuun rahoituksen lisääminen budjettiin on perusteltua jo tämän sosiaali- ja terveysministeriön alaisen neuvoston linjaus huomioiden. Oikea-aikaisten mielenterveyspalveluiden on oltava yhdenvertaisesti jokaisen niitä tarvitsevan saatavilla.

Kokoomuksen omaan vaihtoehtobudjettiin sisältyy terapiatakuu, yhteensä 35 miljoonaa euroa.

Terapiatakuu vahvistaisi nimenomaan mielenterveyshoidon perustasoa ja hoitopääsyn yhdenvertaisuutta koko Suomessa: ”Perusterveydenhuoltoon sisältyy mielenterveyden häiriöiden soveltuva psykoterapia ja muu psykososiaalinen hoito.”

Kannatan lämpimästi kansalaisaloitetta terapiatakuusta. Toivottavasti myös hallitus näkee asian tärkeyden ja varmistaa riittävän rahoituksen sen toteuttamiseksi. Terapiatakuun käynnistämisen voisi aloittaa esimerkiksi Uudeltamaalta pilotoinnilla, jolloin saataisiin tie-

Pöytäkirja PTK 68/2019 vp

toa sen käytännön toteutuksen malleista ja vaikutuksista. Uudellamaalla olisi valmiutta varsin nopeaan käynnistykseen. Näitä kokemuksia voitaisiin sitten hyödyntää sen laajentamisessa koko Suomeen.

Meillä ei ole aikaa hukattavana. Me emme voi jäädä odottamaan soten järjestämisen mallia tai muita hallinnollisia ratkaisuja. Tiedän, että mielenterveysstrategia on jo valmis-teilla, lausunnoilla, ja tämä on hyvä jatkumo sille. Jokainen päivä on jonossa olevalle tai vielä sen ulkopuolella olevalle tuskallisen pitkä. Täällä salissa on annettu ymmärtää myös hallituksen puolesta, että tälle kansalaisaloitteelle on tukea. Toivottavasti se näkyy myös rahoituksessa ja tämä tärkeä aloite saadaan toimimaan myös käytännössä. Nyt on aika toimia.

Puhemies Matti Vanhanen: Nyt on vastauspuheenvuoropainike avattu. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat osallistua debattiin, painamaan V-painiketta.

17.22 **Sari Multala kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kerrankin meillä on sellainen kansalaisaloite täällä, joka tulee todelliseen tarpeeseen. Haluankin kiittää mielenterveysjärjestöjä, jotka ovat tämän tänne meille tuoneet käsiteltäväksi. Mielenterveysongelmista kärsivät eivät ole niitä henkilöitä, jotka yleensä tulevat torilla meille poliitikoille puhumaan, ja sen takia valitettavasti tämäkin asia on vielä meillä liian huonolla tolalla.

Arvoisa puhemies! Arvoisa ministeri Kiuru, tässä olisi nyt sellainen asia, joka olisi tunnissa korjattavissa. Meidän maassamme on terapeutteja saatavilla, ja ainoa asia, joka puuttuu, on tähän varattavat resurssit eli rahat. Tässä kansalaisaloitteessa on laskettu, että sen toteuttaminen maksaisi 35 miljoonaa euroa. Te ette ole käsittäkseni hallituksenne talousarviossa varanneet tähän kuitenkaan ensi vuodelle resursseja. Aiotteko te kannattaa aidosti tätä kansalaisaloitetta, kun täällä niin moni hallituspuolueidenkin kansanedustaja tästä kovin kauniisti puhui? Kaikki me tiedämme, kuinka suureen tarpeeseen nämä rahat tulisivat, ja sillä olisi myös positiivisia vaikutuksia työllisyyteen, kun ihmiset eivät enää kärsisi yksin kotona.

17.23 **Ilmari Nurminen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin on hieno asia, että tämä on tullut tänne saliin, ja tämä on äärettömän tärkeä asia. Varmasti laajasti täällä yli puoluerajat ylittävästi halutaan olla edistämässä tätä.

Olen itse ollut tosi tyytyväinen siihen, miten nyt ministerin johdolla on kuitenkin lähdetty valmistelemaan asioita: on tätä mielenterveysstrategiaa ja ajatuksia siitä, miten esimerkiksi nuorille, lapsille, kouluille ja perusterveydenhuoltoon tätä asiaa integroidaan, ja muuta. Toivoisin, että, ministeri, voisitte vähän näitä suuntaviivoja tässä avata. Ja haluan vielä korostaa, että tämä on yhteinen iso tahtotila.

Minulla on ystäväpiirissäkin, ja varmasti meillä kaikilla, monia, jotka kokevat, että heistä ei oteta koppia, kun he eivät saa näitä palveluita ja muita, ja uskon, että tämä ei ole ratkaistavissa ihan sormia napsauttamalla. Ongelmia on todella paljon. Varmasti me kaikki ja koko hallitus olemme sitoutuneet siihen, että me haluamme ratkaista ja nostaa näitä asioita esiin ja parantaa mielenterveyspalveluiden laatua Suomessa.

17.24 **Lulu Ranne ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos tästä aloitteesta. Kyse on paljon, paljon suuremmasta asiasta kuin pelkästään terapian piiriin pääsystä. Kyse on yhteiskunnallisesta hädästä. Jokaisella meillä, niin kuin tänään on jo selvinnyt, on lähei-

Pöytäkirja PTK 68/2019 vp

siä, jotka ovat kokeneet niitä elämän mittaisia tragedioita, tai jopa me itsekin olemme, ja me kaikki puhumme terapiatakuun tärkeydestä, ennalta ehkäisevistä palveluista ja oikeista teoista. Me kuitenkin yritämme korjata näitä asioita aivan liian myöhään. Me sammutamme niitä tulipaloja. Tämä aloitekin on oikeastaan osoitus siitä, että ollaan menty hirvittävän paljon liian pitkälle.

Empatia ei riitä. Tekoja tarvitaan lisää istuvalta hallitukselta ja meiltä kaikilta. Iso asia olisi se, että me siirtäisimme painopistettä ihan sinne alkupäähän. Perheitä täytyy lähteä pelastamaan aivan alusta asti voimakkaasti ja ammattimaisesti tai nämä tragediat eivät vähe- ne ikinä. Uskon, että meillä on kaikilla sama tavoite.

17.25 Anu Vehviläinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Myös minä haluan kiittää tästä aloitteesta. Ajattelen sillä tavalla, että on hyvä hakea yhteistä näkemystä yli puoluerajojen tämän asian tiimoilta kaiken kaikkiaan ja välttää minkäänlaista poliittista riekkimistä tässä kysymyksessä. Asia on niin tärkeä, tavoitteet siitä, että mahdollisimman varhaisessa vaiheessa päästään avun ja tuen piiriin mielenterveyspalveluissa siellä perusterveydenhuollon puolella.

Katsoin aika tarkasti myös nämä tausta-aineistot, mitä tähän liittyy, ja huomasin, että siellä oli arvioitu myös yhteisiä tavoitteita hallituksen hoitotakuun kannalta ja tulevaisuuden sote-keskus -ohjelman kannalta. Kun tämä on tulossa sosiaali- ja terveysvaliokuntaan käsittelyyn, niin olen aivan varma, että me mietimme myös siellä, olisivatko nämä asiat yhdistettävissä, samaan aikaan sekä tämä kansalaisaloite että hoitotakuu. Itse asiassa, kun täällä on ministeri paikalla, haluaisin myös, että ministeri voisi ehkä kertoa hoitotakuun aikataulusta meille.

17.26 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensin lämmin kiitos aloitteen tekijöille. Teidän ansiostanne mielenterveysasiat ja mielenterveyspalvelut ovat nousseet ensimmäistä kertaa historiallisesti aivan politiikan ykkösagendalle.

Monelle on arkipäivää se, että apua ei saa. Silloin kun jalka menee poikki, saadaan apu Suomessa, mutta kun mieli särky, niin silloin moni jää yksin ilman mitään apua ja tukea.

Ennen vaaleja kaikki puolueet paitsi perussuomalaiset kannattivat terapiatakuuta. Tämä aloite on hyvin valmisteltu ja hyvin perusteltu, ja toivonkin, että eduskunta tämän aloitteen ripeästi käsittelee ja jo ennen joulua tekisi päätöksen. Tässä on esitetty 35 miljoonaa euroa. Kokoomus on sisällyttänyt sen vaihtoehtobudjettiinsa. Me olemme valmiit tätä asiaa viemään eteenpäin. Kysynkin ministeri Kiurulta: jos eduskunta yhteistuumin, niin kuin näyttää, antaa tälle aloitteelle kattavan tuen, oletteko valmiita aloittamaan valmistelun, jos eduskunta niin päättää, ja löytämään valtion talousarviosta ne 35 miljoonaa euroa, [Puhemies koputtaa] jotta saataisiin tämä jo ennen uutta vuotta päätettyä yhteistuumin? Kun te olette hallituksessa, teillä on tässä kaikki valta ja vastuu.

17.28 Mari Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Kiitän lämpimästi aloitteen tekijöitä ja allekirjoittajia. Haluaisin todeta, että meillä on kuitenkin paljon muitakin erittäin hyviä kansalaisaloitteita kuin tämä yksi. Tämä on varmasti yksi niistä kaivatuimmista, mutta todellakin monta hyvää aloitetta on lähtenyt liikkeelle.

On todella tärkeää, kuten tässä aloitteessa tuodaan esiin, että varsinkin mielenterveyteen saamme enemmän matalan kynnyksen palveluita, mikä usein tarkoittaa esimerkiksi psykoterapiaa, josta moni on saanut apua ehkä enemmän kuin meidän perinteisistä keinois-

Pöytäkirja PTK 68/2019 vp

ta ja pelkästään lääketieteen keinoista, joissa usein on korostunut kuitenkin lääkitys sen sijaan, että psykoterapiaa saataisiin.

Toivon, että tämä aloite etenee vauhdikkaasti, ja on hienoa, että myös hallitus on tähän sitoutunut. [Eduskunnasta: Missä hallitus on tähän sitoutunut?]

17.29 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Oli ikävä arvostamani edustaja Sarkomaan puheenvuorossa — peli kyllä kovenee. Perussuomalaiset ovat sitä mieltä, että esimerkiksi terapiatakuun aikaansaamiseksi tarvitaan rahoitus. Pitää olla rahoitus kunnossa, jotta me saamme terapiatakuun. Tämä on ollut se huoli, mitä perussuomalaiset ovat kantaneet, että jos terapiatakuu tulee, niin siihen kohdennetaan myös resursseja eikä se jää vain ilmaan haaveeksi. Tämä huolestuttaa.

Arvoisa puhemies! Hyvä ministeri — hienoa, että olette paikalla — kysyisin teiltä tästä hoivatakuusta: Kaikkein tärkeintähän on, että kun ihminen tuntee tarvitsevansa apua, pääsyä lääkärille, ja hakeutuu terveyskeskukseen, niin hän sinne pääsee. Miksi niin liian usein sanotaan, että terveysasemalle ei pääse, sinä et pääse sinne kertomaan ongelmistasi, eli ihminen tyrmätään heti siinä ovelta? Jos ihminen kaatuu ja sanoo, että jalka on kipeä, niin kyllä hänet otetaan vastaan, kun arvioidaan, että ehkä nilkka on murtunut, [Puhemies koputtaa] mutta mielenterveysongelma ei näy päältäpäin. Miten voimme helpottaa sitä, että ihmiset pääsevät oikeasti heti lääkärille, ei vain hoitajalle?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri saa käyttää myöhemmin puheenvuoronsa.

17.30 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Jälleen keran kansalaisaloite on osoittanut arvonsa ja tärkeytensä. Se on ihmisille, suomalaisille kavana tuoda isoja, merkittäviä asioita tänne keskusteluun. Välillä ne jakavat eduskuntaa, mutta tällä kertaa on kansalaisaloite, joka yhdistää eduskuntaa. Täällä puheenvuoroissa olemme kuulleet, miten koskettava ja läheinen ja tärkeä asia tämä on monille, monille meistä, miten moni on tätä kokenut ja tietää tämän tarpeen.

Meidän pitää huolehtia siitä, että mielenterveyspalveluita on siellä matalalla tasolla, että mahdollisimman moni saa mahdollisimman nopeasti apua niin, ettei tarvitse edes mennä niin pitkälle, että lääketieteestä joudutaan hakemaan pidemmälle menevää hoitoa. Mutta niiden ihmisten, jotka sitä apua tarvitsevat, pitää saada sitä mahdollisimman nopeasti. Toivonkin, että me voimme hyvässä yhteishengessä vasemmalta oikealle, nyt kun kaikki puolueet ovat tämän takana, viedä tätä eteenpäin ja löytää ratkaisun, millä mahdollisimman nopeasti ja mahdollisimman kattavasti pystymme parantamaan meidän mielenterveyspalveluita, ja siitä suuri kiitos tämän kansalaisaloitteen alullepanijoille.

17.31 Paula Werning sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos tärkeästä kansalaisaloitteesta. Itse olen huolestunut siitä, miten nuorten mielenterveysongelmat ovat lisääntyneet valtavasti. Laskennosta riippuen 20—25 prosenttia nuorista kärsii näistä ongelmista. Etenkin erikoissairaanhoidossa olevien nuorten määrä on kasvanut äärettömän paljon, ja se on tosi huolestuttavaa.

Toivonkin, että panostukset keskitetään sinne varhaisiin palveluihin ja sinne perusterveydenhuoltoon, ja olen hyvilläni siitä, että hallitus tulee tiukentamaan hoitotakuuta perusterveydenhuollossa. Ihminen on psyykinen, fyysinen ja sosiaalinen kokonaisuus — em-

Pöytäkirja PTK 68/2019 vp

me me voi katsoa pelkästään psyykkistä tai sosiaalista tai fyysistä. Elikkä tätä kautta saadaan apua sinne varhaiseen malliin.

Edustaja Multala toivoi ja myös perussuomalaisista toivottiin hallituksen toimia, mutta neljä vuotta on ollut aikaa toimia nuortenkin osalta. Ei tämä ole mikään uusi asia. Toivotavasti nyt yhdessä näemme tämän asian tärkeyden.

17.33 Veronica Rehn-Kivi r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! Vi vet alla att ju tidigare man får vård, desto större är möjligheterna till snabbare tillfrisknande, mindre mänskligt lidande och inbesparade kostnader för samhället. För personer som lider av mentala problem är det extra viktigt att tröskeln att be om hjälp är så låg som möjligt. Framför allt för unga personer måste kontakten vara lätt att göra. Här är olika 24/7-tjänster och chattar speciellt viktiga.

Mielenterveysongelmista kärsivälle ihmiselle on erityisen tärkeää, että hoitoprosessi ja -polku on mahdollisimman helppo ja vaivaton. Muuten hoitoon hakeutuminen voi jäädä tekemättä, mikä johtaa huomattavasti suurempiin ja kalliimpiin ongelmiin.

Terapigarantin är ett bra initiativ, men för att den ska kunna förverkligas behöver vi flera psykolog- och psykiatrikervakanser. Framför allt råder det stor brist på svenskspråkiga experter. Är det tänkt så att vårdgarantin också ska inkludera terapigarantin?

17.34 Paula Risikko kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Voi sanoa, että mielen pahoinvointi on todellinen kansantauti. Joka toinen ihminen kärsii jossain elämänsä vaiheessa eriasteisista mielenterveyden häiriöistä, ja se tuo paljon kärsimystä ja jopa kustannuksia, kun ajattelee, että meillä on työkyvyttömyyseläkkeiden suurimpana syyryhmänä mielenterveysongelmat. On todella hienoa, että kansalaisaloite koskee tätä — kiitos kaikille allekirjoittajille ja sen käyntiin pistäjille.

Totean nyt vain, että tämä olisi aika nopeasti korjattavissa, jos halutaan. Tässä edustaja Vehviläinen, valiokunnan puheenjohtaja, toikin jo ajatuksen siitä, että se liitettäisiin tähän hoitotakuun kiristämiseen. Se on erittäin hyvä asia. Siitä on myös ministeri maininnut. On hienoa, että tähän tartutaan, ja tämä jos mikä olisi nopeasti hoidettavissa. Täällä tuli esille myöskin se, ettei viime kaudella ole tehty mitään — päinvastoin. Me olimme tekemässä sellaista valinnanvapauteen liittyvää sote-keskusjärjestelmää, jossa tämä olisi hoidettu, mutta se ei teille käynyt.

17.35 Mari Rantanen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielenterveyshoidossa ollaan tällä hetkellä melkoisessa kriisitilanteessa, niin kuin tämä sali erinomaisen hyvin tietää, ja vaikka tässä tavallaan tämä kansalaisaloite on ajatukseltaan kannatettava, niin semmoinen pistemäinen korjaaminen ei ehkä tässä kohtaa ole kaikista järkevintä. Tältä osin kysyisinkin, kun ministeri on paikalla: voisitteko kertoa tähän liittyen, mitä suunnitelmia hallituksella on korjata tätä koko järjestelmää, koska nyt on ongelma myöskin hoitoonpääsy ja sitten terapia siihen lisäksi? Nythän aion omassa puheessani ottaa esiin ne ongelmat, joita tässä kansalaisaloitteessa on, mutta nimenomaan penäisin nyt sitä kokonaisuudistusta ja kokonaistilanteen selvittämistä sekä sen korjaamista — siinä käy muuten kuin seksuaalirikoslainsäädännössä, että sieltä korjataan pistemäisesti joitain kohtia mutta silti

Pöytäkirja PTK 68/2019 vp

se pettää sitten soveltamisalassa. Eli tätä kysyisin ministeri Kiurulta, kun olette paikalla: mitä aiotte tehdä tälle?

Puhemies Matti Vanhanen: Myönnän vielä vastauspuheenvuorot edustajille Mattila, Hyrkkö ja Zyskowicz. Sen jälkeen ministerille 3 minuutin puheenvuoro.

17.36 **Hanna-Leena Mattila kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edellisen hallituksen aikana aloitettiin nykyisenkin hallituksen jatkama Lape-muutosohjelma, jonka tavoitteena on parantaa lasten, nuorten ja lapsiperheiden tarvitsemien palveluiden saataavuutta. Matalan kynnyksen mielenterveys- ja päihdepalvelut ovat myös osa tätä Lape-muutosohjelmaa.

Kuten Terapiatakuu-kansalaisaloitteen allekirjoittajat toteavat, varhainen puuttuminen ja tuki vähentävät tulevia riskejä ja edistävät toipumista. Keskeistä olisi integroida eri tahojen työ, jolla voitaisiin tukea lasten, nuorten ja perheiden hyvää arkea. Mielekkäillä harrastuksilla on todettu olevan myönteinen vaikutus mielenterveyteen. Ne kasvattavat tervettä itsetuntoa ja luottamusta omiin kykyihin. Harrastukset kokoavat yhteen samanhenkisiä ihmisiä ja synnyttävät tärkeitä sosiaalisia kontakteja. Hyvät harrastukset tukevat myös muuta oppimista myönteisesti. Hallituksen tavoite mahdollistaa yksi harrastus jokaiselle lapselle ja nuorelle on siis mitä suurimmassa määrin ennalta ehkäisevää mielenterveys- ja syrjäytymistyötä. [Puhemies koputtaa]

Arvoisa puhemies! Kansallisen mielenterveysstrategian lausuntokierros päättyi loka-kuun lopussa, ja kysyisinkin nyt ministeri Kiurulta: onko jo tässä vaiheessa käsitystä näistä lausunnoista?

17.37 **Saara Hyrkkö vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä aloite ja itse asiassa koko sen matka tänne eduskuntaan on niin tärkeä, että sitä on melkein vaikea pukea sanoiksi. Mielenterveyteen liittyy edelleen raivostuttavan paljon ennakkoluuloja ja häpeää, ja tämä kansalaisaloite ja sen ympärillä toiminut kampanja on tuonut mielenterveyden häiriöt ja tarpeen oikea-aikaiselle, saavutettavalle matalan kynnyksen hoidolle yhteiskunnallisen keskustelun ytimeen. Se on myös tehnyt näkyväksi niitä räikeitä reikiä, joita meidän hyvinvointivaltion mielenterveyspalveluissa on, ja lisännyt ihmisten tietoisuutta ja ymmärrystä mielen hyvinvoinnista ja mielen pahoinvoinnista. Siitä ennen kaikkea kiitos.

Me tosiaan tarvitsemme uuden suunnan mielenterveyteen liittyvien ongelmien ratkomiin ja ennaltaehkäisyyn. Esimerkkinä mainittakoon, että kotikaupungissani Espoossa me olemme saaneet erittäin rohkaisevia tuloksia oppilaitoksiin vietävästä mielenterveysosastamisesta. Kun sitä lyhytterapiatyypistä tukea on saatavilla koulu yhteisössä matalalla kynnyksellä, niin ihmisiä pystytään auttamaan ajoissa. Tämän tyypistä toimintaa me tarvitsemme kaikkialle Suomeen. Mielenterveyspalveluiden monien ongelmien korjaamiseen hallitus on onneksi sitoutunut ja tarttunut, [Puhemies koputtaa] koska tekoja me todella tarvitsemme.

17.39 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä lukuisat kansanedustajat ovat puhuneet lämpimästi tämän aloitteen puolesta. Myös lukuisat hallituspuolueiden kansanedustajat. En hetkeäkään epäile hallituspuolueiden kansanedustajien vilpittömyyttä, kun he pitävät asiaa tärkeänä ja haluavat tätä tärkeätä asiaa edistää,

Pöytäkirja PTK 68/2019 vp

mutta kun he puheenvuoroissaan keuhvat hallitusta, niin, hyvät ystävät, sille ei ole mitään perusteita.

Ministeri Kiuru 12. syyskuuta täällä eduskunnan kyselytunnilla lupasi, että hallitus on tämän Terapiatakuu-aloitteen kannalla. Hallituksen budjettiesityksessä ei ole tähän asiaan senttiäkään. Ehkä teidän uusien kansanedustajien siellä vihreiden riveissä on vaikea ymmärtää, mutta kun ollaan hallituksessa, niin silloin on valta mutta silloin on myös vastuu. Teillä on vastuu siitä, että tämä asia hoidetaan. Ei se hoidu pelkästään myönteisillä puheilla.

Kokoomus on esittänyt varjobudjetissaan 35 miljoonaa euroa tähän, kuten kansalaisaloitteessa esitetään. Toivottavasti te nyt syksyllä täällä eduskunnassa hoidatte, että tämä asia menee eteenpäin.

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Kiuru, 3 minuuttia. Jatkamme sen jälkeen debattia vielä hetken.

17.40 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru: Arvoisa puhemies! On ensinnäkin sanottava, että vuosittain puolitoista prosenttia suomalaisista sairastuu johonkin mielenterveyden häiriöön. Ainakin joka kymmenes tai jopa joka viides suomalainen kokee elämänsä varrella jonkun vakavan masennusjakson. Se vetää meidät aivan varmasti täällä hiljaiseksi. Ja joidenkin tutkimusten mukaan ei edes joka viides vaan jopa 20—25 prosenttia nuorista kärsii jostain mielenterveyden häiriöstä. [Sari Sarkomaan välihuuto] Ne ovat kouluisten ja nuorten tavallisimpia terveysongelmia. Siksi voi sanoa, että lasten osalta voidaan olla tilanteessa, jossa me puhumme kansansairaudesta. [Ben Zyskowicz: Tunnette ongelman. Tehkää jotain!]

Arvoisa puhemies! Hallitusväki on joutunut tekemään tietenkin hallitusohjelmaneuvoiteluissa linjan siitä, tuummeko me tätä Terapiatakuu-aloitetta, koska aloite oli jo tiedossa silloin, kun hallitusohjelmaneuvoitteluja käytiin. Olemme nimenomaan tukeneet tätä Terapiatakuu-aloitetta jo silloin, ja sen vuoksi osasinkin sanoa, niin kuin edustaja Zyskowicz täällä jo viittasikin siihen, että hallitus on ryhtynyt toimiin tämän kokonaisuuden toteuttamiseksi juuri sillä tavalla kuin tässä Terapiatakuu-aloitteessa linjataan.

Ongelma on varsinainen siksi, että palvelujärjestelmä ei ota koppia tällä hetkellä perusterveydenhuollossa siitä, miten nämä hoitoketjut olisivat eheitä, ja minusta siitä puhuu usea kansanedustaja täällä hyvin. Me olemme joutuneet tunnustamaan sen, että tätä ongelmaa ei ihan nopeasti ratkaista, mutta sen lähtökohtana on oltava se, että me annamme niin fyysisille kuin psyykkisillekin vaivoille takuun laittaa ne kuntoon. Tästä syystä johtuen, niin kuin täällä valiokunnan puheenjohtaja Vehviläinen jo sitä kysyi ja samalla tavalla myöskin edustaja Risikko tuki, kyllä hoitopääsy on kokonaisuus, ja leimaamatta ketään asiat on hoidettava jatkossa seitsemän päivän kuluessa. Tämä hoitotakuuta koskeva lakiesitys, jota me parhaillaan sorvaamme, on maaliviivalla. Me tulemme tuomaan sen mahdollisimman kiireesti eduskunnan käsittelyyn, jotta me saamme tämän kokonaisuuden tarkastettua. Leimaamatta kenenkään vaivoja on tärkeää, että hoitotakuu ei ole viikkoja vaan se on seitsemän päivää. Siitä on lähdettävä liikkeelle. Mutta koko totuus ei ole minusta tässä. Perussuomalaisten ryhmästä useat mainitsivat, että tarvitaan myös jotain muuta — ja siitä myös Nurminen puhui. Hoitoketjuissa on pakko laittaa nämä asiat kuntoon.

Me lähdemme nyt liikkeelle vuoden alusta siitä, että otetaan tämä 12—18-vuotiaitten ryhmä sellaiseksi, johon ulotetaan lyhytinterventiot. Niistä tässä edustaja Hyrkkö jo puhui

Pöytäkirja PTK 68/2019 vp

Espoon osalta, mutta tätä samaa hoitomenetelmää on kokeiltu myöskin Turussa. Tältä osin me tarvitsemme tämän kokonaisuuden apua. Sekä perus- että erityistason asiantuntijat ovat tehneet minulle nyt esityksen, miten nämä hoitoketjut laitettaisiin tässä maassa kuntoon, [Puhemies koputtaa] ja toivon, että saan tulla sillä julkisuuteen heti lähipäivien kuluessa. Eli lähdetään liikkeelle nuorista ja edetään sitten tässä asiassa koko Suomen eri ryhmien hoitoketjujen kuntoon laittamiseen.

17.43 Sofia Virta vihr (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Täällä kuulumme, että hallituksen kehuminen olisi jotenkin perusteetonta. Olen toiminut terapia-alan yrittäjänä, ja täytyy kertoa sinne opposition suuntaan, että on niitä mielenterveysongelmia ollut ihmisillä aikaisemminkin. Eivät ne ole kehittyneet tämän hallituksen voimassa ollessa. Tämä hallitus puuttuu näihin asioihin vihdoon ja viimein. Se olisi pitänyt tehdä paljon kunnianhimoisemmin jo paljon, paljon aikaisemmin.

Tämä hallitus lähtee parantamaan ihmisten hyvinvointia kokonaisvaltaisesti ymmärtäen sen, että panostukset työhyvinvointiin, lapsi- ja perhepalveluihin, neuvoloiden kehittämiseen, perhekeskusmallin eteenpäinviemiseen, köyhyyden poistamiseen tai koulutukseen ovat myös mielenterveystyötä. Se, että me edistämme ihmisten mielenterveyttä, tulee myös näissä monissa toimissa, mihin hallitus on sitoutunut ja mihin me hallituspuolueet olemme lupautuneet.

Ja kyllä, me uudet kansanedustajat myös vihreiden riveissä tulemme pitämään huolta siitä, että mielenterveyspalvelut todella uudistetaan niin, että jokainen saa apua silloin kun sitä tarvitsee. — Kiitos.

17.44 Sami Savio ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän kaikkia tämän terapiatakuusta mielenterveyspalveluihin pääsyn nopeuttamiseksi laaditun kansalaisaloitteen allekirjoittajia. Tämä on yhteiskunnallisesti erittäin tärkeä aihe, ja on hyvä, että se nousee tämän kansalaisaloitteen myötä esiin.

Mielenterveysongelmien kasvu on ollut aivan liian nopeaa. Valitettavasti terveydenhuollon resurssit eivät ole pysyneet perässä, ja hoitoonpääsy onkin ruuhkautunut valitettavan pahoin. Kärsijöinä ovat olleet erityisesti nuoret.

Arvoisa puhemies! Aivan liian usein, kuten tässä keskustelussakin on jo käynyt ilmi, mielenterveysongelmia hoidetaan vain lääkkeillä, vaikka usein masentuneelle ihmiselle tärkeintä olisivat inhimillinen kohtaaminen, hoitoonpääsy, keskusteluapu. Hoitoon tulisi päästä huomattavasti nopeammin. Sekä perusterveydenhuollossa että erikoissairaanhoidossa on puutteita, mutta erityisesti perustaso kaipaa lisäresursseja. Myös alueelliset erot palveluiden saatavuudessa ovat hyvin suuria. [Puhemies koputtaa] Toivottavasti näihin ongelmiin puututaan tämän hyvän kansalaisaloitteen myötä.

17.46 Mai Kivelä vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos tärkeän aloitteen laatijoille ja allekirjoittajille ja kiitos myös ministeri Kiurulle hyvästä vastauksesta, jossa avattiin sitä, miten hallitus aikoo nyt tässä asiassa toimia. Kyllä, kun kyse on mielenterveyspalveluista, meillä pitää yksinkertaisesti olla sellainen yhteiskunta, jossa apua saa nopeasti ja apua saa helposti. On selvää, että tällä hetkellä mielenterveyteen liittyvää hoidon saatavuutta ja yhdenvertaisuutta pitää parantaa.

Minä haluan erityisesti korostaa tämän asian tärkeyttä nuorten näkökulmasta. Matalan kynnyksen palveluihin panostaminen olisi juuri se oikea tapa ennaltaehkäisevästi tukea

Pöytäkirja PTK 68/2019 vp

nuoria. Muistan, kuinka jo Vasemmistonuorissa meillä oli Hoidon tarpeessa -niminen mielenterveyteen liittyvä kampanja, jossa näitä samoja asioita ajettiin.

Täällä on myös hyvin tullut esille se, kuinka matalan kynnyksen mielenterveyspalvelujärjestelmä on kustannustehokas ja maksaa itsensä moninkertaisesti takaisin. Sen lisäksi se on myös inhimillisesti oikein.

17.47 Anu Vehviläinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän ministeri Kiurua puheenvuorosta, ja haluan sen todeta, että myös minä näen tämän aloitteen suurena arvona sen, että se tuo tämän laajaan keskusteluun sekä täällä talossa että julkisuudessa ja myös toimii hallitukselle päin ikään kuin myönteisenä piiskana tässä asiassa, että tulevaisuuden sote-keskusta ja hoitotakuuta viedään juuri tähän suuntaan. Itse ainakin näin ajatelen.

Tosiaan kun viittasin jo siihen, että katsoin tämmöistä terapiatakuun toteutussuunnitelmaa, miten se on yhdistettävissä tulevaisuuden sote-keskukseen, niin minä löysin tästä erittäin paljon yhtäläisyyksiä. Kun tämä tulee sosiaali- ja terveysvaliokunnan käsittelyyn ja me otamme sen siellä käsiteltäväksi ja perehdymme siihen sekä opposition että hallituspuolueitten edustajat yhdessä, minä olen aika varma siitä, että me löydämme oikean ja hyvän sillan, miten tämä on ratkaistavissa, kunhan me saamme myös hallituksen esityksen hoitotakuusta samanaikaisesti.

17.48 Tuula Väättäinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Terapiatakuu-aloite on kannatettava. Se on itse asiassa välttämätön aloite lasten ja nuorten auttamiseksi. Erikoissairaanhoidon lisäksi meidän on huolehdittava perusterveydenhuollon psykiatrisesta osaamisesta ja palveluista. Kouluille on saatava enemmän psykiatriseen hoitoon erikoistuneita ihmisiä. Monet kunnat ovat jo palkanneet psykiatrian sairaanhoitajia kouluille, ja niistä on ollut hyvät tulokset.

Arvoisa ministeri! Terapiatakuun toteutuessa on huolehdittava siitä, että palvelujentoutajat täyttävät osaavan ja ammattitaitoisen työn kriteerit. Julkisella sektorilla on oltava kokonaisvaltainen vastuu palveluista. On varottava, että terapiatakuu ei luo tietä voitontavoitteluun hoidon kustannuksella — tästä meillä on kokemuksia vanhustenhuollossa. Ajattelen, että lääkeshoidolla on hyvät mahdollisuudet ja oma paikkansa hoidossa, mutta vahvasti uskon keskustelun ja puheen voimaan psykiatrisessa hoitotyössä. Kannatan tätä aloitetta.

17.49 Sanni Grahn-Laasonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Erityinen huoli ja murhe on siitä viestistä, joka tulee meille kansanedustajille nyt, että erityisesti nuorten mielenterveysongelmat ovat lähes räjähdysmäisesti kasvussa. Siinä voi olla taustalla myöskin sellainen pieni, valoisa puoli, että mielen ongelmista uskalletaan puhua ja että hoitoon uskalletaan paremmin hakeutua tänä päivänä. Uskon, että esimerkiksi tämän kansalaisaloitteen tyyppisillä avauksilla on ollut tällainenkin positiivinen vaikutus, että asioista uskalletaan keskustella.

Sitten kun mietitään meidän vastuuta täällä päätöksentekijöinä näiden asioiden edistämistä ja hoitoonpääsyn varmistamisesta, niin että jokainen apua pyytävä aidosti saa apua mielensä ongelmiin, niin silloin tämän päivän tärkein kysymys on, tuummeko me tätä kansalaisaloitetta. Eli tulemmeko me edistämään sitä täällä eduskunnassa vielä tämän syksyn aikana ja tulemmeko hyväksymään sen tässä salissa.

Pöytäkirja PTK 68/2019 vp

Haluun kysyä hallituspuolueilta: Miten te aiotte tässä äänestyksessä käyttäytyä? Hyväksyttekö te tämän? Ensi vuoden budjettiin ei ole varattu rahoitusta hallituksen budjetissa, mutta kokoomuksen vaihtoehdossa olemme varanneet [Puhemies koputtaa] ensi vuoden varjobudjetissa 35 miljoonaa euroa mielenterveyspalvelujen parantamiseen ja tämän kansalaisaloitteen hyväksymiseen. Näin ollen kokoomus aikoo tukea tätä tärkeää aloitetta.

Puhemies Matti Vanhanen: Myönnän vielä vastauspuheenvuorot edustajille Forsgrén ja Koskela. Sitten siirrymme puhujalistaan.

17.50 Bella Forsgrén vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tilanne on erittäin vakava. Opiskelijana osaan sanoa sen, että olen nähnyt lähelläni ja ympärilläni hyvin paljon pahoinvointia ja masennusta. Monet ovat olleet jo niin pahassa tilanteessa, että ovat joutuneet avun piiriin opintojen aikana.

Haluankin kiittää Terapiatakuuta erittäin tärkeästä aiheen nostamisesta esille. Tilanne on erittäin vakava, ja meidän kaikkien poliitikkojen pitää tämä viesti ottaa tarvittavalla vakavuudella vastaan. Ennen kaikkea meidän tulee varmistaa oikeanlainen apu sen lisäksi, että me täällä hyvin keskustelemme tärkeästä aiheesta. Tilanne ei voi olla se, että ihmiset päätyvät yhä nuorempina työkyvyttömyyseläkkeelle vain sen takia, että oikea-aikaista apua ei ole saatavilla.

Haluankin yhtyä täällä keskustelussa esiin nousseisiin asioihin. Edustaja Vehviläisen toive aloitteen ottamisesta huomioon hoitotakuun yhteydessä oli erittäin kannatettava idea, ja haluan kiittää myös ministeri Kiurua erittäin hyvästä vastauspuheenvuorosta. Haluankin korostaa, että hallitus ottaa erittäin vakavasti huomioon [Puhemies koputtaa] laadukkaiden mielenterveyspalveluiden oikea-aikaisen saatavuuden. [Ben Zyskowitz: Mutta ei anna senttiäkään! Niin vakava asia!]

17.52 Jari Koskela ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme tärkeän asian äärellä tänään. Tosiaan jos OECD:n raportin mukaan meillä kuluu 11 miljardia mielenterveyden häiriöiden kustannuksiin Suomessa, tämä on todellakin iso kysymys. Keskustelua on ollut antoisaa kuunnella täällä mukana ensikertalaisenakin.

Onneksi täällä on ministeri Kiuru nyt paikalla. Tuossa äsken viittasitte, että rahoitusta on osoitettu näihin palveluihin. Te olette osoittanut rahoitusta mielenterveysstrategian laatimiseen ja peruspalvelujen valtionosuuksiin, mutta ette ole erikseen suunnanneet sitä tähän kyseessä olevaan asiaan elikkä terapiatakuuseen. Se varmasti ansaitsisi ihan oman momenttinsa.

Sitten seuraavana asiana: Tässä maassa on nyt jo paljon osaajia, jotka eivät ole psykoterapeutteja vaan ovat kolmannella sektorilla ja väitän, että jopa kirkon palveluksessakin. Mietin, onko näitä koordinoitu ja mietitty olemassa olevaa osaamista, että ne voitaisiin jollain lailla julkisesti, yhdessä saattaa yhteen ja tällä tavalla [Puhemies koputtaa] tätä isoa ongelmaa saataisiin helpotettua.

17.53 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eilenhän vietettiin lasten oikeuksien päivää, ja YK:n lapsen oikeuksien komitea on kehottanut Suomea vahvistamaan lapsille tarkoitettuja mielenterveyspalveluita ja takaamaan pääsyn tarvittaviin tutkimuksiin ja hoitoihin ja tehostamaan toimia nuorten itsemurhien ehkäisemiseksi — painavaa asiaa, eikä tämä havainto ole hetkessä syntynyt, joten

Pöytäkirja PTK 68/2019 vp

eduskunnassa ollaan kaikki samassa veneessä siinä, että nyt on onnistuttava paremmin. Sen takia itse kannatan tätä aloitetta, [Sari Sarkomaan välihuuto] ja niin kuin totesin, myöskin hallitusohjelmaneuvoittelussa totesimme, että mielenterveyspalveluita on vahvistettava.

Sitä kautta ensin on laadittava strategia. Tässä maassa on paljon puutteita, niin kuin todettiin, ja pelkästään yksi lain kirjaus siitä, että myöskin mielenterveydessä pätee sama hoitotakuu kuin muissakin kremoissa... Tältä osin se tulee kyllä, mutta kysymys on siitä, miten tämä koko kuvio katsotaan jatkossa niin, että nämä palvelut tulevat toimimaan. Meillä on joka kymmenes nuori, hei, pahimmillaan erikoissairaanhoidossa hoidettavana. Jos ei tämä vakavoita eduskuntaa, mikä sitten? Perusterveydenhuollosta puuttuvat aidot hoitoketjut. Ne on luotava, ja sitä kautta on tehtävä aika paljon töitä, että tämä kokonaisuus saadaan kuntoon.

Me olemme nyt aloittaneet, niin kuin totesin. Toivon, että pääsen nyt tulemaan julkisuuteen siitä, millä tavalla se asia tehdään, heti kun saamme yksittäiset asiat kuntoon. Emme valitettavasti ehtineet vielä tähän tilaisuuteen, mutta tulemme, siksi että tätä tietoa varmasti kaivataan. Eli mielenterveyshäiriöiden lyhyitä, varhaisia puuttumisia, interventioita, on alettava tekemään perusterveydenhuollossa sekä aikuisille että nuorille, ja sitä kautta nuorista nyt aloitetaan ja se hoito ulotetaan matalalla kynnyksellä kouluihin. [Sari Sarkomaa: Voisiko ministeri kertoa, mistä rahat?] — Mitä tulee rahoihin, niin täällä on haluttu jo koko tämän syksyn ajan osoittaa, että hallitus jäisi kylmäksi tässä, että mitään ei tapahtuisi ja että tämä olisi pelkästään rahakysymys. Edustajat hyvät, me olemme täällä istuneet vuosikautia näissä karnevaaleissa. Olen vilpittömästi sitä mieltä, että nämä asiat on laitettava kuntoon. Mielenterveysstrategialle on varattu, niin kuin totesin, noin 60 miljoonaa toimeenpanorahaa kolmelle vuodelle ja varsinaisiin pysyviin menojenlisäyksiin 18 miljoonaa. [Puhemies koputtaa] Sen lisäksi yksistään tähän hoitotakuualoitteen toteuttamiseen, mikä sisältää myös mielenterveysongelmat, on varattu 70 miljoonaa ensi vuodelle ja samansuuruisen summa, jos sen saan, kahdelle sitä seuraavalle vuodelle — yli 200 miljoonaa rahaa. Siltä osin ei kiistellä nyt rahasta, vaan kiistellään siitä, miten palveluketjut laitetaan toimimaan. Nyt se on tehtävä ja yhdessä, sisältökin.

Puhemies Matti Vanhanen: Siirrytään puhujalistaan.

17.56 Sari Multala kok: Arvoisa puhemies! On todella hienoa kuulla, että hallituksella todella vaikuttaa olevan suunnitelmia, että aidosti edetään myös tämän terapiatakuun konkreettisessa toteuttamisessa. Vaikka pidän erittäin hyvänä edustaja Vehviläisen ajatusta siitä, että tätä käsitellään samassa yhteydessä kuin hoitotakuuta, pitää kuitenkin huomata, että tässä puhutaan kuitenkin kokonaisen terapiajakson saatavuudesta, eli välttämättä sillä hoitotakuun hoitamisella ei vielä vastata tämän kansalaisaloitteen kysymykseen siitä, että pääsee hoitoon ja saa sen ikään kuin lyhytaikaisen terapian, jossa on ajatus nimenomaan se, että varhaisessa vaiheessa oleviin mielenterveyden ongelmiin pystyttäisiin puuttumaan tehokkaasti, jotta ne eivät pääsisi pahenemaan.

Tiedämme kaikki, kuten tässä salissakin tänään ollaan puhuttu, että mielenterveyden ongelmat ovat liian yleisiä. Ehkä kuitenkin on niin, että vähitellen niihin liittyvät stigmaat alkavat häipyä ja niistä uskalletaan puhua ja hoitoon uskalletaan hakeutua. Monet tietävät myös ihan omakohtaisella läheisten kokemuksella, että pahimmillaan mielenterveyden ongelmat voivat johtaa elämän päättymiseen. Meistä varmaan jokainen tietää jonkun tai tun-

Pöytäkirja PTK 68/2019 vp

tee jonkun, jonka elämä on päättynyt aivan liian aikaisin. Minä tunnen useita. Siellä on joukossa jonkun isä, poika, tytär. Kaikki nämä tapaukset ovat sellaisia, jotka oltaisiin varmasti voitu pelastaa, jos mielenterveyden ongelmiin olisi uskallettu aikaisessa vaiheessa hakea ja saada apua. Odottaessa palveluihin pääsyä ongelmat ovat usein jo ehtineet muuttua vakavammiksi. Viiveet hoitopääsyssä aiheuttavat monenlaista inhimillistä kärsimystä sairastuneen elämässä. Usein mielenterveysongelmat koskettavat ja kuormittavat sairastuneen lisäksi myös hänen lähipiiriään. Läheisen sairastuessa monen elämä muuttuu.

Arvoisa puhemies! Mielenterveyden ongelmat ovat yleisin työkyvyttömyyden syy ja usein syy myös syrjäytymiseen. Vierailin toissa vuonna tämmöisessä pajaluokassa, joka on tarkoitettu sellaisille oppilaille, joilla peruskoulun loppuunsaattaminen on haasteellista. Sinne on ikään kuin käsin poimittu ne lapset ja nuoret, jotka ovat jo jättäneet koulun kesken, ja heitä yritetään siinä parhaimman mukaan auttaa ammattilaisten toimesta, ja siellä läsnä on myös mielenterveyden ammattilaisia. Siinä keskustellessa tuli hyvin selväksi, että niin tytöillä kuin pojilla yleisin syy ovat mielenterveyden ongelmat joko itsellä tai kotona vanhemmilla, ja sen vuoksikin tämä asia on äärimmäisen tärkeä. Puuttumalla mielenterveyden häiriöihin mahdollisimman varhaisessa vaiheessa estetään tilanteen paheneminen, estetään syrjäytymistä ja vähennetään työstä poissaoloja.

Pidän valitettavana kuitenkin sitä, että nyt emme ihan vielä saaneet vastausta siihen, millä tavoin tämä tullaan toteuttamaan tai tullaanko tätä toteuttamaan, mutta toiveeni heräsivät siitä, että hallitus ainakin ottaa tämän ongelman hyvin vakavissaan, ja odotan hyvin kiinnostuneena, että pääsemme myös käsittelemään mielenterveysstrategiaa, jossa ymmärsin, että on varattu resurssit myös mielenterveyspalveluiden parantamiseen.

Kokoomus on sitä mieltä, että mielenterveyden ongelmat ovat erittäin vakavia ja niihin tulee löytää konkreettisia keinoja, ja sen vuoksi me esitimmekin omassa vaihtoehtobudjetissamme 35 miljoonaa euroa mielenterveyspalveluiden terapiatakuun toteuttamiseksi.

Arvoisa puhemies! Terapiatakuu vahvistaisi nimenomaan mielenterveyshoidon perustasoja. Hoidon tarve tulisi arvioida välittömästi apua haettaessa ja hoito aloittaa kuukauden sisällä. Terapiatakuu toteuttaisi tavoitetta terveyspolitiikan yhdenvertaisuudesta ja varmistaisi sen, etteivät mielenterveysongelmista kärsivät ja heidän omaisensa jää yksin. Terapiatakuulla voitaisiin ehkäistä mielenterveysongelmien siirtymistä sukupolvelta toiselle. Mielenterveyspalveluiden saatavuuden parantamisesta hyötyvät erityisesti ne, joilla on vähiten voimavaroja hakea tai vaatia apua.

Arvoisa puhemies! Panostukset mielenterveyspalveluihin maksavat itsensä moninkertaisesti takaisin. Yhä useampi saisi avun varhaisessa vaiheessa, työstä poissaolot vähenisivät, kalliin erikoissairaanhoidon tarve pienenesi ja inhimillinen kärsimys vähenisi. Me voimme toteuttaa tämän terapiatakuun. Siihen on mahdollisuus, jos me vain haluamme valita niin.

Loppuun toteaisin, että vaikka eduskunnassa toki asioiden käsitteleminen aina kestää aikansa eikä tässäkään tilanteessa, jos aloitteen käsittely yhdistetään hallituksen esityksen käsittelyyn, välttämättä saada aikaan suuria muutoksia eduskunnan toimesta heti, niin kunnissa voidaan kuitenkin toimia pikaisemmin ja parantaa mielenterveyden matalan kynnyksen palveluita. Muutamia esimerkkejä omasta kotikaupungistani Vantaalta: Lisäsimme juuri talousarviokäsittelyn yhteydessä resursseja nimenomaan nuorille lyhytaikaisen terapiatakuun toteuttamiseen eli lyhytaikaiseen psykoterapiaan ja sen lisäksi lisäsimme resursseja tämmöiseen keskusteluapuun psykiatrin kanssa, johon pääsee käytännössä tulemalla paikalle ilman ajanvarausta. Sen lisäksi olemme lisänneet erityisnuorisotyöntekijöitä am-

Pöytäkirja PTK 68/2019 vp

matillisiin oppilaitoksiin, jotta siellä olisi paikalla aikuinen, jonka kanssa nuoret voivat halutessaan puhua. Monesti se, että uskalletaan ottaa asiat puheeksi, on jo hyvä askel oikeaan suuntaan, ja aikuinen voi sitten halutessaan ja nähdessään sen haasteen ohjata eteenpäin palveluiden piiriin.

Tehdään jokainen voitavamme siellä, missä voimme toimia. Täällä eduskunnassa toki meidän velvollisuutemme on hoitaa terapiatakuun toteuttamiseen resurssit ja se, että se tulee myös velvoittavaksi lainsäädännöksi kunnille.

18.02 **Sari Sarkomaa kok:** Arvoisa rouva puhemies! Hyvä mielenterveys kuuluu ihan jokaiselle, ja tervehdin vielä ilolla kansalaisaloitetta. Olen iloinen, että se sai tarvittavat allekirjoitukset. Kiitos todellakin kaikille toimijoille, koska ilman heitä eivät mielenterveyspalvelut olisi nousseet tällä tavalla ykkösagendalle.

Sen sanon, että toivon, ettei tätä sidota sosiaali- ja terveydenhuollon uudistukseen. Me emme tiedä, kuinka tämän sotien käy — niin monta kertaa se on jäänyt läpi menemättä — ja toivon, että nyt terapiatakuu vietäisiin sellaisenaan eteenpäin. Toivon, että ministeri vielä selkeyttää tässä sitä, millä tavalla tätä aiotaan viedä eteenpäin, koska ihan selväksi se ei tullut. Me emme vielä tiedä, milloin hoitotakuu, milloin kiristetyt, nopeammat, ripeämmät hoitopääsyajat sisältävä laki tänne tulee. Rahoitustahan siihen vielä ei ole. Se 70 miljoonaa on kehittämisprojekteihin eikä itse asiassa henkilöstön palkkaamiseen. Toivon, että tähän vielä selkeytys tulee, koska kaikki ovat myönteisiä sille, että hallitus on nyt luvannut tämän terapiatakuun toteuttaa, vaikka se harmillisesti ei ole hallitusohjelmassa. Mutta ehkä, ministeri, viittasitte johonkin lisäpöytäkirjaan, kun totesitte, että hallitusneuvotteluissa, kun hallitusta koottiin, myönteisesti suhtauduttiin tähän terapiatakuuseen. Ehkä tämän voisi vielä selkeyttää, koska se jäi meille vähän kokemattomammille kansanedustajille vielä epäselväksi.

Hyvät kansanedustajat! Todellakin tämä aloite on tervetullut. Terapiatakuu-aloitteen sisällössä olevilla asioilla todellakin taattaisiin apu erityisesti heille, joilla usein on vähiten voimavaroja vaatia tai hakea apua. Me tiedämme, että mielenterveysongelmat ovat yksi suurimpia syrjäytymisen syitä, ja tämä takuu varmistaisi sen, että nämä usein kaikkein heikoimmassa asemassa olevat saisivat apua ja tukea. Niin kuin tuossa sanoin, kun mieli särkyä, niin usein jää ilman apua ja tukea, ja kun tulee sitten muuta, vaikka jalka menee poikki, niin kyllä sen kipsin Suomesta saa. Eli meidän terveydenhuolto toimii, mutta mielenterveyspalvelut ovat jääneet syrjään, ja nyt meidän on tähän tartuttava. Ikävä asia on se, että kun perusterveydenhuollossa ei ole riittäviä mielenterveyden peruspalveluita, niin todella moni joutuu hakemaan apua yksityiseltä sektorilta, ostamaan yksityisiä palveluita. Kaikilla ei ole tähän varaa, eli tällä hetkellä rahapussin paksuus määrittelee sen, saako apua vai ei. Terapiatakuu tarvitaan, jotta hoitopääsy olisi mahdollista kaikille taloudellisesta tilanteesta riippumatta.

Siksi pidän tärkeänä, että me tekisimme päätöksen Terapiatakuu-aloitteesta jo ennen joulua. Jos sosiaali- ja terveysvaliokunta mainion puheenjohtajansa johdolla ehtisi tämän käsittelemään, kuuntelemaan asiantuntijoita ja tekemään päätöksen, niin olisi hienoa, että ennen joulua eduskunta yksimielisesti tämän hyväksyisi, ja ministeri pääsisi sitten tätä asiaa viemään eteenpäin. Oli mainiota, että rahaakin on varattu. Silloin meillä olisi mahdollisuus saada vielä ensi vuonna terapiatakuuta koskeva lainsäädäntö koko eduskunnan käsiteltäväksi.

Pöytäkirja PTK 68/2019 vp

Eduskuntaryhmämme on todellakin tehnyt yhteisen talousarvioaloitteen, jossa me esitämme terapiatakuun toteuttamiseen 35 miljoonaa euroa pysyvää rahoitusta. Sama esitys sisältyy myöskin meidän vaihtoehtobudjettiin, ja olemme siinä osoittaneet, että tuo raha on mahdollista löytää suoranaisesti tähän terapiatakuuseen — ettei sitä ajatella kaivettavan niistä rahoista, jotka on suunnattu sote-uudistukseen ja jotka todellakin ovat hyvin pieni summa, jos ajatellaan tuon mittavan uudistuksen tarpeita.

Minulla oli ilo olla puhumassa Helsingin yliopiston Tiedekulmassa viime helmikuussa, kun Terapiatakuu-kansalaisaloitekampanjan lähtölaukaus tapahtui. Oli ilo olla siellä mukana — Alviina Alametsä, Pia Hytönen, Mielenterveyspooli, monet aktiivit olivat siellä mukana, ja Touko Aalto oli vihreistä kanssani siellä puhumassa. Itse nostin puheessani esille huolen siitä, että mielenterveysongelmien kasvusta huolimatta yhä pienempi osuus kuntien rahoituksesta menee mielenterveyspalveluihin. Tämä on seikka, joka meillä on tiedossa. Tämä on Jyväskylässä tehty tutkimus. Ja tämä, jos joku, velvoittaa hallitusta nyt riipästä toimimaan.

Jos ajatellaan, että vuonna 2000 mielenterveyspalvelujen osuus kuntien menoista oli tuommoinen 5,5 prosenttia mutta vuonna 2015 se oli jo lähempänä 4:ää prosenttia, niin tämä osoittaa sen, että kunnat eivät suuntaa näihin palveluihin riittävästi rahaa. Meillä ei ole siellä terveyskeskuksissa riittävästi mielenterveyden peruspalveluita, ja hoitoon ei pääse ja viiveet palveluihin ovat todella suuria. On aivan selvää, että tutkimustieto, arjen kokemus, ne viestit, mitä me saamme, ja pisteenä i:n päällä tämä aloite osoittavat, että terapiatakuu tarvitaan.

Arvoisa puhemies! Täällä on nostettu esiin nuoret ja nuoret aikuiset. Me tiedämme tutkimustiedon mukaan, että nuoruus on tyypillinen mielenterveyshäiriöiden alkamisikä. On arvioitu, että kolme neljästä elämänaikaisesta mielenterveyden häiriöstä alkaa ennen 25 vuoden ikää, ja siksi tarvitaan toimia nuorten auttamiseksi. Mutta me tarvitsemme mielenterveystakuun ihan kaikenikäisille. Emme voi tässä unohtaa ikäihmisiä.

Lasten ja nuorten hyvä terveys on heidän oman elämänsä ja koko Suomen tulevaisuuden kannalta todella tärkeää, ja uskon, että terapiatakuu on tervetullut lukiolaisille ja ammatillisen koulutuksen oppilaille — olemme paljon puhuneet heidän jaksamisongelmistaan — ja korkeakouluopiskelijoille. Siksi, kun ministeri on paikalla, esitän suuren huolen Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön tulevaisuudesta. Terapiatakuu-uudistus koskisi myöskin kaikkia korkeakouluopiskelijoita. Edellinen hallitus teki upean päätöksen, joka oli pitkäaikainen tavoite, kokoomuksen pitkäaikainen tavoite, pitkäaikainen opiskelijajärjestöjen tavoite, se, että Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön palvelut koskisivat kaikkia korkeakouluopiskelijoita, ja näin päätettiin. Edellinen hallitus suuntasi siirtomäärärahan tähän uudistukseen, mutta nyt korkeakoulukenttä on muuttunut ja on tullut selväksi, että sieltä puuttuu rahaa noin 1,5 miljoonaa euroa, ja tämä puuttuu hallituksen budjetista. Kaikkein kipeimmin toivoisin, että hallitus osoittaisi riittävät määrärahat YTHS:n palveluiden turvaamiseen niin, että tuo uudistus voitaisiin toteuttaa, ja ettei ainakaan heikennettäisi niitä palveluita, joita tällä hetkellä korkeakouluopiskelijat saavat. [Puhemies koputtaa]

Eli kannatan lämpimästi aloitetta ja toivon, että voimme siitä yhdessä äänestää vielä ennen joulua. Terapiatakuuta tarvitaan.

18.10 Noora Koponen vihr: Arvoisa rouva puhemies! Vaikka täällä on paljon meitä uusia vihreitä edustajia, niin tässä on nyt toinen uusi vihreä edustaja, jolla on terapia-alan

Pöytäkirja PTK 68/2019 vp

koulutus. Eli ehkä tämä hieman huojentaa huolta siitä, että emme ymmärtäisi, mistä puhumme. [Ben Zyskowiczin välihuuto]

On tutkittu, että noin puolet saadun terapian vaikuttavuudesta johtuu ja tulee vuorovai-
kutuksesta, siis kohtaamisesta ja kuuntelemisesta. Tilanteessa, jossa mieli on rikki ja elä-
mä tuntuu vaikealta, on kannattelevaa huomata, että joku haluaa sinun tulevan kuulluksi,
joku haluaa ymmärtää juuri sinua ja auttaa sinua.

Mielen oireille ei ole olemassa yhtä ilmenemistapaa. Vielä nykyäänkin mielen oireita
usein turhaan hävetään ja ne halutaan pitää piilossa. Somaattinen kipu on yksi tyypillisim-
mistä tavoista nostaa mielen oireilua pintaan. On surullista, että olkapään kipuun avun ha-
keminen koetaan helpommaksi kuin masennusoireisiin avun hakeminen. Voisiko syy olla
tavassa, jolla mielenterveyttämme hoidetaan perusterveydenhuollossa vielä tänä päivänä?
Aikataulupaineisella ja ylibuukatulla lääkäriellä ei ole aikaa pysähtyä luomaan asiakkaan
tarvitsemaa turvallista ympäristöä, jossa omat tuntemukset olisi luonteva jakaa.

Terapiatyötä tehneenä olen huomannut lukemattomia kertoja, että silloin kun vastaan-
otolla on aikaa ihmiselle ja mahdollisuutta antaa hänen tulla kuulluksi, hän haluaa usein
kertoa mieltä painavia asioita. Joskus tämä tarve voi yllättää ihmisen itsensäkin, ja ihan
yhtä usein vaikeiden asioiden ääneen sanominen on vienyt myös fyysisen kivun hoidon
harppausaskelin eteenpäin. Tämä on esimerkki siitä, kuinka valtavia mahdollisuuksia ta-
valla tai toisella tuotetulla matalan kynnyksen psykoterapeuttisella tai psykososiaalisella
kohtaamisella tässä maassa on, sillä, että ihminen on löytänyt yhden turvallisen, kuuntele-
van henkilön.

Arvoisa rouva puhemies! Yli puolet suomalaisista kokee mielenterveyden häiriön jos-
sain vaiheessa elämäänsä. Se on todella iso määrä. Huolestuttavaa on, että vain puolet tästä
potilasryhmästä saa tarvitsemaansa hoitoa. Se taas on todella pieni määrä. Mielentervey-
den häiriöistä ei voi enää vaieta, ja on todella hyvä, että puhumme niistä tänään täällä. Nii-
tä ei voi enää työntää syrjään odottamaan, että ne kasvavat korkoa päästäkseen erikoissai-
raanhoidon piiriin. Ja tähän tällä hallituksella on nyt vahva tahtotila. Mielenterveysstrate-
gian luominen ja hoitotakuun tiukentaminen myös psyykkisissä terveysongelmissa ovat
täsmäaskelia juuri tätä kohti.

Meillä on suuri joukko terveydenhuollon ammattilaisia ja lasten ja nuorten kanssa työ-
skenteleviä, jotka ovat valmiita kohtaamaan ja tulemaan vastaan ihmistä, jolla on mielen-
terveyden ongelmia, osajia, jotka voivat luoda turvallisen ympäristön, missä voi näyttää
oman herkkyytensä ja taakkansa. Tekemällä näitä hyviä päätöksiä nyt täällä me voimme
antaa heille sen mahdollisuuden, sen, että sinut halutaan nähdä ja sinut halutaan kuulla.
[Ben Zyskowicz pyytää vastauspuheenvuoroa]

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Halutaanko käydä debattia? [Ben Zys-
kowicz: Ihan lyhyesti! — Eduskunnasta: Käytiin juuri debatti!] — Debatti on jo käyty, ja
tässä on puhujia paljon ja meillä on rajallinen aika, joten mennään eteenpäin.

18.14 **Saara Hyrkkö vihr:** Arvoisa puhemies! Haluan vielä kerran todeta, että tämä aloi-
te ja itse asiassa koko sen matka tänne eduskuntaan on niin tärkeää, että oikein hengästy-
tää. Mielenterveyteen liittyy edelleen valtavan paljon ennakkoluuloja ja häpeää, ja tämä
kansalaisaloite ja sen ympärillä toiminut kampanja ovat tuoneet mielenterveyden häiriöt ja
tarpeen oikea-aikaiselle, saavutettavalle ja matalan kynnyksen hoidolle yhteiskunnallisen
keskustelun ytimeen. Kaikki kansalaisaloitteen puolesta työtä tehneet ja sitä tukeneet ovat

Pöytäkirja PTK 68/2019 vp

auttaneet tekemään näkyväksi niitä räikeitä reikiä, joita hyvinvointivaltiomme mielenterveyspalveluissa on, ja lisänneet samalla ihmisten tietoisuutta ja rakentavaa suhtautumista mielen hyvinvointiin ja mielen pahoinvointiin liittyen. Siis ennen kaikkea iso kiitos aloitteen tekijöille ja kaikille sen allekirjoittajille.

Arvoisa puhemies! Yli puolet suomalaisista kokee jossain vaiheessa elämäänsä mielenterveyden häiriön mutta vain puolet saa siihen tarvitsemaansa hoitoa. Opiskelijoilla yleisin lääkäriin hakeutumisen syy on mielenterveyteen liittyvät ongelmat. Kymmenkunta ihmistä jää työkyvyttömyyseläkkeelle masennuksen takia joka ikinen päivä. Jo aivan varhaisinkin tuen saatavuudessa on suuria puutteita, vaikka juuri se voisi ehkäistä monien kohdalla raskaampien palveluiden tarvetta. Syyskuussa julkaistun kouluterveyskyselyn mukaan lukion eka- ja tokaluokkalaisista lähes 40 prosenttia on ollut kuluneen vuoden aikana huolissaan omasta mielialastaan. Samasta ryhmästä lähes puolet olisi tarvinnut apua mielialaan liittyvissä asioissa mutta ei ole saanut sitä koulun aikuisilta tai palveluista. Koko Suomen luvut ovat huolestuttavia, mutta surullista kyllä ne sisältävät myös voimakasta vaihtelua eri alueiden välillä.

Arvoisa puhemies! Kaikki eivät ehkä tunne mielenterveyspalveluita kovin hyvin, eikä ihme. Sen verran monimutkaista niiden viidakossa on kulkea. Itse olen saanut silmäyksen järjestelmän mutkiin ja kuoppiin useammankin läheisen kautta ja lukuisten tarinoitaan jakaneiden ihmisten avulla. Tehdään ajatusleikki: Kuvitellaan, että jalkani murtuu. Murtuma on ensin pieni, enkä ehkä edes huomaa sitä. Lopulta läheisten kannustamana hakeudun lääkärin vastaanotolle. Lääkäri diagnosoi vaivan, määrää hoidon, leikkaus, kipsaus, kuntoutus. Kuvitellaan, että tästä alkaisi tempurata: leikkaavan kirurgin etsiminen ja kilpailutus, erilaisten kipsimallien loputtomalta tuntuva sovittelu erilaisine sivuvaikutuksineen. Näin ei onneksi tapahdu. Suomalainen terveydenhoitojärjestelmä tunnistaa murtuneen jalan, ja tyypillisesti hoitopolku on mutkaton. Apua saa nopeasti, murtunut jalka hoidetaan kuntoon, ja niin sen pitääkin mennä. Tilanne on toinen, jos jalan sijaan murtuu mieli. Sairastunut voi joutua kamppailemaan saadakseen apua ja odottamaan jonossa, että hoidon ovet ylipäätään avautuvat. Hankala tukiviidakko lannistaa, ja rahapula voi ajaa kokonaan pois hoidon ääreltä.

Arvoisa puhemies! On selvää, että meillä on käsissämme vakava asia. Mielenterveyden häiriöistä on tosiaan tullut uusi suomalainen kansantauti. Terapiatakuu-aloite on osaltaan murentanut mielenterveyteen liittyviä tabuja ja avannut keskustelua, jota täytyy käydä yhtä häpeilemättömästi ja samalla vakavuudella kuin mistä tahansa muustakin sairaudesta. Me tarvitsemme uuden suunnan mielenterveyteen liittyvien ongelmien ratkomiseen ja ennaltaehkäisyyn. Mielenterveyden edistämisestä on tehtävä arkipäivää kouluissa, päiväkodeissa, neuvolassa ja työpaikoilla. Tässä onnistuminen on paitsi inhimillistä myös välttämätöntä meidän yhteiskuntamme kestävyuden näkökulmasta.

Kuten aiemmin kerroin, kotikaupungissani Espoossa olemme saaneet erittäin rohkaisevia tuloksia oppilaitoksiin vietävästä mielenterveysosaamisesta. Kun tätä lyhytterapiatyypistä tukea tai muuta keskusteluapua on kouluyhteisössä saatavilla matalalla kynnyksellä, pystytään ongelmiin tarttumaan jo ennen kuin ne kasautuvat suuremmiksi, ja toisaalta ne, jotka tarvitsevat pitempiaikaista hoitosuhdetta, osataan ohjata eteenpäin ajoissa. Tällaista toimintaa tarvitsemme kaikkialle Suomeen.

Lasten, nuorten ja opiskelijoiden palveluiden korjaamisen lisäksi me tarvitsemme apua ja tukea mielenterveyden ongelmiin myös perheille, työkäisille, työttömille ja ikäihmisille. Ihan jokaisella on oltava oikeus mielenterveyteen. Tekeillä oleva mielenterveysstrate-

Pöytäkirja PTK 68/2019 vp

gia oppilaitoksiin, arkiympäristöön vietävät mielenterveyden kevyemmän hoidon mallit ja muu hallituksen työ mielenterveyspalveluiden saatavuuden parantamiseksi viitoittavat tätä työtä.

Kysyin joitakin viikkoja sitten täällä kysymyksen, jonka haluaisin esittää vielä uudemman kerran: mistä tunnistaa mielenterveyskuntoutujan? Vastaus on tietenkin: ei välttämättä mistään. Masennus ei näy naamasta — kenen tahansa mieli voi murtua. Silti joskus saattaa unohtua, että mielenterveysongelmat koskettavat jokaista suomalaista tavalla tai toisella. Tämä asia on saatava kuntoon. Se on taloudellisesti järkevää, mutta ennen kaikkea se on oikein. Meillä on käsissämme tässä iso urakka, johon toivottavasti voimme tarttua yhdessä yli puoluerajojen. Puolueiden välinen riekkiminen ei tosiaan tee tälle asialle kunniaa. Riekkutaan mieluummin niistä asioista, joista olemme oikeasti eri mieltä — uskon, että sellaisiakin löytyy. — Kiitos.

18.20 Hanna-Leena Mattila kesk: Arvoisa puhemies! Kansalaisaloite terapiatakuusta ja sen sisältämä velvoite päästä suoraan terveyskeskusläheteellä terapiaan kumpuaa tarpeesta ja hädästä. 24 kansalaisjärjestöä on pukenut sanoiksi tarpeen, jonka allekirjoittavat tuhannet suomalaiset.

Aloitteessa ehdotetaan, että mielenterveyslakiin lisättäisiin pykälä, joka mahdollistaisi terapiaan pääsyn terveyskeskuskäynnin yhteydessä todetulla tarpeella sen sijaan, että nykykäytäntö edellyttää erikseen erikoislääkärin lausunnon terapian tarpeesta. Niin ikään psykoterapian tai muun vaivaan liittyvän hoidon pitäisi alkaa neljän viikon sisällä terveyskeskuskäynnistä.

Keskustan edustajana olen tyytyväinen, että hallituksella on käynnissä laaja joukko toimenpiteitä, joilla jo vastataan Terapiatakuu-kansalaisaloitteen tavoitteisiin. Perusterveydenhuollon hoitotakuu koskee sekä fyysisiä että psyykkisiä terveysongelmia erottamatta mielenterveyttä perusterveydenhuollon kokonaisuudesta. Seitsemän päivän hoitotakuun käyttöönottoon liittyvä lainsäädäntövalmistelu on parhaillaan käynnissä.

Myös kansallista mielenterveysstrategiaa valmistellaan parhaillaan. Sen lausuntokierros päättyi lokakuun lopussa. Strategian yhtenä keskeisenä tavoitteena on hoitopääsyn nopeuttaminen ja palvelujen oikea-aikaisuus ja laatu.

Arvoisa puhemies! Uskon, että terapiatakuun vaatiminen kumpuaa hädästä ja tunteesta, ettei mielenterveyden järkkyyessä ihminen saa niin nopeasti apua kuin tarve olisi. Mielenterveysongelmat ovat kasvaneet yhteiskunnassamme niin aikuisten kuin lasten ja nuorten keskuudessa. Järjestelmämme ei ole pystynyt vastaamaan kasvaneeseen hoidon tarpeeseen. Mielenterveysalan ammattilaisista on pulaa kaikilla hoidon tasoilla.

Kansallista mielenterveysstrategiaa työstettäessä on hyvä paneutua myös ongelmaan, miten saadaan riittävästi ammattilaisia perheneuvoloihin, kouluihin, terveyskeskuksiin ja yliopistosairaaloihin. On selvää, että koulutuspaikkoja on lisättävä. Olen tyytyväinen, että Oulun yliopistossa avautuu psykologikoulutus, mikä tulee toivottavasti helpottamaan Pohjois-Suomen psykologipulaa.

Mielenterveystyö vaatii työntekijöiltään paljon. Liiallinen työtaakka, kuten koulukuraattoreilla ja koulupsykologeilla on tavallista, uuvuttaa alan ammattilaiset. He eivät pysty paneutumaan asiakkaana olevan lapsen tai nuoren asioihin niin hyvin kuin haluaisivat, koska asiakasmäärä voi olla tosi suuri. Jotta ammattilaiset saadaan pysymään työssään ja jotta he voisivat paneutua työhönsä tarvittavalla tarkkuudella, ei asiakasmäärä saa olla kohtuuton, kuten se nykyään pääsääntöisesti on.

Pöytäkirja PTK 68/2019 vp

Arvoisa puhemies! Näin lopuksi kysyisinkin ministeri Kiurulta: millä keinoilla saadaan riittävä määrä mielenterveysalan ammattilaisia kaikille hoidon tasoille?

18.23 Jari Koskela ps: Arvoisa puhemies! Kun eräältä entiseltä ministeriltä joitakin vuosia sitten A-studiossa kysyttiin, mikä häntä eniten huolestuttaa, hän vastasi, että häntä huolestuttaa eniten elämässä se, jos mieli lähtee viemään.

Tämä kansalaisaloite on tärkeä ja ajankohtaisempi kuin koskaan juuri tänään. Tutkimusten mukaan me olemme maailman onnellisin kansa. Samaan aikaan meillä on OECD-maista eniten mielenterveyshäiriöitä. Paineet ovat kasvaneet yhteiskunnassamme, niin kouluissa kuin työelämässäkkin. Suomalaisten fyysinen terveys on parantunut viime vuosina, ja työkyvyttömyyseläkkeet ovat vähentyneet. Samanaikaisesti kuitenkin puolet työkyvyttömyyseläkkeistä on mielenterveysperusteisia. Joka viides suomalainen kokee vuoden aikana mielenterveyshäiriötä, joka viides sairastuu elämänsä aikana masennukseen, ja joka toinen suomalainen kokee jossakin elämänsä vaiheessa mielenterveyden häiriön.

Arvoisa puhemies! On erittäin huolestuttavaa, että joka neljäs lapsi elää perheessä, jossa vanhemmalla on tai on ollut mielenterveys- tai päihdeongelma. Mielenterveyshäiriöt muodostavat 70 prosenttia lasten ja nuorten tautitaakasta. Mielenterveyden häiriöistä 50 prosenttia alkaa ennen 14:ää ikävuotta. Kynnys hakea apua on kyllä madaltunut, mutta moniongelmaisuus on lisääntynyt. Lapsien lapsuudenkokemukset vaikuttavat heissä koko loppuelämän. Tuoreimpien väestötutkimusten mukaan vuoden sisällä on masennushäiriöjakson sairastanut 7 prosenttia naisista ja 4 prosenttia miehistä. Erityisesti miesten lähes puolta pienempi määrä antaa aiheita pohdintaan: Naisilla on useasti tuki- ja turvaverkkoa enemmän ympärillään, ja he hakeutuvat helpommin hoitoon. Miehiin ehkä stereotyyppisestikin kohdistuu vielä tänään sosiaalisesti ja kulttuurisesti erilaisia odotuksia kuin naisiin. Miesten pitäisi olla kestäviä, menestyjiä ja ehkä haavoittumattomiakin.

Itse olen saanut tutkia jätettyjen miesten avioeroja, ja siitä materiaalista kävi hyvin selville, että kriisitilanteissa tutkittavani eivät halunneet tai löytäneet apua tässä elämän vaikeassa kriisissä, käännekohdassa. Erään tanskalaisen tutkimuksen mukaan kaikkein syrjäytynein väestöryhmä oli yli nelikymppiset eronneet miehet. Syrjäytyä-sana tulee meille suomeen ruotsin utslagen-sanasta, mikä tarkoittaa uloslyötyä, ulosheitettyä. Näillä kriisin käyneillä ihmisillä on kasvava tarve mielenterveyspalveluihin. Avioerokriisin läpikäyneiden miesten itsemurhat ovat kaksinkertaiset suhteessa normaalielämäntilanteessa eläviin, ja avun kynnystä juuri miesten kohdalla pitäisi saada merkittävästi madallettua.

On hyvä, että mielenterveystietoisuus on kasvanut. Lasten kohdalla varhainen puuttuminen ja kotiin tehtävän työn merkitys on suuri. Näin kyetään varhaisessa vaiheessa tunnistamaan merkit ja ottamaan tilanne hallintaan. Maahamme tarvitaankin lisää matalan kynnyksen palveluita, kuten palvelukeskuksia, nuorisoasemia ja monitoimiaista päivystystä — ikäihmisten kohdalla myöskin monitoimiaiset päiväkeskukset vähentävät turvattomuutta ja yksinäisyyttä. Pääpainon pitää olla kohti ehkäisevää mielenterveystyötä, ja sen on oltava myöskin keskeinen päämäärä.

Vielä ehkäisevä työ ei valitettavasti toimi toivotulla tavalla ja eri tahojen osaajat eivät ole riittävästi koordinoitusti löytäneet toisiaan. Porrastettu mielenterveyspalvelujärjestelmä, joka perustuu perustasolla matalan kynnyksen palveluihin, on kustannusvaikuttavampi kuin erikoissairaanhoidolähtöinen järjestelmä. On laskettu, että yhden syrjäytyneen saaminen takaisin työelämään tuo 2 miljoonan säästöt yhteiskunnalle.

Pöytäkirja PTK 68/2019 vp

Arvoisa puhemies! Kriisitilanne voi tulla meidän jokaisen kohdalla vastaan jossakin kohtaa elämää. Se voi olla loppuunpalaminen, läheisen kuolema, avioero, konkurssi tai muuta yhtä dramaattista. Tällaisissa tilanteissa nyt esillä olevan hoitotakuun merkitys kasvaa vielä entisestään. Kun mieli järkkyy, silloin ei ole aikaa odottaa viikkoja tai kuukausia. Apua pitää saada mieluiten heti.

Psykoterapiatakuun kustannus olisi toteuttamistavasta riippuen 35 miljoona — mitä täälläkin on tänään puhuttu monessa yhteydessä — ja on arvioitu, että varhainen puuttuminen ja psykoterapian aloittaminen siirtäisi 7 500 henkilöä etuisuuksien piiristä työelämään. Tämä tuottaisi silloin noin 340 miljoonan vuosittaiset säästöt. Eliikkä terapiatakuuseen panostettu euro toisi sen yhteiskunnalle kymmenkertaisesti takaisin. Samalla saatisiin uutta tarpeellista työvoimaa.

Suomen uuden hallituksen tavoitteena on 4,8 prosentin työttömyysaste, ja tällä hetkellä se on yli 6 prosenttia. Panostamalla mielenterveyden edistämiseen saadaan työelämään uusia työtä tekeviä käsiä. Eikä vain niitä — kerrannaisvaikutus tulee olemaan moninkertainen ensisijaisesti henkilöiden elämänlaadun paranemisen avulla. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Annan yhden puheenvuoron vielä, siten ministeri vastaa, ja sitten keskeytetään tämä keskustelu, ja jatketaan myöhemmin.

18.29 **Kim Berg sd:** Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssämme on nyt erittäin tärkeä aloite, ja haluan myös omalta osaltani kiittää aloitteen tekijöitä ja allekirjoittajia. Kansalaisaloitteella pyritään takaamaan varhaisen psykoterapeuttisen hoidon saatavuus. Tällä hetkellä tarvittavaan psykoterapiaan pääsy monesti viivästyy, jolloin myös mielenterveyden ongelmat saattavat vaikeutua. Terapiatakuussa on sama perusajatus kuin hallitusohjelmaan kirjauksissa, joiden mukaan painopiste tulee siirtää erityispalveluista peruspalveluihin ja parantaa varhaisen tuen saatavuutta. Kannatan lämpimästi ajatusta siitä, että ihminen saa tarpeenmukaista palvelua nykyistä merkittävästi nopeammin. Mielenterveyden ongelmiin tulee tarttua nopeasti ja oikeilla keinoilla.

Hallitus on sitoutunut hoitotakuun parantamiseen. Hoitotakuuta perusterveydenhuollossa tullaan tiukentamaan niin, että kiirettömässä tapauksessa hoitoon pääsee viikon sisällä hoidon tarpeen arvioinnista. Hoitotakuu koskee sekä fyysisiä että mielenterveysongelmia. Tämä hoitotakuun takaavan lainsäädännön valmistelu on tällä hetkellä käynnissä.

Mielenterveyden ongelmissa tarvittavan hoidon arviointi tulee tehdä osana hoidon suunnittelua. Mahdollisen lääkehoidon lisäksi terapian tarve ja tarve erikoissairaanhoidon palveluihin tulee arvioida, samoin asiakkaan tarve sairauslomaan. Arvio tulisi tehdä potilasta hoitavan julkisen perusterveydenhuollon lääkärin toimesta jo ensi käynnin yhteydessä. Tämä voi olla lääkäri esimerkiksi terveyskeskuksen vastaanotolla, kotisairaanhoidossa, kouluterveydenhuollossa, neuvolassa tai perhekeskuksessa.

On tärkeää, että ihmisen ensimmäiseen yhteydenottoon vastataan asiakas- ja potilaslähtöisesti ja tehokkaasti. Tämä myös sitouttaa ihmisen paremmin hoitoon. Etenkin mielenterveyden ongelmissa tämä on olennaisen tärkeää. Nopea hoito perustasolla tarkoittaa monesti myös sitä, ettei tarvetta erikoislääkäritasoiseen hoitoon pääse syntymään. Satsaamalla perustasoon vältetään vaivojen pitkittymistä, mikä tarkoittaa merkittävää helpotusta sekä inhimillisestä että taloudellisesta näkökulmasta.

Arvoisa rouva puhemies! Kansallisen mielenterveysstrategian valmistelu on käynnissä. Myös sen yhtenä keskeisenä tavoitteena on hoitotakuun nopeuttaminen sekä palvelujen

Pöytäkirja PTK 68/2019 vp

oikea-aikaisuus ja laatu. Strategiaa tullaan toteuttamaan osana tulevaisuuden sote-keskuskokonaisuutta, ja sen toimeenpanoon kuuluu myös psykososiaalisten menetelmien saataavuus perustason palveluissa.

Etenkin nuorilla on aikaisempaa enemmän psyykkistä kuormitusta. Samoin juuri nuorten ohjautuminen erikoissairaanhoidon mielenterveysongelmien vuoksi on lisääntynyt. Tästä syystä on tärkeää, kuten ministeri Kiuru on jo puheenvuorossaan kertonut, että nyt ensimmäisenä toimena valmistellaan aiempaa matalamman kynnyksen mielenterveysapua juuri tässä kohderyhmässä. Tarkoituksena on tuoda ja vakiinnuttaa koulu- ja oppilaitosympäristöön yleisimpien mielenterveyshäiriöiden lyhyitä varhaisinterventioita. Osana tätä palvelumallia myös nopeasti, tiiviisti ja matalalla kynnyksellä tarjottava lyhytterapiajakso tuo tehokkaan tuen lieviin mielenterveysongelmiin. Tämä on tärkeä ensimmäinen askel aiempaa parempaan ja aiempaa tehokkaampaan mielenterveysongelmien hoitoon. On myös olennaista, että myöhemmin palveluja laajennetaan koskemaan muita ikäryhmiä.

Arvoisa rouva puhemies! Pidän tärkeänä sitä, että jatkossa psykososiaalista osaamista tuodaan aivan uudella tavalla perustasolle. Se edellyttää myös osaajien koulutusta ja moniammatillista yhteistyötä. Terapiatalku-aloitteen mukaisen takuun piiriin kuuluvissa tavoitteellisissa terapioissa on monia vaikuttavia eri viitekehyksiin nojaavia lyhyitä psykoterapiamuotoja ja psykososiaalisia hoitomuotoja. Osa on psykoterapeuttien tuottamaa psykoterapiaa, mutta osa on muita vaikuttavia lyhytinterventioita. Jotta mielenterveyden ongelmiin saadaan juuri oikea ja oikea-aikainen hoito, onkin keskeistä lisätä mielenterveyden osaamista koko terveydenhuollon sektorilla mukaan lukien koulujen ja oppilaitosten oppilashuolto ja esimerkiksi työterveyshuolto. Se edellyttää koulutusta ja täydennyskoulutusta ja sen resursointia.

Aivan lopuksi: Vaikka hallitus ei ole esittänyt terapiatalkuuta siinä mielessä kuin se tässä aloitteessa esitetään pykälämuutoksena, kuitenkin tämä aloite on nostanut mielenterveyskysymykset myös hoitotakuun valmistelun keskiöön. Se, että mielenterveyden hoitamista pidettäisiin vähintään yhtä tärkeänä kuin somaattisten sairauksien hoitoa, ei ole aina mikään itsestäänselvyys. Myös siitä syystä pidän tätä kansalaisaloitetta erittäin tärkeänä avauksena ja odotan rakentavaa valiokuntakäsittelyä.

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Sitten ministeri Kiuru, vastauspuheenvuoro 5 minuuttia.

18.35 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin on hyvä todeta heti alkuun, että jos loukkaan polveni, palvelujärjestelmä osaa hoitaa varmasti minut perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon kautta tarvittaessa leikkauspöydälle asti. Minut kuntoutetaan, ja kohta kävely sujuu taas ilman keppejä. Tästähan te olette nähneet jopa elävää todistusaineistoa. On kuitenkin sanottava, että tätä samaa ei ole pystytty tarjoamaan kaikille suomalaisille, jotka kärsivät muista vaivoista — ei samankaltaisista kuin äskeinen esimerkki, vaan esimerkiksi mielen vaivoista. Ja nyt meidän on vakavoiduttava täällä eduskunnassa huomaamaan, että ei tämä mikään uusi asia ole. Kansalaisaloite kertoo kansalaisten väsymisestä siihen, ettei näitä asioita ole saatu kuntoon, ja sen takia meidän on tehtävä toisin kuin ennen.

Täällä edustaja Laiho jo viittasi siihen PALKOn tekemä linjaukseen, että psykoterapiat ja psykososiaaliset hoito- ja kuntoutusmenetelmät kuuluvat palveluvalikoimaan tässä maassa, siis terveydenhuollon palveluvalikoimaan. Mutta tämä päätös on, hei, vuodelta

Pöytäkirja PTK 68/2019 vp

2018. Samaan aikaan on sanottava, että lapsen oikeuksien komitea on todennut, että meidän on saatava nämä asiat kuntoon ja lasten ja nuorten on päästävä hoitoon. Sekin uusin päätös, uusin huomautus, taitaa olla vuodelta 2017. [Paula Risikon välihuuto] Joten nimenomaan meidän on nyt tehtävä yhdessä eduskunnassa töitä, jotta nämä asiat saadaan kuntoon. [Sari Sarkomaa: Hallituksen tehtävä on tuoda esityksiä!]

Arvoisa puhemies! Niin kuin totesin, me ennakoimme sitä, että tämä kansalaisaloite saapuu eduskunnan käsittelyyn, mikä nyt tänään tapahtuu. Kesäkuussa ja sitä aikaisemmin jo silloin kun hallitusohjelmaneuvoittelut käynnistyivät keväällä, tultiin siihen johtopäätöksen, että on järkevää ennakoida, että myöskin tämä aloite tullaan käsittelemään eduskunnassa. Silloin linja oli se, että kaikki vaivat, mitä ihmisellä on, pitäisi hoitaa heti — ei myöhään vaan heti — ja silloin hoitotakuussa on kysymys siitä, että päästään lääkäriin tai muulle sellaiselle ammattilaiselle, josta lähtee heti tuo hoitoprosessi käyntiin.

Mutta enää meillä ei riitä, että pääsee kerran lääkäriin tai jollekin muulle ammattilaiselle, vaan meidän täytyy myöskin antaa ihmisille mahdollisuus tulla hoidetuksi. Meidän perinteisessä kuvassa me käymme vain keskustelua siitä, milloin pääsee ensimmäisen kerran lääkäriin tai ensimmäisen kerran kohtaa vaikka terapeutin. [Sari Sarkomaa: Nyt puhuttiin terapiatakuusta eikä hoitotakuusta!] Nyt meidän täytyy myöskin ajatella, että se hoitotakuu sisältää myöskin sen, että ihminen tulee hoidetuksi. Tässä järjestelmässä se, että erikoissairaanhoidon osalta lasten ja nuorten hoito on painunut näin erikoissairaanhoidonnotteiseksi, kertoo siitä, että saatavuus on venynyt, ihmiset eivät ole päässeet ajoissa hoitoon, hoitokerrat ovat olleet hyvin vähäisiä ja lopulta sitten erikoissairaanhoido on ottanut kopin. Sitä kautta on kysymys viime kädessä koko tämän palvelujärjestelmän hoitoketjujen kuntoon laittamisesta. Niin kuin totesin, olemme alkaneet tähän työhön, koska eduskunta myös kaipaa konkreettisia vastauksia siihen, millä tavalla tehdään.

Edustaja Berg tässä lopussa kysyi omassa puheenvuorossaan erityisesti siitä, millä tavalla nuorten asia tulee laitettua kuntoon ja mitä sitten sen jälkeen, ja kuten sanoitinkin, sitten on varmasti muiden ryhmien vuoro. Ajatus on se, että hyvin nopeasti tuotaisiin nuorten perustason palveluihin sellaisia yleisimpien mielenterveyshäiriöiden lyhyitä varhaisinterventioita, joilla saataisiin nopeaa hoidon vaikuttavuutta aikaan.

Missä nuoret tässä järjestelmässämme ovat? He ovat kouluissa. Siksi perusterveydenhuollon pitää madaltaa entisestään kynnyksiä ja hoito on aloitettava nimenomaan kouluissa. Tämä on iso kysymys suomalaiselle yhteiskunnalle, koska meillä lain tasolla ei tunnisteta sitä, että peruskoulussa lapsia ja nuoria hoidettaisiin. Siellä tehdään ennaltaehkäisyä, joka sekin on tärkeää, mutta tämä hoitotyö on myös aloitettava siellä. Ei kannata raahata näitä lapsia ja nuoria terveyskeskukseen, siis tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskuksiin, vaan ulotetaan sosiaali- ja terveyskeskusten hoito sinne matalan kynnyksen eli terveydenhoitajan napin painalluksesta lähtevään hoitoketjuun, joka sitten kantaa, jos nämä ongelmat osoittautuvat lievistä tai keskivaikeista vaikeammiksi, jolloin sitten päädytään aina sinne erikoissairaanhoidon asti. Tämä hoitoketju on laitettava kuntoon. Meillä ei ole tämän tyyppistä toimintaa riittävästi, vaan vain joillakin paikkakunnilla. Nostin täällä esimerkiksi kokeilut, mitä on ollut Espoossa ja Turussa. Tätä kautta me tarvitsemme myöskin erikoissairaanhoidon apua tämän koko prosessin laatimiseen koko Suomessa kattavasti. Siksi, niin kuin totesin, olen pyytänyt ervojen apua. Erityisen vaativien tehtävien alueet tänä päivänä vastaavat siitä, miten mielenterveysongelmat tässä maassa hoidetaan. [Puhemies koputtaa] Siksi me tulemme nyt tekemään suunnitelman, jossa nimenomaan näin tullaan tekemään.

Pöytäkirja PTK 68/2019 vp

Haluan nopeasti vielä sanoa, arvoisa puhemies, tähän loppuun, että tästä rahasta unohdin vielä kertoa: Meillä on siis 60 miljoonaa itsessään tähän mielenterveysstrategian toteuttamiseen. Lisäksi meillä on hoitoonpääsyn vahvistamiseen 70 miljoonaa ensi vuodelle ja sitä seuraaville kahdelle vuodelle, jos saan sen läpi. [Sari Sarkomaa: Entäs YTHS:n rahoitus?] Mutta sen lisäksi unohdin sanoa, että meillä on myös lasten ja nuorten palveluiden vahvistamiseen oma summansa, joka on 10 miljoonaa ensi vuonna. Nyt ei ole kysymys siitä niinkään, riittävätkö nämä eurot, vaan siitä, onko täällä toimintakykyä tehdä nämä hoitolinjat kuntoon. Olen myöskin kysynyt apua kansalaisjärjestöiltä, jotka ovat tämän terapiatakuun allekirjoittaneet ja saaneet aikaan yhteiskunnassa. Olen pyöreätä pöytää pitänyt siitä, näyttäisivätkö nämä toimet riittävilta, ja olen saanut paljon myöskin hyvää asiantuntemusta näiltä tahoilta siihen, millä tavalla näissä asioissa jatkossa meneteltäisiin.

Siis kannatan aloitetta, hallitus kannattaa sitä, ja tulemme mahdollisimman nopeasti tuomaan myöskin julki sen kaiken, mitä aiomme tehdä. Seuraavaksi on sitten aikuisten ja alle 12-vuotiaitten lasten vuoro. [Sari Sarkomaa: Saikos vielä vastauksen YTHS:n rahoitukseen?]

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Olemme käyttäneet nyt tähän varatun ajan, joka puhemiesneuvostosta esitettiin, 1,5 tuntia, joten keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Keskustelu keskeytettiin kello 18.42.

Keskustelua jatkettiin kello 20.15.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt jatketaan aiemmin tässä samassa täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 3 käsittelyä.

20.16 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Eilen vietettiin lapsen oikeuksien päivää, koko viikko on Lapsen oikeuksien viikko ja vietämme tällä viikolla myöskin Mielenterveysviikkoa, eli on erittäin hyvä viikko keskustella tästä kansalaisaloitteesta täällä eduskunnassa. Lapsen oikeuksien päivän ja viikon tarkoituksena on tuoda esille lapsen oikeuksien sopimusta ja herättää keskustelua lasten hyvinvointiin liittyvistä asioista. Haluankin tässä ottaa kantaa erityisesti lasten mielenterveyspalvelujen puolesta, vaikka asiahan kyllä koskee kaiken ikäisiä.

Monessa puheenvuorossa täällä on tuotu tämän päivän aikana esille, että yli puolet suomalaisista kokee jossain vaiheessa elämänsä mielenterveyden häiriön mutta vain puolet mielenterveyden häiriötä sairastavista tai potevista saa tarvitsemaansa hoitoa. Erityisen huolissani olen lapsista ja nuorista. Apua tarvitsevaa lasta ei voi jättää odottamaan parempia aikoja, sillä kysymys on koko hänen tulevaisuudestaan. Kun lapsen mieli järkkyy, on avun oltava mahdollisimman lähellä ja matalan kynnyksen takana. Tällöin niin lapsen kuin myös vanhempien ja koko perheen on voitava luottaa siihen, että palvelut ja tuki ovat saatavilla asuinpaikasta tai varallisuudesta riippumatta.

Pöytäkirja PTK 68/2019 vp

Vaikka suurin osa suomalaisista lapsista ja nuorista voi hyvin, olemme muun muassa tarkastusvaliokunnassa tämän syksyn aikana kuulleet aika surullisia tietoja siitä, etteivät lasten oikeudet Suomessa toteudu kaikkien lasten kohdalla, ja tämä näkyy muun muassa palvelujen puutteena ja nuorten syrjäytymisenä. Tai parempi olisi varmaan sanoa, että lapset ja nuoret jätetään ulkopuolisiksi, sillä en usko, että kukaan nuori haluaa syrjäytyä.

Muutos on aloitettava perusasioista. Eilen juttelin yläkoululaisen Erikan ja lukiolaisen Iidan kanssa, ja he kertoivat, että alakouluissa on aina oma opettaja, joka tuntee oppilaat ja jonka kanssa on helppo mennä juttelemaan milloin mistäkin asiasta, mutta yläkoulussa tilanne muuttuu eikä omaa opettajaa enää ole, ja lukiossa opiskelijat joutuvat selviytymään vieläkin itsenäisemmin ja jopa yksin. Molemmat tytöt korostivat, että myös yläkoulussa ja lukiossa olisi tärkeää olla pysyvämpi suhde edes johonkin aikuiseen, jolta olisi turvallista hakea ja pyytää apua silloin kun sitä tarvitsee. Toin tämän keskustelun tänne tiedoksi sen takia, että nuorten auttamiseksi ja tukemiseksi tarvitaan siis myös koulukulttuuriin muutoksia ja siellä arkipäivän elämässä miettimistä, miten lasten ja nuorten kanssa toimitaan.

Arvoisa puhemies! Olemme kyllä epäonnistuneet monella tavalla Suomessa lasten ja nuorten varhaisen tuen toteutuksessa, ja tämä näkyy muun muassa huostaanottojen lisääntymisenä. Tilanne on heikentynyt usean vuoden ajan, eli tämä ei ole mikään uusi asia. Kodin ulkopuolella oli vuoden 2018 aikana sijoitettuna kaikkiaan 18 544 lasta ja nuorta, ja lukumäärä kasvoi 2,6 prosenttia edellisestä vuodesta. Puolet suomalaisista asuu kunnissa, joissa lastensuojelun toimenpiteitä joudutaan tekemään siksi, ettei mielenterveyspalveluita ole. Nuorten mielenterveyspalvelujen ja päihdepalvelujen painopistettä on saatava nopeasti siirrettyä ehkäisevään toimintaan ja peruspalveluihin. Suurin ongelma palveluissa on se, että apua tarvitsevasta nuoresta ei oteta riittävän hyvissä ajoin koppia. Usein on kysymys resursseista, mutta kyllä myös rohkeudesta ja herkkyydestä puuttua, ja lisäksi tämä tukiviidakko on kovin sirpaleinen ja hajallaan.

Myös erityislasten tilanne on vaikeutunut monin paikoin. Esimerkiksi ADHD, kehitysvammaisuus, autismi, Asperger ja vastaavat tilanteet tuovat perheeseen huolta ja uupumista. Lapsille ja nuorille sekä heidän perheilleen kohdennettuja palveluita myöntävät monet eri tahot: vammaispalvelut, psykiatria, neurologia ja lastensuojelu. Saamieni viestien perusteella voi todeta, etteivät perheet saa riittävää apua resurssipulan takia tai jostain muusta syystä, mutta heille kerrotaan, että ”nyt ei ole mahdollista antaa apua, että laitetaan lapsi tai nuori jonottamaan”, ja se jonotus saattaa kestää joskus todella kauan, jopa useamman kuukauden. Näin minulle ovat vanhemmat kertoneet.

Hoidon ja avun pitäisi olla lapsen ja nuoren kannalta yksilöllistä ja oikea-aikaista. Huomio ja tarmo tulee keskittää lapsen toipumisen ja kuntoutumisen edistämiseen, ei eri viranomaistahojen toimialueiden selvittämiseen niin kuin tällä hetkellä tuntuu olevan — vastuuta on kenenkään vaikea ottaa. Niin kodin, koulun kuin sote-palveluiden tulee puhaltaa yhteen hiileen ja luoda yhdessä parhaat mahdolliset edellytykset toipumiselle. Tähän tarvitaan paitsi riittäviä resursseja myös uutta yhdessä toimimisen tapaa. Näin voidaan ehkäistä vanhempien uupumista ja oireiden lisääntymistä ja tilanteen pahenemista. Apua tarvitsevaa lasta ei voi jättää odottamaan. On myös kohtuutonta pompotella lapsia ja nuoria ja heidän perheitään paikasta toiseen. Nykyinen systeemi tuntuu pompottelun johdosta joskus jopa käännyttävän apua tarvitsevia pois palvelujen parista. Palvelujen riittävät resurssit on turvattava, koko perhe on kohdattava kokonaisuutena, ja tuki on osattava suunnata perheen ja lähi-ihmisten jaksamiseen. Ajoissa saatu tuki ja rinnalla kulkeminen ovat parhaita keinoja auttaa.

Pöytäkirja PTK 68/2019 vp

Arvoisa puhemies! Tämä kansalaisaloite on erittäin tärkeä, koska siinä on otettu esille yhteiskunnassamme oleva vakava epäkohta, joka on siis päässyt pahenemaan usean vuoden ajan. Nykyinen hallitus on sitoutunut mielenterveyden parantamiseen. Hallituksella on useita toimenpiteitä, joilla vastataan tämän kansalaisaloitteen tavoitteisiin.

Mielenterveysstrategia uusitaan ja strategian tarkoituksena on hoitoonpääsyn nopeuttaminen sekä palvelujen oikea-aikaisuus ja laatu.

Hoitotakuuta perusterveydenhuollossa ollaan myös tiukentamassa. Seitsemän päivän hoitotakuun käyttöönottoon liittyvän lainsäädännön valmistelu on jo käynnissä, ja hoitotakuun piiriin kuuluvat myös mielenterveyspalvelut.

Matalan kynnyksen mielenterveys- ja päihdepalvelut ovat myös osa lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelmaa. Tavoitteena on varhainen puuttuminen ja tuki, ja keskeistä on myös integroida eri tahojen työ. Tämä on erittäin tärkeä tavoite. Nuorten auttamiseksi on perustasolle tarkoitus tuoda ja vakiinnuttaa yleisimpien mielenterveyshäiriöiden lyhyitä varhaisinterventioita eli nopeasti, tiiviisti ja matalalla kynnyksellä tarjottavia lyhytterapiajaksoja. Mallin valmistelu on käynnissä, ja tarkoitus on, että toimeenpano ja siihen liittyvä koulutus voidaan suunnitella ja toteuttaa paikallisesti sovitulla tavalla. Nämä varhaisinterventiot eivät kuitenkaan ratkaise kaikkia ongelmia, vaan jatkossakin tarvitaan vankkaa ennalta ehkäisevää työtä sekä myös erikoissairaanhoidon vakavimmille mielenterveyden haasteille ja ongelmille. — Kiitos.

20.23 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa puhemies! Tässä tänään käydyssä arvokkaassa ja tärkeässä keskustelussa mielenterveyspalveluista on tullut esille se tosiasia, että se voi olla minä tai se voi olla kuka tahansa meistä. Kuka tahansa mielenterveyden ongelmista kärsiikään, on tärkeää, että hän saa siihen riittävän, laadukkaan ja sujuvan hoidon.

Mielenterveysongelmista ja erityisesti nuorten mielenterveysongelmista on viime aikoina puhuttu varsin laajasti muun muassa maamme mediassa. Yhdestä uutisesta erityisesti iloitsin: Yle kertoi, että nuoret miehet hakevat nykyään helpommin apua mielenterveysongelmiinsa. Ylen mukaan tätä hyvää kehitystä on tukenut muun muassa se, että monet julkiset kertoneet mielenterveysongelmistaan.

Tarvitsemme avoimuutta ja rohkeutta, jotta kykenemme puhumaan tästä tärkeästä ja hyvin laajasti suomalaisia koskettavasta aiheesta, mutta on ollut myös aivan liian paljon ikäviä uutisia ja tietoja nuorten tilanteesta. Äskettäin Yle kertoi tekemästään kyselystä, jossa eräs henkilö kertoi, että hän oli sairastunut paniikkihäiriöön 14-vuotiaana. Hän toteaa: ”Kouluterveystoiminta ohjasi minut lääkärille, ja lääkäri vain kysyi, haluanko lääkityksen. En halunnut. Mitään keskusteluapua en saanut.”

Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen mukaan nuorten mielenterveyspalveluiden kysyntä on kasvanut räjähdysmäisesti 2010-luvulla. Moni tarvitsisi terapiaa tai muuta keskusteluapua.

Tämä kansalaisaloite terapiatakuusta on jo tehnyt meille hyvää, sillä se on osaltaan herättänyt laajaa keskustelua hoitoonpääsyn kynnyksistä ja esteistä. Meille keskustassa oli erittäin tärkeää, että hallitus sitoutui hallitusohjelmassaan parantamaan hoitoonpääsyä myös mielenterveyden ongelmassa. Olemme kuulleet tässä keskustelussa jo siitä, miten seitsemän päivän hoitotakuu koskee myös mielenterveyden ongelmia. Se, että hoitoon pääsee nopeasti, on aivan erittäin olennaista, sillä kun ongelmat pitkittyvät, ne monesti myöskin mutkistuvat, ja nopealla hoitoonpääsyllä me voimme ehkäistä ongelmien pahenemista.

Pöytäkirja PTK 68/2019 vp

Myös kansallista mielenterveysstrategiaa valmistellaan, ja sen lausuntokierros päättyi vastikään. Strategian yhtenä keskeisenä tavoitteena on hoitoonpääsyn nopeuttaminen ja palveluiden oikea-aikaisuus ja laatu. Mielestäni Terapiatakuu-kansalaisaloitteen tavoite on erittäin hyvä ja kannatettava, sillä tavoite on juuri parantaa hoidon saatavuutta ja myöskin yhdenvertaisuutta ja estää mielenterveysongelmien vaikeutumista.

Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa, jota olemme tänään käyneet, on kuultu hyviä, tärkeitä, arvokkaita, koskettavia puheenvuoroja siitä, miksi ja millä tavalla voimme tukea mielenterveyttä. Olen myös itsekkin vahvasti sitä mieltä, että kun puhutaan mielenterveyspalveluista, on tärkeää puhua myös ennaltaehkäisevistä palveluista ja varhaisesta puuttumisesta. On sekä ihmisen itsensä että yhteiskunnan kannalta parempi, jos ongelmia ei pääsisi edes syntymään. On selvää, että emme voi täydellisesti ehkäistä mielenterveysongelmia, ja siksi tarvitsemme laadukasta ja sujuvaa hoitoonpääsyä, mutta paljon voimme tietysti myös tehdä.

Erytisesti lasten ja nuorten tapauksessa ajattelen, että on muistettava aina se, mistä lapsen ja nuoren hyvinvointi lähtökohtaisesti riippuu ja mistä löytyy se perusta. On tärkeää, että me tuemme lapsiperheitä ja vahvistamme vanhemmuutta ja sitä, että siellä perheessä ja kodissa olisi hyvä olla. Tänään sain eräältä ihmiseltä viestin, jossa hän puhui siitä, miten ikävää on, että lapsiperheiden ennaltaehkäisevistä palveluista esimerkiksi kotipalvelu on monissa kunnissa aikanaan ajettu alas, eikä sitä ole saatu kuntoon, ja siksi pidän tärkeänä, että hallitus on sitoutunut myös kotipalvelun saatavuuden lisäämiseen. Kun perheet voivat hyvin, niin se näkyy myös lasten ja nuorten elämässä ja vanhemmilla voi sitten olla myöskin paremmin mahdollisuuksia ja jaksamista kiinnittää huomiota siihen, jos lapsi siellä perheessä voi huonosti, ja hankkia sitten tarvittaessa hänelle hoitoakin.

Haluan omalta osaltani esittää kiitoksen tämän Terapiatakuu-aloitteen liikkeelle laittaneille ja allekirjoittaneille, ja tervehdin ilolla niitä kommentteja, joita olen tässä keskustelussa kuullut siitä, että nyt kun asia tulee meille sosiaali- ja terveysvaliokuntaan käsiteltäväksi, käsittelemme sen huolella ja perusteellisesti ja katsomme mielenterveyspalveluita kokonaisuutena. Tämä on ollut hyvä keskustelu, jota olemme käyneet, ja on hienoa ollut kuulla, että meillä on yhteinen näkemys eduskunnassa siitä, että mielenterveyspalveluita on parannettava.

20.29 Anna-Kaisa Ikonen kok: Arvoisa puhemies! Haluan myöskin esittää kiitokseni kansalaisaloitteen liikkeellelajittajille. Terapiatakuu tarvitaan.

Vedin itse tuossa vuosituhanen vaihteessa tällaista projektia, jossa koulutettiin kokemuskouluttajia eli sellaisia henkilöitä, jotka olivat itse kokeneet mielenterveyden ongelmia ja -häiriöitä omassa elämässään, kouluttamaan ihmisiä siitä, minkälaisia palveluita mielenterveyskuntoutujille tulisi tarjota ja myöskin arvioimaan palveluita omasta näkökulmastaan. Jo silloin näiltä kokemusasiantuntijoilta nousi yksi hyvin selkeä, yhtenäinen viesti: hoitoonpääsyn vaikeus. Olet joko niin hyvässä kunnossa, että sinua ei vielä oteta hoitoon tai sinulla ei ole kunnollista sairautentunnetta, tai sitten olet jo niin heikossa kunnossa, että et jaksakaan hakeutua hoitoon tai kykene tai muulla tavoin pääse. Myöskin hyvin keskeisenä haasteena noihin aikoihin nousi esiin tällainen pallottelu mielenterveys- ja päihdepalveluiden välillä, että hoida ensin toinen puoli kuntoon ja sitten pääset tänne. Nyt jos katsotaan tätä matkaa, mikä 20 vuodessa on kuljettu, olemme onneksi tulleet pitkälle jo noista päivistä. Tässä on ollut monenlaista mielistratgiaa ja monia hyviä askeleita, mitä sekä val-

Pöytäkirja PTK 68/2019 vp

tion, kuntien että järjestöjen toimesta on otettu, mutta yhä meillä ongelma kilpistyy tähän riittävän varhaiseen tukeen ja hoitopäätöksen oikea-aikaisuuteen.

Kokoomuksen mielestä mielenterveyspalvelut pitää saada matalalla kynnyksellä ja hoitoon pitää päästä huomattavasti nykyistä nopeammin. Jos katsomme tätä koko haasteikentän laajuutta, on selvää, että mielenterveyden haasteisiin meidän on puututtava yhteiskuntana. Ne ovat yleisin työkyvyttömyyden syy tällä hetkellä. Ne paitsi vaikuttavat yksilön omaan elämään mutta myös, kun yksi sairastuu, se vaikuttaa hänen ympärillään hyvin monen muun ihmisen arkeen. Tästä syystä se on suorastaan meidän vastuumme. Arvioin, että tästä tarpeesta nousi myöskin tämä kansalaisaloite terapiatakuusta.

Kokoomus esittää vaihtoehtobudjetissaan 35:tä miljoonaa euroa pysyvää rahoitusta terapiatakuun toteuttamiseksi. Hallitukselta toivoisin tässä ja nyt vastaavia konkreettisia toimia, jotta tätä saadaan vietyä eteenpäin, koska tämä asia todella koskettaa suomalaisia hyvin, hyvin laajasti. Meistä joka ikinen tuntee jonkun, jolla mielenterveys on olennainen kysymys.

Kun katsomme vielä tänä päivänä laajemmin nuoria ja nuorten jaksamista, niin kyllä se on sellainen asia, johon kiinnittäisin huomiota hiukan aikaisemmassa vaiheessa. He kantavat välillä huolta omasta tulevaisuudestaan, omasta kyvykkyydestään ja koko maailmasta. Tähän loppuun haluaisin sanoa, että muistetaan jokainen lähellämme oleville nuorille sanoa, että sinä riität. Se on aika tärkeä ennalta ehkäisevä viesti, että paineita ei kerry liikaa.

20.32 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Tuossa äsken muistelin erään edesmenneen professorin nimeä. Hän on Kaisa Kauppinen, ja haluan tässä osoittaa hänelle suuren kunnioituksen hänen työstään suomalaisen yhteiskunnan kehittämiseksi Työterveyslaitoksella mutta myöskin Helsingin yliopistossa ja hoivavapaan vankkumattomasta kannattamisesta ja sen tuomisesta Suomeen.

Mutta nyt mennään kansalaisaloitteeseen, joka koskee siis terapiatakuuta:

Mielen pahoinvointi on kansantauti. Me aika paljon kiinnitämme huomiota kansansairauksiin Suomessa — täytyy sanoa, että vieläkin enemmän voitaisiin kiinnittää — mutta kyllä tähän mielen pahoinvointiin meidän on nyt pysähdyttävä. Nimittäin joka toinen ihminen kärsii jossain vaiheessa elämänsä eriasteisista mielenterveyden häiriöistä.

Mielenterveyden häiriöt aiheuttavat paljon kärsimystä mutta myös kustannuksia, ja mistä ne kustannukset sitten osittain tulevat, niin se johtuu osittain siitä, että kasvava osa työntekijöiden sairauspoissaoloista liittyy mielenterveyden ongelmiin. Meidän kaikkein suurin työkyvyttömyyden syy tällä hetkellä on mielenterveysongelmat. Aikaisemmin se oli liikuntaelinten sairaudet, nyt se on mielenterveysongelmat.

Mielenterveysongelmat ovat lisääntyneet maailmanlaajuisesti. Kasvua on jopa 35 prosenttia vuosien 2016 ja 2018 välillä — ajatelkaa, kahden vuoden aikana noin suuri prosentuaalinen osuus, kasvanut 35 prosenttia. Hoitamattomana ongelmat usein kroonistuvat ja komplisoituvat ja kuormittavat myös lähipiiriä sekä kotona että töissä. Kynnys hakea apua mielenterveyden ongelmiin on onneksi madaltunut, ja siihen liittyvä leimautumisen pelko eli stigma on vähentynyt. Pitää muistaa myös se, että vanhempien mielenterveysongelmissa on suora yhteys lasten hyvinvointiin.

Tässä kansalaisaloitteessa halutaan vahvistaa nimenomaan mielenterveyspalvelujen saatavuutta ja puhutaan terapiatakuusta. Erityisesti halutaan vahvistaa niitä perustason palveluja, eli matalalla kynnyksellä nopeasti. Aloitteella ehdotetaan lakimuutosta, jolla tataan nopea pääsy hoidolliseen psykoterapiaan tai muuhun vastaavaan hoitoon. Monet apua

Pöytäkirja PTK 68/2019 vp

tarvitsevista eri-ikäisistä ihmisistä ovat nimittäin odottaneet aivan liian kauan, ja tutkimusten mukaan osa ei ole saanut apua lainkaan, ja he yrittävät sitten kitkutella sen kanssa siinä normaalissa elämässä. Eihän se täysin normaalia tietenkään ole. Me jokainen tiedämme, että mitä varhaisempi apu, sen parempi.

Tämä on erittäin kannatettava kansalaisaloite. Muun muassa kokoomuksen mielestä mielenterveyspalvelut pitää saada matalalla kynnyksellä helposti ja hoitoon pitää päästä nopeasti, huomattavasti nykyistä nopeammin. Terapiatakuu toteuttaa terveystalouden yhdenvertaisuustavoitetta ja varmistaa sen, etteivät mielenterveysongelmista kärsivät ja heidän omaisensa jää yksin ilman apua ja tukea. Mielenterveyspalveluiden saatavuuden parantamisesta hyötyvät erityisesti he, joilla on vähiten voimavaroja vaatia ja hakea apua.

Tämän kansalaisaloitteen terapiatakuun edistämisestä allekirjoitti yli 53 000 kansalaista. Tosiaan kokoomus kannattaa kansalaisaloitteen esittämää terapiatakuuta. Me esitämme myös tuossa vaihtoehtobudjetissamme 35 miljoonaa pysyvää rahoitusta terapiatakuun toteuttamiseen. Terapiatakuulla on myös muiden eduskuntapuolueiden laaja kannatus, sillä ennen vaaleja sitä kertoi kannattavansa kahdeksan eduskuntapuoluetta. Myös kokoomuksen silloin kertoi kannattavansa terapiatakuuta — todella jo ennen eduskuntavaaleja.

Toivon, että tämä lähtee tästä liikkeelle. Täällä on käytetty hyviä puheenvuoroja, kannatusta löytyy jokaisesta eduskuntaryhmästä, ja eräällä kyselytunnillahan ministeri Kiuru lupasi tätä viedä eteenpäin, ja sitä nyt sitten odotellaan. Harmi vain, että tuossa ensi vuoden budjetissa ei varsinaisesti rahoitusta ole, mutta totta kai se rahoitus sinne on varmasti vain järjestelykysymys.

Sitten minä haluaisin kiinnittää siihen erityistä huomiota, että meillä on Kelan kuntoutusta saatavissa. Esimerkiksi Suomessa psykoterapia on pitkälti järjestetty Kelan kuntoutuspsykoterapiana, mikä on maailmanlaajuisesti hyvin ainutlaatuinen järjestely. Muualla tuetaan nimenomaan lyhyitä, vaikuttavia psykoterapeuttisia interventioita. Meillä kuntoutuspsykoterapiaan ohjautuu tällä hetkellä todella paljon ihmisiä, joille voisi riittää se lyhyempikin interventio. Mutta jos sitä ei ole tarjolla, joutuvat ihmiset odottamaan joskus todella pitkään päästäkseen kuntoutuspsykoterapiaan. Samalla tiedetään, että kaikki sairaudet, mukaan lukien mielenterveysongelmat, kroonistuvat nopeasti, jos hoidon aloitus viivästyy. Siitä syystä toivoisin, että me saisimme tämän terapiatakuun matalalla kynnyksellä peruspalveluihin, koska sitä kautta meidän ei tarvitse sitten jonottaa sinne kuntoutuspsykoterapiaan, joka on pitkäkestoisempaa, koska tästä lyhyemmästäkin monet hyötyisivät.

Täällä on puhuttu siitä, onko tämä helposti järjestettävissä. Luimme tässä hiljattain vieraskynäkirjoituksen Helsingin Sanomista, jossa Uudenmaan alueelta johtavat henkilöt esimerkiksi HUSilta kertoivat, että tämä on täysin mahdollista järjestää nopeallakin aikataululla. Jo nyt käytetään palveluseteleitä ja tällaisia maksusitoumuksia, eli käytetään yksityistä. Eli tämä jos mikä on nyt aika nopeasti kyllä hoidettavissa, jos vain halutaan. Täällä on tänä päivänä puhuttu, että on arvovalintoja täynnä tämä politiikka. Tässä on näytön paikka. Onko nyt arvovalinta vai ei?

Sitten haluan kyllä vielä sanoa, että tässä on kysymys tulipalon sammutuksesta. Meidän pitäisi ennalta ehkäistä näitä. Kukaan, mikään lapsi ei synny mielenterveysongelmaiseksi, eikä kukaan synny terroristiksi, eikä kukaan synny syrjäytyneeksi. Tämä yhteiskunta aikaansaa sitä. Siitä syystä meidän on mietittävä, miten nämä ennalta ehkäistään. Niin me ehkäisemme tulipalojakin, mutta emme me näitä kyllä ehkäise riittävän hyvin. — Eli tältä pohjalta. Kiitos.

Pöytäkirja PTK 68/2019 vp

20.39 **Anu Vehviläinen kesk:** Arvoisa puhemies! Todellakin hyviä puheenvuoroja jo tässä setissä ja tuolla aiemmin. Itse ajattelen kyllä kanssa niin, että tämä aloite on kaiken kaikkiaan erittäin tärkeä ja tällä on hyvät perusteet, joita täällä on jo tuotu hyvin paljon esille, ja muutaman perusteen tuon tässä itsekin hajanaisesti esiin.

Mielenterveyshäiriöiden yleistyminen näkyy meillä työkyvyttömyyseläkkeissä, eli yli puolet meidän työkyvyttömyyseläkepäätoöksistä on tällä hetkellä jo mielenterveysyistä. Tämä näkyy myös alle 30-vuotiaitten nuorten osalta, että tällaisia päätöksiä on tullut.

Sitten tilastot myös kertovat sen, että erityisesti lasten ja nuorten mielenterveysongelmat ovat yleistyneet, ja siellä nimenomaan hoitopääsy on todella hidasta. Joudutaan kuukausia odottamaan, eikä perustasolta saa sitä apua ja tukea, vaan se on erikoissairaanhoidon kautta kaiken kaikkiaan.

Mielenterveysongelmat ovat henkilökohtaisella tasolla todella raastavia itse henkilölle, jolla niitä on. Välttämättä aluksi ei edes huomaa, että sellaista on. Voi ihmetellä, mistähän on kysymys, mutta kun sitä tukea ja apua ei pysty hakemaan eivätkä välttämättä läheiset näe, niin tilanteet voivat kehittyä erittäin hankaliksi. Ja totta kai läheisillä on jatkuva huoli siitä omaisesta tai ystävistä, mitä hänelle kuuluu, mitä on tapahtumassa ja mitä voidaan hänen osaltaan tehdä.

Täällä tällainen kansalaisjärjestö kuin FinFami on tavannut varmaan useita kansanedustajia, meistäkin monia, ja he ovat puhuneet näistä lapsiomaishoitajista. Se on erittäin raastava tilanne, jos lapsi tai nuori on vanhempansa tai vanhempiensa omaishoitaja, kun vanhemmalla on mielenterveys- tai päihde- tai molempia ongelmia. Ne tilanteet ovat todella surkeita. Siinä on häpeää ja noloutta ja hätää ja avuttomuutta siitä, että mitä tehdä, kun ei oikein uskalla puhua eikä uskalla sanoa, että meillä kotona on ongelmia, kun se oma koti on kuitenkin paras paikka monelle, se ainoa paikka, jossa turvaa saa. Itse asiassa nämä seikat ovat tulleet entistä enemmän näkyviksi, ja minä pidän sitä tosi tärkeänä, että me uskalamme näistä asioista puhua. Voin todeta myös, että olen itse omassa elämässäni nähnyt paljon tällaista ja näen edelleenkin, mutta ajattelen aina, että pitää olla myös rohkeutta hakea itse apua. Se, että hakee psykososiaalista apua tai jopa terapia-apua, on hyvä asia, mutta ongelma on se, että ihminen ei sitä saa, ja sen takia nimenomaan ollaan tällä aloitteella liikkeellä.

Sen lisäksi, että mielenterveyshäiriöt ja -ongelmat ovat todella siellä yksilötasolla ja perhetasolla iso juttu, ne ovat sitä myös meidän kansantalouden kannalta. OECD on arvioinut, että meillä kaiken kaikkiaan Suomessa vuositasolla kokonaiskustannus mielenterveysongelmista on noin 11 miljardia euroa. Se on aivan valtava määrä rahaa. Se on viidenes meidän vuosibudjetista. Nyt jos me ajatteleme työhyvinvointia, ihmisten sairauspoissaoloja ja sitä, miten me saisimme myös työllisyysastetta nostettua, niin ellei tämä kansankunta voi paremmin ja meidän lapsia ja nuoria pystytään auttamaan, on aika huononäköiset tilanteet meillä edessä. Eli sen takia tämän aloitteen tärkeys edelleenkin vain korostuu.

Eli todella arvostettava aloite, ja niin kuin on monessa puheenvuorossa tuotu esille, tämän aloitteen tarkoitus on tuoda mielenterveyspalvelut lähelle ja helposti saataviksi. Siitä on kysymys: lähelle ja helposti saataviksi. Kun tutustuin tuohon aineistoon, niin ajattelin, että tämä, jos mikä, on sen tulevaisuuden sote-keskuksen tärkeää työtä, että sieltä pääsee terapiaan nopeasti ja saa psykososiaalista hoitoa eikä se tapahdu vasta kuukausien päästä, vaan heti päästään arvioimaan sitä tilannetta, että mikä olisi se kaikkein tärkein tapa ja auttaisi ihmistä parhaiten.

Pöytäkirja PTK 68/2019 vp

Saatavuudesta myös tässä kansalaisaloitteessa puhuttiin, eli myös mielenterveyspalveluihin pääsy on hyvin epätasa-arvoista eri puolilla Suomea. Jos muistan oikein, niin Lapissa on erittäin hankala päästä, ja Lapin olosuhteissa jo muutenkin, kun on pitkät matkat, jos niitä palveluita ei ole saatavilla, niin se on tosi hankala juttu.

Minusta tässä aloitteessa on paljon yhtäläisyyksiä myös hallituksen tavoitteiden kanssa. Mainitsin jo tämän tulevaisuuden sote-keskuksen ja siihen sisältyvän seitsemän vuorokauden hoitotakuun, ja niin kuin olen täällä todennut, itse ajattelen, että meidän pitäisi pysyä siellä sosiaali- ja terveysvaliokunnassa — kunhan saamme hallituksen esityksen hoitotakuusta — käsittelemään näitä asioita yhtä aikaa.

Sitten mielenterveysstrategia: Sen työstäminen aloitettiin jo edellisellä hallituskaudella, ja se on ollut tässä syksyllä lausuntokierroksella. Kuten ministeri Kiuru kertoi, sen toimeenpanoon on tulevan kolmen vuoden aikana yhteensä 60 miljoonaa euroa rahoitusta. Se ei minusta ole ihan vaatimaton määrä. Itse ajattelen, että siinä mielenterveysstrategian toimeenpanossa laitetaan kyllä toimeen juuri tätä aloitteen sisältöä.

Ennaltaehkäisevä työ ja varhainen tuki: Täällä on mainittu jo tämä lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma, joka kulkee sanalla Lape, vielä sieltä viime vaalikaudelta. Nimellä ei ole niin merkitystä, mutta sillä on merkitystä, että sitä lapsi- ja perhepalveluitten muutosohjelmaa todellakin toteutetaan. Se tarkoittaa perhekeskustoimintaa, hallinnonalojen välisiä yhteistyötä ja satsausta neuvolatoimintaan ja on nimenomaan tämmöistä ennaltaehkäisevää työtä.

Aivan lopuksi totean vielä sen, että olen tätä keskustelua kiinnostuneena seurannut ja olen vakuuttunut siitä, että me sosiaali- ja terveysvaliokunnassa paneudumme huolella tämän aloitteen sisältöön ja toivomme vievämme eteenpäin näitä asioita, mitä tässä on esitetty.

20.46 Ari Koponen ps: Arvoisa herra puhemies! OECD:n raportin mukaan mielenterveyden häiriöiden kustannukset olivat 11 miljardia euroa vuonna 2018. Kustannukset muodostuivat suorista sote-menoista, sosiaaliturvamaksuista ja työn tuottavuuden alenemisesta. Ennalta ehkäisy, ennalta ehkäisy ja ennalta ehkäisy — se olisi tässäkin tapauksessa halvempaa kuin jo tapahtuneiden asioiden korjaaminen.

Salissa on ollut puhetta tänään myös kouluun tuotavista tukipalveluista, mitkä olisivat omasta mielestäni hyvin kannatettavia, sillä kaikki nuoret käyvät tämän polun ja juuri koulussa varhaisen tuen saatavuus olisi erittäin tärkeää.

Pääministeri Rinne kertoi tänään salissa: ”Politiikka on arvovalintoja.” Puhua voi kuka tahansa, mutta vasta teot ratkaisevat. Toivottavasti tälle asialle saadaan tehtyä jotain.

20.47 Kaisa Juuso ps: Arvoisa puhemies! Haluan aluksi kiittää tämän kansalaisaloitteen tekijöitä. Aloite kertoo sen, että mielenterveyden ongelmiin on herätty. Yhteiskunnallisella tasolla mielenterveyteen liittyvä asenneilmapiiri on muuttunut koko ajan myönteisemmäksi. Psykoterapian suuri tarve ja heikko saatavuus on laajalti tunnistettu.

Aloitteella ehdotetaan tehtävän lakimuutos perusterveydenhuoltoon sisältyvien mielenterveyspalvelujen terapiatakuusta, joka takaisi kaikille nopean pääsyn hoidolliseen psykoterapiaan tai muuhun psykososiaaliseen hoitoon ensimmäisen terveystieteiden tutkimuksen jälkeen. Terapiatakuun toteutuessa potilas saisi hoitoa, vaikka hänellä ei olisi taloudellista mahdollisuutta hakeutua yksityiseen psykoterapiaan. Potilas saisi ehdotetun lakimuutok-

Pöytäkirja PTK 68/2019 vp

sen myötä hoitoa myös silloin, kun hänelle ei voida myöntää Kelan korvaamaa kuntoutuspsykoterapiaa.

Arvoisa puhemies! Aloitteen perustelujen mukaan yli puolet suomalaisista kärsii jossakin vaiheessa elämäänsä mielenterveyden häiriöstä mutta vain puolet heistä saa tarvitsemaansa hoitoa. Hyvinvointimenetysten lisäksi mielenterveyden häiriöillä on yhteiskunnalle suuri taloudellinen merkitys. Mielenterveyden häiriöiden kokonaiskustannukset Suomessa ovat OECD:n arvion mukaan noin 11 miljardia vuodessa. Sijoitus mielenterveyteen maksaa tutkimusten mukaan itsensä takaisin moninkertaisesti. Kansalaisaloitteen mukaan terapiatakuun vuosittainen kustannus vaihtelee toteuttamistavan mukaan mutta sen suuruusluokan on arvioitu olevan noin 35 miljoonaa euroa.

Suomen Mielenterveys ry:n mukaan jo lähes puolet kaikista työkyvyttömyyseläkkeistä on myönnetty mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi. Häiriöiden ehkäisy ja hyvä ja nopea hoitopääsy on tärkeää sekä sairastuneen itsensä että kansantalouden näkökulmasta.

Mielenterveyden riskitekijöillä on taipumus kasaantua. Yleisiä riskitekijöitä perheissä ovat köyhyys, päihdeongelmat, vakavat vuorovaikutusongelmat, koulukiusaaminen ja yksinäisyys. Näiden riskitekijöiden ennalta ehkäisy vähentää hoidon tarvetta myöhemmin.

Arvoisa puhemies! Suomen psykoterapeuteille vasta tehdyn kyselyn mukaan psykoterapeutit toivovat hoidon saatavuuden parantamista ja nopeampaa ja joustavampaa psykoterapiaan ohjausta. Vain 21 prosenttia terapeuteista arvioi asiakkaidensa saaneen riittävän hoitoonohjauksen. Kyselyyn vastanneet toivovat myös psykoterapeuttien koulutuksen lisäämistä. Kansaneläkelaitoksen mukaan kuntoutuspsykoterapiaa saaneiden määrä on kaksinkertaistunut 2010-luvulla. Palvelun saatavuutta on siten mahdollista parantaa ainoastaan lisäämällä uusien psykoterapeuttien kouluttamista. Koulutusjärjestelmää tulisikin arvioida uudelleen ja selvittää mahdollisuudet tehdä siitä maksutonta. Psykoterapian yleistä saatavuutta voidaan edistää myös huolehtimalla varhaisesta hoitoonohjauksesta. Varhaisen avun tuella suurempi osa potilaista hyötyy lyhyemmästäkin psykoterapiasta.

Matalan kynnyksen palvelut ovat erittäin tärkeitä. Suomessa on jo joitakin matalan kynnyksen palveluita, joista esimerkkinä mainitsen Kelan tarjoaman NUOTTI-valmennuksen. NUOTTI-valmennus on 16–29-vuotiaille tarkoitettua matalan kynnyksen ammatillista kuntoutusta, johon voi päästä nopeasti ja ilman paperihakemusta, lähetettä tai aikaisempia tutkimuksia. Nuori tai hänen kanssaan työskentelevä taho voi ottaa puhelimitse yhteyttä Kelaan, jossa asia ohjataan kuntoutuksen asiantuntijalle. NUOTTI-valmennuksen toteutus on aina yksilöllistä, ja valmennus on maksutonta. NUOTTI-valmennusta voidaan myöntää nuorelle, jonka toimintakyky on olennaisesti heikentynyt esimerkiksi niin, että se rajoittaa nuoren tulevaisuuden suunnittelua tai opiskelemaan tai työelämään pääsyä tai estää nuorta jatkamasta opintojaan.

Toinen esimerkki matalan kynnyksen mielenterveyspalveluista on avoimen dialogin hoitomalli, joka on kehitetty Keroputaan sairaalassa Torniossa jo 80-luvulla ja toimii edelleen. Hoitoon voi päästä ilman lähetettä jopa tunnissa, jos tilanne on akuutti. Hoitomallin ensimmäinen periaate on välitön apu kriisissä. Avoimen dialogin hoitomallissa toteutuu sama tärkeä tavoite kuin terapiatakuuta koskevassa kansalaisaloitteessa, eli avuntarvitsijan on päästävä hoitoon nopeasti.

Toivon, että näitä kahta matalan kynnyksen toimintamallia, NUOTTI-valmennusta ja avoimen dialogin hoitomallia, tarkastellaan tämän kansalaisaloitteen jatkokäsittelyssä. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 68/2019 vp

20.53 **Mari Rantanen ps:** Arvoisa puhemies! Ensin kommentoin tässä muutamia asioita, joita tässä keskustelussa on tullut esiin.

Ensinnä tästä hoitotakuusta: On tietysti aina hyvä, että meillä on jonkunnäköiset aikamääreet, milloin pääsee hoitoon, mutta ne eivät auta mitään, jos ei niitä noudateta, niin kuin nyt on käynyt ilmi esimerkiksi lasten ja nuorten mielenterveyspalveluissa. Siellä ei hoitotakuu toteudu, vaikka se laista löytyy, joten näin ollen se ei pelkästään ole riittävä ratkaisu.

Sitten semmoinen kysymys, mikä on jäänyt kokonaan tässä keskustelussa huomiotta, on se, miksi meidän lapset ja nuoret oirehtivat näin voimakkaasti tällä hetkellä. Minusta sitä ei ole kauheasti pohdittu. Mistä johtuu se? Onko meidän perhepolitiikassa vika? Mitä me teemme varhaiskasvatuksessa? Entä koululaitoksessa? Ovatko ne liian rauhattomia? Onko liikaa paineita näillä lapsilla? Minusta tämä on sellainen asia, mikä pitäisi myöskin tässä rinnalla selvittää, eli sen lisäksi, että selvitetään hoitoa, pitäisi selvittää juurisyitä, miksi ollaan jouduttu tähän tilanteeseen, joka poikkeaa varmaan aika monen tässäkin salissa olevan henkilön nuoruudesta ja lapsuudesta, noin niin kuin ilmiöpohjaisena ja siinä, kuinka laaja tämä on.

Sitten se, mitä olen pohtinut paljon, on tämä, kun käytetään termiä matalan kynnyksen palvelut. Jos me haluamme varhaista puuttumista ja nopeata apua, niin pitäisikö silloin ruveta puhua kynnyksettömästä hoidosta? Olisiko se kenties ratkaisu tässä?

Mutta sitten aloitan tämän puheenpapatukseni:

Arvoisa puhemies! Tänään käsittelyssä oleva terapiatakuu on ajatuksena kaunis, ja kiitänkin tästä kansalaisaloitteesta. Ymmärrän kansalaisaloitteen tarkoituksen täysin, sillä mielenterveyspalveluihin pääseminen on aivan liian vaikeaa ja terapiaa ei saada riittävien ajoissa. Olen tietoinen siitä, että käteen lykätty pilleripurkki on nopeasti mutta tehottomasti hoidettu ja terapia usein viivästyy tai sen myöntämisessä on ongelmia. Nämä asiat pitää korjata.

Samoin huomiota tulee kiinnittää ennaltaehkäisyyn. Ennaltaehkäisy tuntuu olevan termi, joka toistuu vain juhlapuheissa mutta ei siirry käytäntöön. Kansalaisaloitteen tavoite on hyvä, mutta se ei poista sitä faktaa, että olemme tilanteessa, jossa meillä on pula psykiatrian erikoislääkäripalveluista. Ongelmana tässä aloitteessa on nähdäkseni se, että terapiaa esitetään aloitettavaksi jo ennen kuin varsinainen vaiva on selvillä. Aloitteessa esitetään, että terveydenhuollon ammattihenkilö tekisi palvelutarpeen arvion kolmen päivän sisään yhteydenotosta ja voisi jo tästä suoraan ohjata terapiaan. Minusta mahdollisimman nopea arvio ja hoito onkin tärkeää, mutta onko vaarana, että meillä ei itse asiassa tiedetä, mitä hoidetaan?

Aloitteessa käytetty sanamuoto terveydenhuollon ammattilaisten tekemästä hoidon tarpeen arviosta herättää lisää kysymyksiä. Onko tästä pääteltävä, että sairaanhoitaja tai psykologi voisi arvioida hoidon tarvetta ja ohjata potilaan terapiaan? Tämä tarkoittaisi valtavaa muutosta käytäntöön, jossa pääsääntöisesti lääkäri selvittää ja diagnosoi potilaan lääketieteellistä arviota vaativat vaivat. On hyvä muistaa, että joskus ihan fyysiset sairaudet voivat alkaa oireilla psyykkisesti — entä jos aivokasvain jää huomaamatta ja potilas istuu terapiassa?

Terveyskeskuksissa toimii yleislääkäreitä. Psykiatristen sairauksien diagnosointi ja hoito vaativat erityistä osaamista. Huoleni on, että yleislääkärin hoidon tarpeen arvion myötä väärin diagnosoitujen sairauksien ja sairauksiin tehoamattomien hoitojen määrä kasvaa. Tämä ei ole hyvä kenenkään kannalta, ei potilaan eikä yhteiskunnan.

Pöytäkirja PTK 68/2019 vp

Suomen Psykiatriyhdistyksen kannanoton mukaan kolmen päivän aikaraja hoidontarpeen arvioinnille on todennäköisesti epärealistisen tiukka. Mielenterveyden häiriön diagnostiikka vaatii haastatteluaikaa ja psykiatrista osaamista, ja lääketieteellisten tutkimusten tuloksia saattaa joutua odottamaan.

Arvoisa puhemies! Mielenterveyspalveluiden saattaminen perusterveydenhuoltoon ei onnistu pelkästään sillä, että siitä kirjoitetaan laki. Myös järjestelmää on muutettava. Otetakoon esimerkiksi terveyskeskusverkostomme ja mielenterveysongelmaisten pääsy terveydenhuoltoon sitä kautta. Voitte miettiä omalle kohdalle, kuinka helppoa on saada aika-auluihin mahtumaan soitto ajanvaraustunnilla kello 8:n ja 9:n välillä sekä takaisinsoiton odottaminen. Entä jos kyseessä onkin mielenterveysongelmainen, jolle pelkkä sängystä ylös pääseminen aamuisin on jo lähes voittamaton este?

Matalan kynnyksen palveluiden, tai itse asiassa kynnyksettömien, tulisi olla mahdollisimman helposti saavutettavissa. Esimerkiksi Eksotessa hyviä tuloksia on saavutettu sillä, että vastaanotolle voi aina tulla suoraan soittelematta ja aikoja varaamatta.

Mielenterveyspalveluita on vaikea korjata yksittäisillä lakimuutoksilla ja paikkauksilla. Pistemäisellä toiminnalla ei yleensä saavuteta parhaita mahdollista lopputulosta. Tästä on hyvänä esimerkkinä vaikkapa seksuaalirikosten lainsäädäntö, jossa paikkauksilla on saatu lain rakenne rikki, ja sitä on vaikea soveltaa.

Hallitusohjelman mukaan sosiaali- ja terveysministeriössä valmistellaan parhaillaan mielenterveysstrategiaa. Myös sen keskeisenä tavoitteena on hoitoonpääsyn nopeuttaminen ja palveluiden oikea-aikaisuus sekä laatu. Mielenterveyspalveluiden kehittäminen on kokonaisuus, jossa tulee tarkastella perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon yhteistyötä ja työnjakoa. Olisi tärkeää, että kansalaisaloitteen rinnalla saisimme mielenterveysstrategian, jonka tulisi valmistua tämän kuun loppuun mennessä. Pelkkä strategia ei riitä, vaan sen pitää näkyä myös käytännössä. Toivottavasti tämä työ tuottaa hedelmää myös terapiaan pääsyn helpottumisena.

Arvoisa puhemies! Haluan tässä yhteydessä tuoda esiin lasten ja nuorten lisääntyvät mielenterveysongelmat, joita kohtaa jo 20 prosenttia ikäluokista. Huhtikuun lopulla 22 prosenttia alle 23-vuotiaista psykiatriseen erikoissairaanhoidon jonottavista oli joutunut odottamaan yli 90 vuorokautta. Tämä rikkoo alle 23-vuotiaille laissa määritellyn kolmen kuukauden hoitotakuun. Ongelmavyöhyte lähtee siis kovasta kysynnästä sekä siitä, että hoito viivästyy. Tätä viestiä lähettävät ammattilaiset sekä lastensuojelu, mutta myös koulujen puolelta sitä tulee. Vaikka Terapiatakuu-aloite on tärkeä, olisi syytä samalla puhua koko problematiikasta. Pitäisikö lasten ja nuorten hoitotakuuaikaa lyhentää?

Koska tämä ongelma on pikemminkin kasvamassa, olisi syytä ottaa koko asia erikseen esiin myös eduskunnassa, ja sen vuoksi jätin eilen keskustelualoitteen lasten ja nuorten mielenterveysongelmista. Toivon, että voisimme puhua tästä omana aiheenaan, sillä siihen liittyvät myös mainitsemani juurisyyt: Miksi lapset ja nuoret voivat huonosti? Miten siihen vaikuttavat perhepolitiikka, varhaiskasvatus, koululaitos, lastensuojelu, kiusaaminen ja netin kautta tapahtuva henkinen väkivalta? Miksi lapsemme ovat paineistettuja? Miksi emme enää pysty turvaamaan rauhallisia ympäristöjä ja tukemaan niitä lapsia, jotka sitä tarvitsevat?

21.00 **Pauli Kiuru kok:** Arvoisa herra puhemies! Terapiatakuu-kansalaisaloite on hyvä ja kannatettava monella tapaa. Varhainen apu on inhimillisesti katsoen oikein, mutta se on

Pöytäkirja PTK 68/2019 vp

tietysti myös taloudellisessakin mielessä oikein. Mitä pitemmälle ongelmat venyvät, sitä kalliimmaksi niiden hoito myöhemmin tulee.

Otan edustaja Rantasen puheenvuorosta tämän keskustelualoiteajatuksen. Varmasti tämä on kyllä laajemmankin keskustelun aihe, ja myös tarkastusvaliokunta tällä hetkellä tarkkailee tätä nuorten syrjäytymisasiaa suurennuslasin kanssa. Ei muuta kuin keskustelualoitetta, niin kyllä minäkin sen allekirjoitan ja osallistun keskusteluun.

Yksi asia, jota tässä ei ilmeisesti vielä ole otettu missään puheenvuorossa esiin, on se, että samalla tavalla kuin näissä home-, kosteus- ja sisäilmaongelmissa, tässä on hyvää taitoa ja erilaisia hankkeita, on hallitusohjelmakirjauksia ja aktiivisia ministereitä, mutta kun se asia on pirstoutunut usean ministeriön alueelle, niin siitä ei oikein ole kukaan saanut kokonaisotetta. Näissä sisäilma-asioissa se on ratkaistu niin, että tarkastusvaliokunta teki mietinnön, laajan selvityksen, ja sen pohjalta sitten lähdettiin toimenpiteisiin niin, että valtioneuvosto otti asian ohjaukseen, eri ministeriöt ottivat ohjaukseen, ja tehtiin hanke, jonka nimi on Terveet tilat 2028 — ei mikään parin vuoden hanke vaan pitkä hanke, jossa keskitytään rakentamiseen ja rakentamismääräyksiin, terveydenhoitoon, koulutukseen, kaikkiin niihin osa-alueisiin, joihin se liittyy. Tässä on nyt ihan sama ongelma, kun puhutaan nuorten syrjäytymisestä — siihen liittyvät tietysti nämä terapia-asiat, masentuneisuus, syrjäytyminen, ylisukupolvisuus, lukutaidon puutteet, tällainen moniongelmaisuus, ja se kokonaisuus puuttuu. Asioita käsitellään sosiaali- ja terveysministeriössä, niitä käsitellään työ- ja elinkeinoministeriössä, opetus- ja kulttuuriministeriössä, ja monessa tapauksessa, kun mikään näistä ministeriöistä ei saa siitä nuoresta kunnolla otetta, sitten se viimeinen ministeriö, jonka tontille se asia tulee, on sisäministeriö eli poliisipalvelut — silloin asiat ovat kyllä jo todella huonolla jamalla — ja sitten tietysti oikeusministeriö tuomioitten kautta. Eli ehdotukseni on se, että otettaisiin tällainen valtioneuvoston kokonaisuus nuorisoasioissa, syrjäytymisessä, ja siihen liittyy tämä terapia-asia olennaisena osana.

21.04 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Haluan heti alkuun kiittää tämän kansalaisaloitteen tekijöitä ja niitä, jotka ovat aktiivisesti keränneet tähän kansalaisaloitteeseen nimiä.

Asia on varsin tärkeä. Se on tärkeä ennen kaikkea inhimillisesti. On valtavan tärkeää, että ne tuhannet ja taas tuhannet suomalaiset, jotka kohtaavat mielenterveyteen liittyviä ongelmia, saavat oikea-aikaisesti hoidon ja avun niin, että nimenomaan näitä matalan kynnyksen palveluita pystytään tarjoamaan, niin että emme kuormita sitten kalliimpaa erikoissairaanhoidon palvelua. Mutta kysymyshän ei ole tietenkään ensi sijassa rahasta, vaikka taloudellisessakin mielessä — kuten täällä edustaja Kiuru edellä totesi — on järkevää tarjota ja mahdollistaa apu ja erilainen hoito oikea-aikaisesti, tässä tapauksessa terapia, ja siinä mielessä pystyä myös ennalta ehkäisemään näitä vakavampia ongelmia.

Olen kuunnellut tätä keskustelua paitsi tässä salissa myös välillä tuolta työhuoneestani ja ilokseni voin todeta, että tämä kansalaisaloite on asiana saanut erittäin laajan tuen täällä salissa laidasta laitaan ja yli oppositio—hallitus-rajojen, ja tämä on erittäin hyvä asia. Muun muassa sosiaali- ja terveysvaliokunnan puheenjohtaja käytti erinomaisen puheenvuoron, jossa hän minusta loi hyvin uskoa siihen, että tämä asia etenee. Vaikka voikin olla niin, että itse tämä kansalaisaloite yksityiskohtineen ei ehkä juuri ole sellaisenaan välttämättä menossa läpi, niin tärkein asia on se, että nopealla aikataululla pystyisimme myös tähän asiaan saamaan parannusta.

Pöytäkirja PTK 68/2019 vp

Minusta on tärkeää, että kun ajattelemme Suomen tilannetta tällä hetkellä, niin merkittävä ongelma meillä on nimenomaan nämä sairaudet ja merkittävä osuus meidän työstä poissaoloista, sairauspäivistä, kertyy mielenterveyteen liittyvistä ongelmista ja sairauksista, ja myös työkyvyttömyyseläkkeistä merkittävä osa johtuu näistä. Nämä ovat suhteellisesti kasvaneet nopeiten, ja myös sen takia näihin puuttuminen on kaikista näkökulmista todella tärkeää. On myös tärkeää, että näistä asioista voidaan puhua tämän päivän Suomessa avoimesti. Ei ole kauan siitä, kun nämä olivat asioita, jotka koettiin hankalaksi keskustella, ja sillä tavalla erotettiin ne merkittävästi niin sanotuista somaattisista sairauksista — jos jollakin on jalka poikki, niin siitähän on helppo puhua, laitetaan kipsi ja niin edelleen, mutta jos meillä mielenterveys järkkyy ja tarvitaan apua, niin se on sitten hankalampi kysymys.

Tuen tätä aloitetta ja toivon, että se etenee ja me saisimme nopeammin avun ihmisille.

21.07 Sheikki Laakso ps: Arvoisa herra puhemies! Arvostan todellakin tätä Terapiatakuu-aloitetta todella korkealle ihan kaikesta sydäimestäni, koska tiedän varmasti, että tätä hommaa tarvitaan. Pakko ensimmäisenä sanoa, että edustaja Tynkkynen on koko edustaja-ajan tuonut nuorten huolia esiin ja olen takuvarma, että edustaja Tynkkynen on tässä salissa se ihminen, joka on eniten pyörinyt mukana näiden nuorten ongelmassa. Olen varma, että Tynkkyselle on yhteydenottoja satanut aika paljon tällaisista asioista, ja en yhtään ihmettele, että Tynkkysellä on iso taakka harteilla.

Toivon tosiaan oikeasti ja jopa oikeastaan vaadin hallitukselta, että tämä asia otetaan tosissaan. Joskus vähän pelkää, että tässä salissa ei välttämättä aina ymmärretä tällaista asiaa, koska liian useat täällä meistä ovat kuitenkin niitä, jotka ovat aika hyvin elämässä pärjänneet. Se näkyi aika hyvin tänään edustaja Zyskoviczin huutelussa ja sellaisessa — voi oikeastaan jopa sanoa — hävettävässä tyyliässä ottaa tähän asiaan kantaa. Edustaja Zyskovicz sanoi eilen, että on ollut täällä 40 vuotta, ja kysyi perään, onko hän ollut liian kauan täällä. Selkeästi on, koska oikeasti se näkyy siinä, että ei enää nähdä sitä ihmisten tuskaa, mikä tuolla on. On sanomatta selvää, että edustaja Zyskovicz ei ole ajanut autoa metsän laitaan ja kaivanut takakontista imurin letkua ja laittanut sitä pakoputkeen ja siitä sitten ikkunasta sisään ja teippaillut ikkunanreikiä. [Puhemies koputtaa — Heikki Vestman: Meidän kannattamme terapiatakuuta! Se on meidän vaihtoehtobudjetissa!] Joka tapauksessa tilanne on se. Eikä ole kyllä nähty niitäkään, että rekkoja päin ajellaan.

Yksi asia, mikä todellakin on näissä jutuissa huolestuttava ja kertoo tästä asioitten huonosta suunnasta koko yhteiskunnassa, on se, että Suomessa naiset tekevät itsemurhia kaikkein eniten maailmassa. On äärettömän huolestuttavaa, jos tällaisessa sivistysvaltiossa naiset tekevät itsemurhia niin paljon. Jotenkin on ymmärrettävää ollut pitkän aikaa se, että miehet — ehkä alkoholisoitumisen takia ynnä muuta — ovat korkealla niissä tilastoissa, että täällä tehdään niitä itsemurhia, mutta on oikeasti todella hälyttävää, että naiset ovat maailman ykkösiä itsemurhissa. Se kertoo siitä, että ihan oikeasti meidän yhteiskunta voi todella pahoin. Meillä oikeasti loppupelissä isompi ongelma kuin tämä terapiatakuun eteenpäinvieminen on se, että meidän ei tarvitsisi tehdä tällaisia terapiatakuuta — näistä terapiatakuista periaatteessa pitäisi päästä eroon. Meidän pitäisi saada oikeasti nämä asiat hoitumaan sille tasolle, ettei tarvitse tällaisia aloitteita edes tehdä.

Joka tapauksessa toivon mukaan tähän aloitteeseen paneudutaan riittävällä vakavuudella, koska ”antipsykoottipurkki käteen ja kotia” ei kuitenkaan ole ratkaisu näihin ongelmiin.

Pöytäkirja PTK 68/2019 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Arvoisat edustajat, muistutan, että etenkin nyt kun on hyvin sensitiivinen aloite ja aihe käsittelyssä, puhutellaan ja puhutaan edustajatovereista hienotunteiseen sävyyn — etenkin niistä edustajista, jotka eivät ole paikalla. — Edustaja Vestman näyttää esimerkkiä.

21.12 **Heikki Vestman kok:** Arvoisa puhemies! Mielenterveysongelmat ovat läsnä monen suomalaisen elämässä. Me kaikki tiedämme näitä tarinoita, tavallisia tarinoita, kun jonkun isän, äidin, lapsen, ystävän mieli järkkyy. Kenen tahansa mieli voi murtua. Mielen sairaudet eivät katso saapuessaan sosiaalista taustaa tai tulotasoa. Jopa viidennes suomalaisista kärsii joko lievästä tai vaikeasta masennustilasta, jopa neljännes nuorista kärsii jostain mielenterveyden häiriöstä.

Mielenterveysongelmat ovat Suomessa kauttaaltaan alihoidettuja. Ne uhkaavat ja tuhoavat suomalaisten työkykyä. Ne ovat yleisin syy työkyvyttömyydelle. Yli puolet suomalaisten työkyvyttömyyseläkkeistä on mielenterveysperusteisia. Mielenterveysongelmat ovat yleisin syy sairauspäivärahalle. Kela maksoi viime vuonna sairauspäivärahaa mielenterveyden häiriöiden perusteella 4,6 miljoonalta päivältä, ja tämä määrä on kasvanut joka vuosi. Tämä on kallista sekä inhimillisesti että yhteiskunnallisesti. Mielenterveyden häiriöt maksavat Suomelle joka vuosi yli 11 miljardia euroa OECD:n arvion mukaan. Näistä 6,5 miljardia euroa on arvioitu olevan terveyspalvelujen ja sosiaaliturvan kustannuksia.

Arvoisa puhemies! Lapsen oikeuksien viikolla haluan nostaa erityisesti esille lasten ja nuorten mielenterveyspalvelut tai oikeammin niiden puutteen. On väärin, että jopa huostaanottoja joudutaan Suomessa tekemään siksi, ettei mielenterveysongelmiin sairastuneelle lapselle tai nuorelle ole omassa kunnassa tarjolla toimivaa hoitoa. Mielenterveysongelmat koskevat lapsia ja nuoria myös vanhempien sairastumisen kautta. Joka neljäs alakäinen lapsi elää perheessä, jossa vanhemmalla on hoitoa vaativa mielenterveys- tai päihdeongelma. Suoranaisessa omaishoitajan asemassa olevia lapsia ja nuoria arvioidaan olevan Suomessa 20 000—40 000. Oikea-aikainen hoitopääsy on siis sekä taloudellisesti järkevää että inhimillisten kärsimysten vähentämisen vuoksi välttämätöntä. Haavat kannattaa pyrkiä hoitamaan ennen kuin ne tulehtuvat pahemmaksi. Hoitopääsy mielenterveyspalveluihin on turvattava, ja sitä on nopeutettava.

Arvoisa puhemies! Näistä syistä kannatan nyt käsittelyssä olevaa kansalaisaloitetta terapiatakuusta. Kiitos kansalaisaloitteen tekijöille ja allekirjoittajille. Olette onnistuneet nostamaan Suomen poliittiselle agendalle konkreettisen ja toteuttamiskelpoisen aloitteen mielenterveyspalvelujen parantamiseksi, aloitteen, joka on toteutettavissa heti ensi vuonna.

Terapiatakuu vahvistaa mielenterveyshoidon perustasoa. Aloitteella ehdotetaan lakimuutosta, jolla taataan nopea pääsy hoidolliseen psykoterapiaan tai muuhun psykososiaaliseen hoitoon. Hoidon tarve tulisi arvioida välittömästi apua haettaessa ja hoito aloittaa kuukauden sisällä tästä. Mielenterveyspalveluiden saatavuuden parantamisesta hyötyvät erityisesti ne, joilla on vähiten voimavaroja vaatia ja hakea apua. Moni hyötyisi varhaisesta keskusteluavusta mutta joutuu odottamaan palveluita niin pitkään, että ongelmat ovat jo ehtineet muuttua vakavammiksi. Oikea-aikainen hoito on turvattava kaikille, ei vain niille, joilla on varaa hakeutua psykoterapiaan yksityisen kautta.

Terapiatakuu maksaa 35 miljoonaa euroa. Olen yleisesti hyvin kriittinen julkisen talouden pysyville menolisäyksille. Ne pitää tehdä tarkoin kohdentaen ja kestävästi rahoittaen. Tämä lisäys terapiatakuun toteuttamiseksi kannattaa ehdottomasti tehdä. Kerrankin voi us-

Pöytäkirja PTK 68/2019 vp

kottavasti todeta, että nämä lisäpanostukset maksavat itseään takaisin, kun yhä useampi saa avun varhaisessa vaiheessa ja mielenterveysongelmista johtuvat työpoissaolot vähenevät sekä kalliin erikoissairaanhoidon tarve pienenee.

Terapiatakuun toteuttaminen on kokoomuksen vaihtoehtobudjetissa, jossa sille on myös rahoitus. Mutta mikä on Rinteen hallituksen kanta? Onko hallitus sitoutunut tämän terapiatakuun toteuttamiseen? Olemme kuulleet tänään tässä salissa paljon hienoa puhetta myös hallituspuolueiden edustajilta, mutta ensi vuoden talousarviossa rahaa terapiatakuun toteuttamiseen ei kuitenkaan ole. Tässä eivät nyt auta pelkät strategiat ja työryhmät, joihin täällä on tänään viitattu. Tarvitaan rahaa ja niitä arvovalintoja, joita pääministeri Rinne tänään eduskunnassa peräänkuulutti.

21.17 Sebastian Tynkkynen ps: Arvoisa herra puhemies! Pahoittelet vielä, että viimeksi jäi tuo puhe kesken. Yritetään nyt parin tunnin jälkeen sitten saattaa tämä puhe loppuun. En toista uudelleen, mitä silloin aloitin, mutta kerroin tästä nuoresta miehestä, jota tapasin. Suomessa ei ole se tilanne, että nuorilla on pelkästään omia ongelmia, vaan jotkut kuormittuvat ja saavat mielenterveysongelmia siitä, että heidän tehtäväkseen tulee kantaa toisia nuoria. Tämä poika ei tehnyt itsemurhaa vaan on tänä päivänä elossa.

Tämä esimerkki kuvastakoon sitä, millaisessa maailmassa me nuoret nykyään elämme. Turvalliset yhteisöt ja huolehtivat tukiverkot eivät ole kaikkien kohdalla itsestäänselvyyksiä siinä määrin, mitä ne olivat muutamia vuosikymmeniä sitten. Sen sijaan monet nuoret joutuvat toimimaan terapeutteina ystävilleen, jotka tarvitsevat kuuntelijaa ja tukijaa ja kaipaavat ratkaisuja vaikeuksien voittamiseen. Kuitenkin nämä auttavat nuoret ovat monesti itsekin monien muutosten äärellä, joita nuoruus tuo tullessaan. Pahoinvoivilla nuorilla tulisi olla oikeus saada ammattiapua, ja auttavilla nuorilla tulisi olla mahdollisuus olla kantamatta monen muun nuoren taakkaa harteillaan, kun omatkin asiat vaatisivat huomiota. Kun nuori hakee apua ja elämän päättäminen on mielessä, asiaan ei voi palata muutaman kuukauden päästä.

Arvoisa puhemies! Samalla kun järjestämme mielenterveyspalveluita niin, että kaikilla on mahdollisuus saada apua kohtuullisessa ajassa, tulee huomiota kiinnittää myös mielenterveyspalveluiden ulkopuolella tapahtuvaan työhön. Vaikka ammattiavun turvin on mahdollista löytää polkuja kohti parempaa huomista, emme saa unohtaa perheiden tärkeää roolia tämän ohella. [Puhuja liikuttuu] Perheet ovat tärkeässä roolissa, kun puhutaan mielenterveyden järkkymisen ennaltaehkäisystä. Apua tulee olla saatavilla, mutta pitää muistaa, että monesti nuori ei itse enää hahmota, kuinka syvissä vesissä ui, vaan apuun pääsy saattaa olla perheestä kiinni. Siksi vanhempien läsnäolo ja tieto siitä, millaista lapsen arki on, muodostavat hyvin tärkeät tukipilarit nuorten parempaan hyvinvointiin. Jos nuorten hyvinvointiin ei satsata, ei meillä tulevaisuudessa ole niitä, jotka kannattelevat vanhempia. Siihen meillä ei ole varaa.

Nyt käsittelyssä oleva kansalaisaloite terapiatakuusta on yksi tärkeimmistä, mitä tässä salissa on käsitelty. Kiitokset sen tekijöille ja allekirjoittajille. Muutaman kymmenen miljoonan satsaus mielenterveyspalveluiden kuntoon laittamiseksi saattaa kuulostaa isolta, mutta pitää muistaa, että kehitysavun sekä maahanmuuton suhteen puhumme miljardiluokan rahan käyttämisestä. Asioita ei saisi laittaa vastakkain, mutta kun nämä asiat ovat vastakkain. Meidän tulisi tiedostaa, että me emme voi auttaa koko maailman kansalaisia. Me emme myöskään voi yksinään ratkaista koko maapallon ilmastohaasteita. Sen sijaan meidän tulisi auttaa niitä, joiden auttamiseen resurssimme varmasti riittävät. Meidän tulisi en-

Pöytäkirja PTK 68/2019 vp

sisijaisesti huolehtia heistä, joista olemme velvollisia huolehtimaan ja joihin minkään muun maan päättäjät eivät tule satsaamaan. Nämä samat ihmiset tulevat joskus huolehtimaan myös meistä. — Kiitos.

21.21 Marko Asell sd: Arvoisa puhemies! Vuosittain puolitoista prosenttia suomalaisista sairastuu johonkin mielenterveyden häiriöön ja ainakin joka kymmenes, ellei joka viides, suomalainen jossain vaiheessa elämäänsä kärsii yhden vakavan masennusjakson. Eri tutkimusten mukaan noin 20—25 prosenttia nuorista kärsii jostain mielenterveyden häiriöstä, ja ne ovat koululaisten ja nuorten aikuisten tavallisimpia terveysongelmia. Tästä huolimatta mielenterveydelliset ongelmat ovat monesti marginaalissa keskustelussa ja myös hoidossa. Jos nuori loukkaa jalkansa, meidän järjestelmä osaa hoitaa hänet perusterveydenhuollon ja tarvittaessa erikoissairaanhoidon leikkausoperaation kautta kuntoon. Hänet kuntoutetaan, ja kävely ja juoksu sujuvat hetken päästä. Mutta vaikka mielenterveyshäiriöt ovat nuorten yleisin terveysongelma, yhtä sujuva hoitopolku ei onnistu mielenterveyspalveluissa tänä päivänä. Tämä asia on tärkeä asia, joka on saatettava paremmalle tolalle. Siksi tämä Terapiatakuu-kansalaisaloite on hyvä. Olen iloinen siitä, että se on tässä lähetekeskustelussa.

Mielenterveyspalveluissa on epäsuhta. Erityisesti nuorilla on aikaisempaa enemmän psyykkistä kuormitusta, joka on sairautta lievempää mutta ilmenee uniongelmina ja/tai ahdistus- ja masennusoireina. Tästä huolimatta nuorten mielenterveysongelmia hoidetaan yhä enemmän erikoissairaanhoidon puolella. Hoitojen määrä on kahdeksankertaistunut 90-luvun puolivälistä. Hoidon painottuminen erikoissairaanhoidon puolelle lisää viivettä hoidon aloittamisessa ja laskee näin hoidon tehoa. Hoitoa joutuu odottamaan liian pitkään, ja hoitopäätöksen jälkeen hoitokertojen väli on liian pitkä. Puutteita on erityisesti perusterveydenhuollossa toteutettavien lievien ja keskivaikeiden mielenterveyshäiriöiden hoidon saatavuudessa. Erikoissairaanhoidolla on oma korvaamaton roolinsa vakavien ongelmien hoidossa, mutta tarvitaan rinnalle matalamman kynnyksen apua, ja erikoissairaanhoidon puolella tietysti on hintakysymys myöskin. Erään suht ison kunnan 20:stä niin sanotusti kalteimmasta potilaasta vähintään kymmenen oli mielenterveyspotilaita. Sitten oli muutama semmoinen, joilla oli vakavia syöpäsairauksia, ja myöskin keskusia. Nämä olivat niitä kaltevia hoidettavia, niin sanotusti.

Arvoisa puhemies! Hallituksella on käynnissä laaja joukko toimenpiteitä, joilla vastataan Terapiatakuu-kansalaisaloitteen tavoitteisiin. Olennaisin toimi on hoitotakuun tiukentaminen perusterveydenhuollossa niin, että jatkossa myös kiireettömässä tapauksissa hoitoon pääsee viikon sisällä hoidon tarpeen arvioinnista. Perusterveydenhuollon hoitotakuu koskee sekä fyysisiä että psyykkisiä terveysongelmia erottamatta mielenterveyttä perusterveydenhuollon kokonaisuudesta. Tämä nopeuttaa huomattavasti hoitopäätöksiä.

Arvoisa puhemies! Mielenterveyden ongelmat pitää havaita tietysti myöskin jo varhaiskasvatuksessa ja peruskoulussa. Siellä myöskin tarvitaan osaamista, jolloin voidaan esimerkiksi varhaiskasvatuksessa puuttua ajoissa, kun huomataan, että alkaa lapsi oireilemaan, ja koulussa nuoret. Silloin myöskin pystytään tarttumaan siihen ongelmaan, mitä mahdollisesti kotona tapahtuu, ja näin auttamaan koko perhettä. Tähän pitäisi saada resursseja. Se kannattaa.

Mielenterveyden häiriöt ovat iso inhimillinen ongelma mutta myöskin kansantaloudellinen ongelma, ja työelämässä esimerkiksi työkyvyttömyyseläkettä saavista kaksi viidestä on eläkkeellä mielenterveyssyistä. Mielenterveyssyistä jäädytään usein eläkkeelle keskimää-

Pöytäkirja PTK 68/2019 vp

rin nuorempana, ja paluu työelämään on muihin sairausryhmiin verrattuna harvinaisempaa, ja tämä nostaa mielenterveyssyistä työkyvyttömyyseläkkeellä olevien kokonaismäärää. Yleisimmät työkyvyttömyyseläkkeelle siirtymisen syyt vuonna 2018 olivat tuki- ja liikuntaelinsairaudet, joita oli 33 prosenttia, sitten mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöt 31 prosenttia. Määrät ovat suuret. Mielenterveyssyistä myönnettyjen työkyvyttömyyseläkkeiden määrä nousi viime vuonna 700:lla edelliseen vuoteen verrattuna. Työtä siis tässä riittää.

Arvoisa puhemies! Nopea matalan kynnyksen mielenterveystyö, hoito ja myöskin tehokas päihdetyö sekä nuorten että nuoria vanhempien — vanhuksiin saakka — keskuudessa ovat avaimia hyvinvointiin. Tähän pitää tarttua. Hyvä kansalaisaloite.

21.26 Pauli Kiuru kok: Arvoisa herra puhemies! Tässä on muutamassa puheenvuorossa otettu esiin se, mistä johtuu, että näitä tilanteita varsinkin nuorille tulee, minkä takia nämä mielenterveyden ongelmat ovat lisääntyneet. Yksi syy ihan varmasti on se, että puolet avioliitoista ja ilmeisesti avioliitostakin päättyy eroon ja näissä erotilanteissa lapset joutuvat tietysti hankalaan tilanteeseen. Heidän on huonossa tapauksessa valittava puolensa. Hyvissä eroissa tietysti, jos ero sujuu jouhevasti sopimusten kautta yhteisymmärryksessä, lasten tapaamisoikeudesta ja huollosta päästään vanhempien kanssa asiallisesti sopimaan, mutta jos näin ei ole tilanne, niin vaarana on se, että lapset joutuvat ikään kuin valitsemaan jommankumman vanhemman. Toinen vanhempi saattaa tietoisesti vieraannuttaa lasta siitä toisesta vanhemmasta. Tehdään hoitokiusaamista, eli kun on sovittu jotakin, niin siitä ei oikein tahdota pitää kiinni, kaikilla mahdollisilla tavoilla yritetään vältellä niitten sopimusten noudattamista, ja sitten manipuloidaan lasta niin, että hän sitten erilaisissa tilanteissa ammattihenkilöstölle ja lähiomaisille kertoo, miksi hän ei voi sen toisen vanhemman luona asua ja olla niin kuin ehkä sopimuksessa olisi määrätty. Viime vaalikaudella tätä asiaa käsiteltiin, ja esimerkiksi Risikko taisi eilen ottaa sen puheeksi, että isovanhempien asemaa on parannettu tässä hoitosopimusten teossa, mutta paljon on vielä työtä tehtävänä, esimerkiksi tämä vieraannuttamisasia varmasti tarvitsee vielä lisähuomiota.

Aina kun puhuu lapsien kanssa, jotka ovat tällaisissa tilanteissa ja jotka tarvitsevat apua mielenterveyteen tai tämmöisissä erotilanteissa, jokainen nostaa sen, että kun olisi yksi aikuinen, yksi vanhempi, johon voi tukeutua ja joka kuuntelee, antaa tukea ja osaa näyttää suuntaa. Se henkilö voi myös olla opettaja, joka kertoo lapselle ei heikkouksista vaan osaa osoittaa lapselle ja kannustaa, että tässä on sinulla vahvuus, jonka varaan sitä elämää voi lähteä viemään eteenpäin. Se yksi ihminen, muutama lause yhtenä päivänä saattaa olla semmoinen teko, joka kannattelee sitä lasta seuraavat vuosikymmenet eteenpäin koko aikuisuuden lävitse.

21.29 Petri Huru ps: Arvoisa herra puhemies! Omalta osaltani myös kiitokset aloitteen tekijöille. Tämä on äärettömän tärkeä asia. Tässä salissa on puhuttu ennaltaehkäisystä ja tulipalojen sammuttamisesta, ja on todellakin niin, että nopeat palvelut, se, että saataisiin mielenterveyspalveluita nopeasti tarvittaessa ja varsinkin akuuteissa tilanteissa, niin että pystytään puuttumaan nopeasti, olisivat myös ennaltaehkäisyä.

Lapsen oikeuksien viikko täällä on myös mainittu. On todella tärkeää kohdistaa näitä ennaltaehkäiseviä toimia lapsiin ja perheisiin. Täällä on onneksi hallituspuolueitten edustajia vielä paikalla, ja hallitusohjelmassa sanotaankin näistä ennaltaehkäisevistä toimista, että lapsiperheiden hyvinvointia edistäviä ja ongelmia ehkäiseviä toimia lisätään, ja lapsi- ja

Pöytäkirja PTK 68/2019 vp

perhepalveluiden muutosohjelman tarkoituksena on kehittää neuvoloita ja vahvistaa vanhemmuuden tukea sekä perheiden ennaltaehkäiseviä palveluita. Nämä ovat just niitä, mihin pitäisikin panostaa.

Esimerkiksi kun panostamme neuvolaan, esimerkiksi sosiaalityöntekijä—perheterapeutti-työpari, niin sillä me pystymme tukemaan lapsen varhaisen vuorovaikutuksen kehitystä ja kasvua ja kiintymyssuhteen muodostumista, mikä on äärettömän tärkeää, että ennaltaehkäistään tulevia mielenterveystarpeita. Eli on äärettömän tärkeää, että se hallitusohjelman kirjaus toteutetaan, sen lisäksi just, että tuetaan perheen dynamiikkaa ja ennaltaehkäistään sitä kautta ongelmien syventymistä. Tällä, että puututaan aikaisin, just parannamme sitä, että vältetään syvempien ja kalliimmin hoidettavien ongelmien muodostumista.

Siitä, mitä täällä on puhuttu mielenterveysongelmiin liittyen esimerkiksi itsemurhasta, voin sanoa 32 vuoden kokemuksella palokunnassa ja ambulanssissa, liian monta itsemurhaa nähneenä, että tämä vain on semmoinen asia, mihin täytyy puuttua. Kun puhutaan arvoalinnoista, niin nämä ovat niitä asioita, mihin meidän, tämän yhteiskunnan oikeasti täytyy satsata rahaa.

Hyvä oli myös tämä huomio avioerotilanteista. Tästä vieraannuttamisesta on puhuttu edellisellä hallituskaudella — äärettömän tärkeä ilmiö, mihin täytyy puuttua. Tuettaisiin vaikka vuorovanhemmuita ja isovanhempien osuutta siinä, että olisi tukiverkkoa silloin kun sitä tarvitaan.

Ennaltaehkäisevät palvelut ovat yksi, mihin täytyy panostaa, jotta ei olisi sitä kalliimpaa hoitotarvetta myöhemmin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt vielä kaksi hallituspuolueiden puheenvuoroa.

21.33 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa puhemies! Haluaisin vielä muutaman sanan sanoa siitä, mistä täällä on jo hyvin keskusteltukin. Lasten ja nuorten mielenterveysongelmat jostain syystä ovat lisääntyneet. Esimerkiksi päiväkodeista on raportoitu yhä enemmän siitä, miten nämä ongelmat näkyvät jo siellä päiväkotiyössä. Mielestäni on hyvin keskeistä ja tärkeää pohtia ja selvittää sitä, mistä nämä ongelmat johtuvat ja kumpuavat. Myös kouluissa tämä ilmiö näkyy, niin kuin olemme tänään monen suusta kuulleet. Voisiko yksi syy löytyä siitä, että meidän lapsilla ja nuorilla on yhä enemmän erilaisia paineita ja, niin kuin on todettu, myös elämme varsin hajanaista aikaa? Perheet valitettavasti hajoavat, isovanhemmat saattavat asua hyvinkin kaukana, eikä ole sellaisia sukusiteitä ja lähiyhteisöjä, joita aikaisemmin on enemmänkin ollut. Toki näitä ongelmia on aina ollut. Nykyään niistä puhutaan enemmän, ja se voi olla toki yksi syy siihen, miksi voi tuntuakin siltä, että ongelmia on nykyään enemmän, kun ne tulevat ilmi ja niistä puhutaan, mikä on erityisen hyvä asia. Sitten esimerkiksi tyttöjen kohdalla on se, että kyllähän sosiaalinen media korostaa ulkonäköä ja luo sitä kautta monille tytöille turhia ulkonäköpaineita — toki myös pojille. Emme elä kovin helppoa aikaa mielenterveyden kannalta tässä hajanaisessa ajassa.

Pidän huolestuttavana myös sitä, mikä meidän keskusteluissa aika usein tulee esille, että jo hyvin pieniä lapsia lähdetään arvioimaan ja vertailemaan suhteessa toisiinsa, kun esimerkiksi puhutaan varhaiskasvatuksesta. Minä ajattelen, että lapsen pitäisi saada olla lapsi ja elää sitä lapsuutta, eikä sillä tavalla pitäisi lähteä luomaan perheille tai lapsille paineita siitä, minkälainen hänen täytyy olla. Kyllä se on riittävää sitten, kun koulussa aletaan antaa numeroita ja arvosanoja.

Pöytäkirja PTK 68/2019 vp

Edustaja Kiuru nosti todella tärkeän asian, tämän perheiden hajoamisen ja perheiden erotilanteet, ja edustaja Huru toi myös sitä esille, että meillä hallitus nyt on päättänyt vahvistaa parisuhdetyötä ja vanhemmuuden tukea. Se on erittäin tärkeä asia, ja täytyy huolehtia, että se tulee myös toteutumaan. Siksi tein tällä viikolla lapsen oikeuksien päivänä ministerille vielä kirjallisen kysymyksen siitä, miten tämä konkreettisesti aiotaan toteuttaa. Meillähän esimerkiksi seurakunnat tekevät tosi arvokasta työtä, kun ne tarjoavat kaikille parisuhdeneuvontaa ja parisuhdeterapiaa, mutta sitä pitäisi saada laajemmin, myöskin yhteiskunnan kautta, ja myöskin lisätä vanhemmille tietoisuutta siitä, että kannattaa yrittää parisuhdetta korjata ja rakentaa.

21.36 Marko Asell sd: Arvoisa puhemies! Ennaltaehkäisy on varmaan juuri se avainsana, mitä tarvitaan, ja niitä keinoja on monia. Niin kuin täällä edustaja Huru äsken toi esille hyvässä puheessaan, varmasti se lähtee sieltä neuvoloista ja perheiden tukemisesta. Ensinnäkin siellä perheet, joilla esimerkiksi on ensimmäinen lapsi, yleensäkin saavat tuntumaa siitä, että julkisella puolella on saatavissa apua ja semmoista moniammatillista osaamista ja tukea. Sitten siinä vaiheessa kun niitä ongelmia syystä tai toisesta tulee perheessä — ongelmat voivat olla moninaisia; siellä voi olla köyhyyttä, työttömyyttä, päihdeongelmaa ja muuta — silloin kontakti siihen julkiseen palveluun pitää olla, ja näin ollen sitä pitää vahvistaa, ja tietysti se jatkuu koko ajan myöskin. Pitää olla osaamista päiväkodeissa ja kouluissa opettajan taholta, että puututaan ja nähdään ja otetaan haltuun ajoissa. Ennaltaehkäisy on kaiken a ja o.

Mutta tulee sitten tietysti se vaihe, niin kuin on ollut nyt, että osa joutuu syystä tai toisesta semmoisiin ongelmiin, että joutuu esimerkiksi lastensuojelun piiriin, ja myöskin siellä pitäisi sitten olla välineitä ja resursseja antaa vahvasti apua niille lapsille ja nuorille, jotka ovat heikoimmassa asemassa tässä kohtaa ja kaikista haavoittuvimpia. He tarvitsevat silloin tukea reilusti, ja tällä hetkellä selkeästi alan ammattilaiset ovat ilmoittaneet, että siellä resurssit eivät riitä, siis ei ole riittävästi hoitajia, rakenteet eivät toimi, ei tule palveluita niille nuorille, esimerkiksi päihde- tai mielenterveyspalveluita siihen kylkeen, ja näihin tarvitaan resursseja. Nyt siellä ehkä saattaa olla 80:tä lastensuojelun asiakasta kohti yksi sosiaalityöntekijä. Se mitoitus pitää saada nyt ensinnäkin niin kuin tavoitellaan hallituksessa eli yhden suhde 35:een, ja sitten myöskin siitä enempi, no, yhden suhde 25:een voisi olla ammattilaisten näkemys, mikä riittää. Eli sinne panostusta.

Myöskin tämä hoivabisnes: Yleensäkin hoitaminen ja bisnes on mielestäni vähän huono yhdistelmä, ja tässä on ihan sama, että siellä lähdetään tekemään pikkusen enemmän niin kuin raha edellä näitä asioita näissä hoitoalan pörssi-yhtiöissä, että aletaan miellyttämään osakkeenomistajia ja saadaan sinne osinkoja, ja se on pois sitten hoidosta. Tässä lastensuojeluasiassa on käymässä samalla lailla, ja siihen pitää saada mielestäni myöskin suunnanmuutosta.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 68/2019 vp

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työsuojelurahastolain 1 ja 2 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 82/2019 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 3/2019 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 82/2019 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi oikeudesta luovuttaa valtion kiinteistövarallisuutta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 20/2019 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 9/2019 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 20/2019 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi virvoitusjuomaverosta annetun lain 1 §:n ja liitteen, alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain liitteen sekä eräiden juomapakkaus-ten valmisteverosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 27/2019 vp

Toimenpidealoite TPA 26/2019 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 10/2019 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 10/2019 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

18.44 **Pekka Aittakumpu kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallituksen esitys koskettaa virvoitusjuomaveron korotusta ja perustuu keskusta-vasemmistohallituksen ohjelmaan. Esitys on hyvin perusteltu sekä kansantalouden että kansanterveyden näkökulmasta. Tarvitsemme verotuloja, ja meidän tulee erilaisilla toimenpiteillä kannustaa myös terveelliseen ruoka- ja juomavalioon. Tällä hetkellä me suomalaiset monien tutkimusten mukaan syömme ja myöskin juomme liikaa sokeria, mikä näkyy myös esimerkiksi sairaanhoidon kuluina.

Verolla siis tavoitellaan terveysvaikutusten ohella myöskin verovaikutuksia, ja tämä ohjaa sitä, että siirrytään sokeripitoisista juomista enemmän sokerittomiin juomiin. Mielestäni on mielenkiintoista, että kun puhutaan sokerisista juomista tai maidosta, moni on sitä mieltä, että verotuksella tai muilla tällaisilla saatavuuden rajoituksilla voidaan ohjata kansan kulutuskäyttäytymistä, mutta samalla kuitenkin näytetään kiellettävän ohjaava vaiku-

Pöytäkirja PTK 68/2019 vp

tus silloin kun puhutaan siitä, pitäisikö viinit saada ruokakauppoihin, tai ylipäätään alkoholipolitiikasta. Meidän olisi kyllä hyvä myöskin erilaisin yhteiskunnan toimenpitein pyrkiä vähentämään vahvempien alkoholijuomien käyttöä, ja siitä onkin tulossa hallituksen esitys, joka koskee alkoholiveron maltillista korotusta.

Tässä on tosiaan kyse sokeripitoisista juomista ja siitä, että nyt pyritään muuttamaan verotuksen kautta kulutusta. Mielestäni tällaisissa toimissa on tärkeää huomioida se, että nämä tuntuvat kovimmin pienituloisten lompakossa. Emme toki voi kieltää pienituloisten mahdollisuuksia käyttää mehuja ja limsoja, ja siksi on tärkeää, että nämä korotukset nyt ovat hyvin maltillisia. Tämän veronkorotuksen seurauksena sokeripitoisten virvoitusjuomien vähittäismyyntihinnat nousisivat arviolta keskimäärin noin 3 prosenttia ja muiden virvoitusjuomien noin prosentin. Hallituksen ensi vuoden alussa tekemät korotukset perusturvaan ja verotukseen osaltaan tasapainottavat pienituloisimpien tilannetta. Valtiovarainministeriön laskelman mukaan hallituksen budjetti kasvattaa ensi vuonna enemmistön suomalaisista käteenjääviä tuloja. On erinomaista, että hallitusneuvotteluissa ja budjetti-neuvotteluissa saatiin neuvoteltua sellainen kokonaisuus, joka parantaa pienituloisimpien tilannetta koko maassa.

Tässä hallituksen esityksessä hyvää on myös se, että siinä on pystytty ottamaan huomioon pienyritysten näkökulma hallitusohjelman mukaisesti. Virvoitusjuomaverosta vapautetun pientuotannon raja nostetaan hallitusohjelman kirjausten mukaisesti 50 000 litrasta 70 000 litraan. Tämä voi vahvistaa esimerkiksi niiden maatilojen edellytyksiä, jotka valmistavat mehuja maatalouden sivuelinkeinona.

Kaikkiaan hallituksen esitys on hyvin kannatettava.

18.47 Ari Koponen ps: Arvoisa puhemies! Virvoitusjuomaveron syrjivä ja epäoikeudenmukainen. Jos virvoitusjuomaveron perustellaan terveysperusteisena haittaverona, saman logiikan mukaan myös sokerittomat kivennäis- ja lähdevedet pitäisi rajata pois virvoitusjuomaverosta.

On myös kilpailuneutraliteetin näkökulmasta hyvin ongelmallista, että vain yhtä tuotekategoriaa eli virvoitusjuomia verotetaan pisteverolla.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 27/2019 vp sisältyvien 1.-3. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle eräiden terveyden- ja sairaanhoidon henkilöstöryhmien sekä eläinlääkäreiden yhteisistä pohjoismaisista työmarkkinoista Pohjoismaiden välillä tehdyn sopimuksen muuttamisesta tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi sekä laeiksi terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain 3 §:n ja eläinlääkärinammatin harjoittamisesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 65/2019 vp

Valiokunnan mietintö StVM 10/2019 vp

Pöytäkirja PTK 68/2019 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 10/2019 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Valiokunnan puheenjohtaja Vehviläinen, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.48 **Anu Vehviläinen kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö 10/2019 käsittelee hallituksen esitystä, jossa esitetään, että eduskunta hyväksyisi Tanskan, Suomen, Islannin, Norjan ja Ruotsin välillä tehdyn terveyden- ja sairaanhoidon henkilöstöryhmien sekä eläinlääkäreiden yhteisistä pohjoismaisista työmarkkinoista tehdyn sopimuksen muuttamisesta tehdyn sopimuksen. Vuodesta 1993 voimassa ollut sopimus sisältää määräykset ammatinharjoittamisoikeuksien vastavuoroisesta tunnustamisesta sekä valvontatietojen luovuttamisesta Pohjoismaiden välillä. Tavoitteena on selkeyttää ammattipätevyysien tunnustamisjärjestelmää niin, että sopimuksen päällekkäisyys ammattipätevyysien tunnustamista koskevan ammattipätevyysdirektiivin kanssa poistetaan. Muutosopimuksen mukaan sopimuksessa tarkoitettuihin ammatteihin sovelletaan ammattipätevyysdirektiivin tunnustamisjärjestelmää. Lisäksi sopimuksen soveltamisalaa laajennetaan Pohjoismaiden kansalaisista EU- ja Eta-maiden kansalaisiin yhdenvertaisen kohtelun varmistamiseksi. Eläinlääkärit poistuvat kokonaan sopimuksen soveltamisalan piiristä. Muutosopimus sisältää myös valvontatietojen vaihtamista koskevia määräyksiä.

Valiokunta toteaa, että ehdotetut muutokset Pohjoismaiden välillä tehtyyn sopimukseen sekä terveydenhuollon ammattihenkilöistä annettuun lakiin ja eläinlääkäriammatin harjoittamisesta annettuun lakiin selkeyttävät ammattipätevyysien tunnustamiskäytäntöjä Pohjoismaissa ja yhdenmukaistavat niitä ammattipätevyysdirektiivin menettelyiden kanssa. Lisäksi muutokset ovat kannatettavia ammatinharjoittamisoikeutta Pohjoismaissa hakevien ammatinharjoittajien yhdenvertaisen ja tasapuolisen kohtelun näkökulmasta. Valiokunta puoltaa muutosopimuksen hyväksymistä ja lakiehdotusten hyväksymistä muuttamattomina.

Sopimuksessa ammattipätevyysdirektiivin mukainen vastavuoroinen tunnustaminen ulotetaan koskemaan myös Färsaaria ja Grönlantia niiden terveydenhuollon ammattien osalta, joita koulutetaan kyseisillä itsehallintoalueilla. Näitä ammatteja ovat sairaanhoitaja, hoiva-avustaja ja lähihoitaja. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että hoiva-avustaja ei ole terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa tarkoitettu terveydenhuollon ammattihenkilö. Suomen tutkintojärjestelmä ei tunnista hoiva-avustajan tutkintoa, vaan hoiva-avustajan koulutus perustuu eräiden amatillisten tutkintojen osien suorittamiseen ja koulutussisällöt vaihtelevat koulutuksen järjestäjien välillä. Valiokunta pitää tarpeellisena, että hoiva-avustajien asemaa seurataan siitä huolimatta, että Färsaarilta ja Grönlannista ei ole juuri hakeutunut ammattihenkilöitä Suomeen.

Esitetyn sopimusmuutoksen jälkeen automaattisen tunnustamisen piiriin kuuluvissa ammateissa ammatinharjoittamisoikeus myönnetään vain ammattipätevyysdirektiivin ja direktiivin toimeenpanoa koskevien kansallisten säädösten nojalla. Terveydenhuollon ammattihenkilöistä automaattisen tunnustamisen piiriin kuuluvat lääkärin, hammaslääkärin,

Pöytäkirja PTK 68/2019 vp

proviisorin, sairaanhoitajan ja kättilön ammatit. Ammattipätevyysdirektiivin mukaan automaattiseen tunnustamiseen perustuva ammatinharjoittamisoikeus myönnetään toisessa EU- tai Eta-valtiossa suoritettun koulutuksen ja saadun tutkintotodistuksen perusteella. Automaattisen tunnustamisen piiriin kuuluvissa ammateissa muutossopimus aiheuttaa ammatinharjoittamisoikeuden myöntämisessä muutoksen vain niiden henkilöiden osalta, jotka ovat suorittaneet koulutuksen muussa kuin EU- tai Eta-valtiossa. Voimassa olevan sopimuksen perusteella tunnustamiseen on edellytetty toisen Pohjoismaan myöntämää voimassa olevaa ammatinharjoittamisoikeutta, joten ammatinharjoittamisoikeus on voitu myöntää myös kolmannessa maassa suoritettun koulutuksen perusteella. Muut kuin automaattisen tunnustamisen piiriin kuuluvat terveydenhuollon ammatit kuuluvat ammattipätevyysdirektiivin yleisen tunnustamisjärjestelmän piiriin, jossa hakijan koulutusta verrataan vastaavaan suomalaiseen tutkintoon. Jos koulutuksessa on olennaisia eroja, hakijalle voidaan määrätä korvaavia toimenpiteitä ammattipätevyuden saavuttamiseksi.

Valiokunta toteaa, että sopimuksen mukainen tutkinnon tunnustaminen ja lupamenetely on ollut sujuvaa niissä terveydenhuollon ammateissa, joissa tutkintokoulutuksen on todettu olevan samankaltaista Pohjoismaissa. Sopimusmuutos tulee muuttamaan yleiseen tunnustamisjärjestelmään kuuluvien ammattien laillistamis- ja nimikesuojausasioiden käsittelyä etenkin niissä tilanteissa, joissa joudutaan määräämään korvaavia toimenpiteitä tai pyytämään oppilaitoksilta lausuntoja. Hallituksen esityksen mukaan sopimukseen sisältyvät ammatit on kuitenkin jo sopimusta tehtäessä katsottu yhteneviksi, joten olennaisia eroja tutkintojen välillä ei välttämättä ole eikä korvaaville toimenpiteille siten ole todennäköisesti tarvetta. Valiokunta pitää tärkeänä, että toisesta Pohjoismaasta Suomeen tulevien yleisen tunnustamisen piirissä olevien ammattihenkilöiden ammatinharjoittamisoikeuden myöntäminen ja liikkuvuus säilyvät muutossopimuksen voimaan tultuakin mahdollisimman sujuvina. Tämä edellyttää tutkinnon tunnustamisen käsittelyprosessin kehittämistä ja käsittelyprosessin riittävien resurssien varmistamista. Lisäksi valiokunta kiinnittää huomiota potilasturvallisuuden kannalta tärkeiden valvontatietojen vaihtamisen toimivuuteen sopimusvaltioiden välillä. Valiokunnan mietintö on yksimielinen.

18.54 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Kiitoksia tästä mietinnön esittelystä. — Kaiken kaikkiaan vain totean, että tällaiset sopimukset, mistä tässäkin on kysymys, ovat tuiki tärkeitä nimenomaan pohjoismaisen yhteistyön vuoksi ja nimenomaan potilaan näkökulmasta. Mehän tarvitsemme nimenomaan pohjoismaista yhteistyötä, kun me tarvitsemme muun muassa hoitoa muista Pohjoismaista.

Muistan, että kun olin ministerinä aikoinansa, meillähän oli sellainen tilanne, että me todella tarvitsimme ihan jatkuvaa apua Pohjoismaista potilaitten hoitoon, mutta sen lisäksihän meillä myöskin henkilöstö vaihtaa Pohjoismaiden sisällä, ja siitä syystä myöskin näiden ammattihenkilöiden ammattitaidon tunnustamista on todella tärkeää sopimuksella ohjata.

Tämä tulee vastaan myöskin, kun henkilö siirtyy Pohjoismaasta toiseen, liittyen hänen täydennyskoulutukseensa. Koska meillä on hieman erilainen koulutusjärjestelmä kuin muissa Pohjoismaissa, meidän pitää toisaalta tietää, minkä ammattinimikkeen tai minkä koulutuksen hän on saanut, jotta me tiedämme, minkälainen mahdollinen täsmäkoulutus tarvitaan, jos haluaa suomalaisen lisäpätevyyden, esimerkiksi erikoistua johonkin ammattitaitovaatimukseen.

On erittäin hyvä, että näitä aina täsmennetään ja päivitetään. Kiitos tästä.

Pöytäkirja PTK 68/2019 vp

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 65/2019 vp sisältyvien 1.—3. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

8. Eduskunnan pankkivaltuuston kertomus 2018

Kertomus K 16/2019 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 2/2019 vp

Ainoa käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö TaVM 2/2019 vp. Nyt päätetään kannanotosta kertomuksen johdosta.

Keskustelu

18.56 **Pekka Aittakumpu kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Kiitos eduskunnan pankkivaltuustolle kertomuksesta ja talousvaliokunnalle mietinnöstä. Haluaisin nostaa kertomuksesta esille vielä yhden seikan.

Pankkivaltuusto nostaa yhdeksi maamme taloutta uhkaavaksi riskiksi yksityishenkilöiden voimakkaan velkaantumisen sekä vakuudellisten että vakuudettomien luottojen kautta. Talousvaliokunta tuo esille mietinnössään, että valtiovarainministeriössä on vastikään saatu päätökseen selvitystyö, jonka tarkoituksena on toimia pohjana kansalaisten velkaantumista hillitseville lainsäädännön muutoksille.

Pidän tärkeänä sitä talousvaliokunnan huomiota, että kun velkaantumiskehitystä hillitään lainsäädännön keinoin, on erityistä huomiota kiinnitettävä vaikutusten arviointiin, koska asumiseen kohdistuva sääntely koskettaa jokaista suomalaista. Lähtökohtana tulee olla, että suomalaisilla tavallisilla palkansaajilla pitää olla mahdollisuus asuntosäästämiseen. Samalla on aivan oikein kiinnitettävä huomiota siihen ja toimittava niin, että vältämme mahdollisimman kattavasti ylivelkaantumisen riskit.

Valtuuston kertomuksessa todetaan myös se, että yksityishenkilöiden maksuhäiriömerkinnät ovat lisääntyneet. Tässä yhteydessä haluan tuoda esille sen, että moni ylivelkaantunut ei selviä omin voimin tilanteestaan ja siksi meidän tulisi parantaa muun muassa sosiaalisen luoton saatuutta ja laajentaa sitä koko maahan, koska nyt sitä saa vain noin 30—40 kunnassa. Moni esimerkiksi maksuhäiriömerkinnän saanut on päässyt tilanteestaan taloudelliseen tasapainoon juuri sosiaalisen luoton kautta. Meidän olisi kaikin tavoin tuettava ihmisten mahdollisuuksia selvittää ongelmistaan, ottaa vastuuta elämästään ja päästä kielteisestä kierteestä takaisin myönteiseen kierteeseen.

18.59 **Markus Lohi kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Otan tässä pankkivaltuuston kertomuksen yhteydessä esille kaksi asiaa, joihin on kiinnitetty myös tässä talousvaliokunnan tekemässä mietinnössä huomiota. Ensimmäinen on korkopolitiikka, ja toinen liittyy samaan, mihin edellä edustaja Aittakumpu kiinnitti huomiota, eli yksityishenkilöiden velkaantumiseen.

Pöytäkirja PTK 68/2019 vp

Elämme siinä mielessä erikoisia aikoja, että meillä ovat pitkään olleet paitsi ohjauskorot myös kansalaisten maksamat korot erittäin alhaalla. Keskuspankit ovat lähteneet finanssi-kriisin jälkeen elvyttämään taloutta ja on käynnistetty aika massiivisia arvopapereiden osto-ohjelmia, ja se on vaikuttanut siihen, että keskuspankkien taseet ovat kasvaneet mutta samalla on pystytty elvyttämään Euroopan alueella talouksia. Tässä tilanteessa on kuultu myös puheenvuoroja, jopa julkisuudessa, että kun poikkeustilanteessa jotkut valtiot, Suomi mukaan lukien, taisivat saada tässä kesän kynnyksellä miinuskorollakin velkaa, niin nyt kannattaisi ottaa voimakkaasti velkaa ja investoida sitä, koska saadaan negatiivisella korolla. Näissä puheenvuoroissa — joihin tietyllä tavalla sisältyy ymmärrettävä viestikin, että onhan tämä korkotaso poikkeuksellinen, kun se käy jopa miinuksella — kuitenkin saattaa unohtua se toinen puoli velasta, eli se velka pitää kuitenkin joskus pystyä maksamaan takaisin. Se erääntyy jonakin päivänä, ja koron maksaminen on vain yksi osa sitä velkasuhdetta. Silloin jos meillä olisi turvaava sijoituskohde, josta me saisimme tuottoa, ilman muutahan meidän kannattaisi ottaa mahdollisesti velkaa negatiivisella korolla ja sijoittaa siihen, mutta jos me aiomme sijoittaa turvallisempaan kuin Suomen valtion velkapapereihin, niin meidän pitäisi sijoittaa ehkä Saksan valtion velkapapereihin, mutta niitten korko on vielä pienempi kuin Suomen, jolloin se ei ole enää kannattavaa taloudellisesti. Sen takia itse kuitenkin näen, että kun jos me otamme nyt velkaa, niin se velka erääntyy jonnain päivänä, kenties kymmenien vuosien päästäkin, ja vaikka valtion velanotto on tämmöistä rullaavaa, että sitä yleensä korvataan uudella velalla, niin jos me holtittomasti lähdemme velkaantumaan, niin silloin tapahtuu se, että meidän korkotaso lähtee nousemaan, ja silloin me emme pystykään välttämättä korvaamaan sitä uudella velalla samoilla ehdoilla ja me joudumme ehkä kierteeseen, jonka päässä ei olekaan niin hyvä talouskehitys kuin toivottaisiin.

Toinen näkökulma tähän on, että mikä on sitten semmoinen aito investointi, johon laitettaisiin tämä velkaraha, joka otettaisiin. — Jos puheenjohtaja sallii, siirryn tuohon pöytäkirjään jatkamaan.

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Se on täysin oikeutettua. Olkaa hyvä. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Arvoisa puhemies! Haluan sen verran jatkaa tästä, että monesti ajatellaan, että no laiteetaan johonkin tärkeään yhteiskunnalliseen, vaikkapa infrastruktuurin rakentamiseen — teitten, rautateitten — mikä sitten tavallaan generoi ja tuo semmoista taloudellista aktiiviteettia ja työpaikkoja ja hyvää. Näinhän varmasti on, mutta jos me ajattelemme investointina, niin investoinninhan pitäisi kyetä todella tuottamaan sinä aikana se raha niin, että kun me olemme velkaa maksamassa, niin meillä on sitten se raha, jolla me maksamme sen velan takaisin, mutta kokemukset osoittavat, että kun valtiot velkaantuvat, niin aika pitkälle se velka menee juokseviin menoihin ja vuosittaisiin kuluihin eikä sellaisiin investointeihin, jotka tuottavat suoraan sen rahan, jolla maksetaan velka pois. Tämä on se ongelma tällaisessa voimakkaassa velkaantumisessa, minkä takia pidän sitä huolestuttavana.

Tulee mieleen nuoruudesta kokemus. Äidilläni oli tapana sanoa, kun nuorena tuli valvottua, että kun nuorena nukkuu, niin se on niin kuin panisi rahaa pankkiin. Mutta kun seuraavana päivänä heräsi, niin ei siellä tilillä ollut yhtään enempää rahaa. Saattaa olla, että monet tämmöisetkin investoinneiksi kutsuttavat asiat valtiontaloudessa ovat semmoisia, että eivät ne sitten generoikaan rahaa sinne tilille vaan ne menevät kulutukseen, ja se on in-

Pöytäkirja PTK 68/2019 vp

vestointi hyvissä ajatuksissa kyllä mutta ei sitten reaalielämässä. Sen takia tällainen maltillinen taloudenpito ja velkaantumiseen huomion kiinnittäminen on äärimmäisen tärkeää.

Arvoisa puhemies! Sitten muutama sana tästä yksityishenkilöiden velkaantumisesta. Meillähän todella oli tässä vasta työryhmä, jota kutsuttiin Mörttisen työryhmäksi, joka esitti makrotalouden näkökulmasta rajoituksia yksityishenkilöiden velkaantumiseen. Siinä oli lista esityksiä, jotka minusta monelta osin olivat aika hyviä ja kiinnittivät huomiota oikeisiin asioihin, joihin Suomen Pankki on myös kiinnittänyt huomiota. Siellä oli muun muassa yksi kysymys, joka on viimeisen kymmenen vuoden aikana merkittävästi noussut, nämä niin sanotut taloyhtiölainat. Tämäkin on kysymys, jota lähestytään tämän vaalikauden aikana kahdesta näkökulmasta.

Toinen on se, lähdetäänkö niitten ottoa ehkä rajoittamaan, tehdäänkö joku stressitesti, että se saisi olla vain asuntojen käyvästä hinnasta tietyn verran. Minusta tällainen voisi olla järkevä tapa rajoittaa.

Samaan aikaan on selvitys siitä, pitäisikö taloyhtiölainojen verovähennysoikeutta vuokratuloista vähentää tai kokonaan poistaa. On hyvä, että tästä tehdään selvitys, koska missään tapauksessa ilman perusteellista selvitystä tällaista päätöstä ei olisi viisasta tehdä. Se voisi johtaa odottamattomiin ja sellaisiin seurauksiin, joita ei toivota, myös asuntomarkkinoilla, varsinkin jos se koskisi myös vanhoja velkoja, niin kuin se tulisi todennäköisesti koskemaan. En ole tästä ajatuksesta kovin innostunut.

Sitten tähän liittyy niin sanottu velkakatto, jota siellä esitetään, että se määrä, minkä verran saisi lainaa otettua, olisi kotitalouden vuoden bruttotuloista neljä ja puoli -kertainen. Tämäkin kaavamaisesti sovellettuna on kyllä ongelmallinen. Otan esimerkin käytännön elämästä: Silloin jos perheellisäystä on tulossa perheeseen, yleensä suunnitellaan vaihtoa suurempaan asuntoon tai se tulee ajankohtaiseksi. Silloin tarvitaan asuntolainaa, mutta silloin saatetaan hyvinkin olla perhevapailla, jolloin tulot pienenevät. Sen takia tarvitaan ehdottomasti tällaisia joustoja ja poikkeuksia — jos jonkunlaisia säännöksiä lähdetään tekemään — jotka ottavat huomioon eri elämäntilanteet, eikä liian kaavamaisesti. [Puhemies koputtaa] Kyllä keskituloisillakin suomalaisilla pitää olla nyt ja tulevaisuudessa mahdollisuus hankkia omistusasunto ja oma koti.

19.06 Sakari Puisto ps: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on eduskunnan pankkivaltuuston kertomus vuodelta 2018. Tästä talousvaliokunta on antanut mietinnön, jossa on kiinnitetty huomiota moniin asioihin, mutta haluan kuitenkin nostaa esiin ja täsmentää vielä erinäisiä näkökohtia.

Ensinnäkin tässä talousvaliokunnan mietinnössä todetaan, että Suomen Pankin tase on kasvanut epätavanomaisten rahapolitiikkatoimien myötä huomattavasti. Tosiaankin Suomen Pankin saatavien kokonaismäärä vuoden 2018 lopussa oli yli 100 miljardia euroa. Tästä merkittävä osa, 45 miljardia euroa, koostui eurojärjestelmän sisäisistä saatavista, joista suuri osa oli näitä pankkijärjestelmän niin kutsuttuja Target 2 -saatavia. Lopunviimeksi näiden saatavien status lienee rinnastettavissa vakuudettomiin saataviin, samaan tapaan kuin pankkitalletuksetkin ovat lopunviimeksi nekin saatavia.

Rahapoliittisen elvytystarpeen on kuitenkin tulkittu olevan edelleen voimassa, ja tähän tarpeeseen on vastattu käyttämällä rahapolitiikan epätavanomaisia toimia, kuten laajoja arvopaperiostoja. Suomen Pankin taseessa on kohta 7.1 eli niin kutsutut rahapolitiikan har-

Pöytäkirja PTK 68/2019 vp

joittamista varten pidettävät arvopaperit, joiden suuruus on 45 miljardia. Näistä suurin erä on puolestaan julkisen sektorin velkapapereiden osto-ohjelma, 28 miljardia.

Poikkeuksellisissa tilanteissa edellä mainittuihin eriin sisältyy riskinsä, ja nykyinen rahapolitiikan tilanne on vähintäänkin erikoinen nollakorkoinen ja negatiivisine korkoineen. Finanssisijoitusten varallisuusarvoissa on keinotekoista nousua, ja nollakorkotilannetta ainakaan tällaisenaan tuskin on koettu koskaan aikaisemmin. Tosiasiassa epäilen, että keskuspankitkaan eivät tiedä, miten tämä tilanne tulee normalisoitumaan.

Arvoisa puhemies! Haluan myös kiinnittää huomiota tämän nähdyn rahapoliittisen elvytyksen seurannaisvaikutuksiin. Keskuspankkien toimien ja rahahanojen avaamisen myötä pääomavarallisuuden määrä on kasvanut valtavasti. Samaan aikaan ihmisten palkkojen ostovoima on vuosien varrella junnannut paikallaan tai jopa laskenut. Samalla palkkojen ja työeläkkeiden verotus on kuitenkin verrattain kireää verrattuna tähän pääomasektoriin ja kansalaisten ostovoimaa nakertavat kasvaneet asumisen ja liikenteen kustannukset. Tätä taustaa vasten tuskin on mikään ihme, että siellä täällä, mukaan lukien näissä keskeisissä länsimaiden finanssikeskuksissa, on nähty melkoista poliittista kuohuntaa. Toivon, että pankkivaltuuston kertomuksissa, myös tulevaisuudessa, kiinnitetään huomiota näihin seikkoihin.

Mitä tulee tähän Rinteen hallitusohjelmaan yleensäkin, niin myös tässä pankkivaltuuston kertomuksessa tarkasteltiin julkisen talouden kestävyyttä, ja haluan kiinnittää huomiota siihen, että julkisen talouden suunnitelmassa sivulla 76 on esitetty niin kutsuttu talouden herkkyystarkastelu ja siinä osoittautuu, että jos talouskasvu Suomessa jää ihan yhdenkin prosenttiyksikön tästä perusurasta, se tarkoittaisi sitä, että julkisen velan suhde bkt:hen kasvaisi yli 10 prosenttiyksikköä ja monista näistä Rinteen hallitusohjelman talouslinjauksista käytännössä pohja pettäisi ihan täysin. Eli me olemme tosi kapealla alueella tässä, ja kun monet edustajat puhuvat täällä, että erilaisia leikkauksia on peruttu ja suunta on käännetty, niin kyllä se tilannekuva on tosiasiassa aivan toinen.

19.10 Mari Rantanen ps: Arvoisa puhemies! On pakko tarrata edustaja Lohen puheeseen. Hänhän puhui täällä ihan järkeviä julkisen talouden velkaantumisen ja kertoi siitä, että noin lähtökohtaisesti pitäisi olla niin, että kun velkaa otetaan, se on ikään kuin investointi, jolla saadaan sitten tuloja takaisin. No nythän näin ei ole tällä hallituksella, vaan näyttää siltä, että velkaantuminen vain kiihtyy. Hallituksen esityksessä 89, joka meille tänään tuli, todetaan, että ensi vuonna velan määrän arvioidaan olevan yhteensä noin 2,2 miljardia. Nähtävästi tämä edustaja Lohen esitelmä kaikui kyllä kuuroille korville, kun mitä ilmeisimmin tätä keskustelua ei ole käyty hallituksen sisällä. Täällä sitä kuulemme vain me oppositio, joka ymmärrämme, mitä velkaantuminen tarkoittaa silloin kun sitä käytetään pysyvien menojen rahoittamiseen. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi kertomuksen K 16/2019 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 68/2019 vp

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi opintotukilain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 33/2019 vp
Valiokunnan mietintö SiVM 4/2019 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Valiokunnan puheenjohtaja Risikko, olkaa hyvä.

Keskustelu

19.12 **Paula Risikko kok:** Arvoisa puhemies! Tässä on tosiaan käsitteillä hallituksen esitys eduskunnalle laiksi opintotukilain muuttamisesta, ja tosiaan käytän esittelypuheenvuoron, koska silloin kun tämä oli mahdollisuus esitellä, minulla ei valitettavasti ollut mahdollisuutta itse tulla.

Elikkä sivistysvaliokunta pitää ehdotusta opintorahan sitomisesta kansaneläkeindeksiin 1. päivänä elokuuta 2020 erittäin kannatettavana, sillä indeksiin sitominen vähentää opintotuen ostovoiman heikkenemistä ja turvaa järjestelmän kestävyyttä sekä opiskelijoiden toimeentulon tasoa. Opintorahan huoltajakorotuksen tasokorotus 25 eurolla on myös erittäin kannatettava. Huoltajakorotuksen tasokorotus lisää opiskelijan käytössä olevia varoja ja parantaa edellytyksiä opiskelun ja lapsen huoltajuuden yhdistämiseen.

Esityksessä ehdotetaan ulkomaisten korkeakoulujen lukuvuosikäsitteen ja tutkintokäytäntöjen huomioimista opintolainahyvityksen ehdoissa sekä opintorahan ja asumislisän vapaaehtoista palauttamista koskevan sääntelyn muuttamista verotuksen toimeenpanon aikataulumuutoksen vuoksi. Lisäksi ehdotetaan, että luovutaan mahdollisuudesta säätää asumislisän määrästä maissa, joissa vuokrataso on alhainen. Hallituksen esitys sisältää myös muutosehdotuksia eräisiin opintotukilain viittaussäännöksiin muun lainsäädännön muuttamisen vuoksi.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella sivistysvaliokunta pitää hallituksen esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta ehdottaa lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana.

Muutama sana:

Ensiksikin opintorahan indeksisidonnaisuus on erittäin hyvä. Sehän on aikoinansa päätetty jo silloin viime kaudella, mutta nyt se sitten laitettiin toimeen, ja se on erinomaisen hyvä asia.

Perheellisten opiskelijoiden asemasta me toteamme näin: ”Sivistysvaliokunta on huolissaan siitä, että erityisesti kahden opiskelijavanhemman perheissä toinen vanhemmista joutuu usein keskeyttämään opiskelunsa tai hidastamaan siinä etenemistä toimeentulon takaa-
van ansiotyön vuoksi. Perheellisten opiskelijoiden ahdinkoa kuvaa myös Amisbarometri 2017, jonka mukaan jopa 34 prosenttia perheellisistä opiskelijoista ammatillisessa koulutuksessa on joutunut turvautumaan pikavippiin tai kulutusluottoon. Sivistysvaliokunta pitää korotusta erittäin kannatettavana, sillä tuen korotus kohdentuu heikoimmassa asemassa olevalle opiskelijaryhmälle. Se osaltaan parantaa perheellisten opiskelijoiden mahdollisuutta suorittaa opintonsa loppuun ja edistää samalla opiskelijalapsiperheiden hyvinvointia.”

Pöytäkirja PTK 68/2019 vp

Sitten me otamme kantaa myös opintorahan ja asumislisän vapaaehtoiseen palauttamiseen: ”Hallituksen esitys sisältää uuden asetuksenantovaltuuden, jonka mukaan valtioneuvoston asetuksella säädetään määräajasta, johon mennessä opiskelijan on palautettava opintoraha ja asumislisä tukivuotta koskevan vapaan tulon rajan korottamiseksi. Määräajan on oltava yhdenmukainen Verohallinnon päättämän etuuden palauttamista maksuvuotta seuraavan vuoden aikana koskevan määräajan kanssa. Tämän määräajan noudattaminen on edellytys sille, että maksu voidaan ottaa halutulla tavalla huomioon maksuvuoden verotuksessa. Saadun selvityksen mukaan Verohallinto on päättänyt aikaistaa määräaikaa toukokuun lopusta huhtikuun loppuun, niin että sitä sovelletaan jo vuodelta 2019 toimitettavaan verotukseen eli keväällä 2020 takaisin maksettaviin etuisuuksiin. Lisäksi Verohallinto on ilmoittanut, että se voi vuosittain muuttaa aikataulua. Edellä todetun vuoksi sivistysvaliokunta pitää ehdotettua asetuksenantovaltuutta tarkoituksenmukaisena. Sivistysvaliokunta pitää erittäin tärkeänä sekä opintotuen saajien että Kelan kannalta, että palautusten määräpäivä pysyy samana jatkossa. Sivistysvaliokunta korostaa, että opintotuen vapaaehtoisten palauttamisten määräajan on oltava hyvissä ajoin tuensaajan tiedossa. Tuensaajalla on oltava myös käytävissään tarvittavat tiedot kalenterivuoden tuloistaan, jotta tarve vapaaehtoiselle palautukselle on mahdollista arvioida.”

Vielä tässä sanotaan tästä uudistuksen seurannasta: ”Sivistysvaliokunta pitää tärkeänä, että opetus- ja kulttuuriministeriö seuraa ehdotettujen uudistusten käytännön toimeenpanoa ja niiden vaikutuksia perheellisten opiskelijoiden asemaan sekä opintotuen palautuksia koskevan sääntelyn toimivuutta ja opiskelijoiden tiedonsaannin oikea-aikaisuutta ja riittävyyttä.”

Sitten me lausumme myöskin opintotuen kehittämistarpeista muutaman sanan tässä: ”Eduskunta on vuonna 2014 jo edellyttänyt, että seuraavalla vaalikaudella toteutetaan opintotukilainsäädännön kokonaisuudistus, jolla turvataan päätoimisen opiskelun taloudelliset edellytykset ja otetaan huomioon myös järjestelmän selkeyttä, läpinäkyvyyttä, joustavuutta ja kannustavuutta sekä opiskelijoiden keskinäistä yhdenvertaisuutta parantavat näkökohdat. Asiantuntijakuulemisissa on ilmennyt, että opintotukijärjestelmä on hyvin monimutkainen, vaikkakin sitä on viime vuosina osin selkeytetty. Valiokunta korostaa, että tämä monimutkaisuus aiheutuu osin toimintaympäristöstä ja huomioon otettavasta muusta lainsäädännöstä, erityisesti sosiaaliturvan sääntelystä. Sivistysvaliokunta pitää edelleen tärkeänä, että järjestelmän selkeyttä, läpinäkyvyyttä, joustavuutta ja kannustavuutta sekä opiskelijoiden keskinäistä yhdenvertaisuutta pyritään lausuman mukaisesti parantamaan.”

Tämä meidän mietintömmehän oli yksimielinen, eli eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen 33/2019 sisältyvän lakiehdotuksen, mutta me kiinnitimme kyllä tuolla muutamiin asioihin huomiota, erityisesti Verohallinnon eräänlaiseen esitykseen. Siitä Kela oli kyllä aivan toista mieltä, jotenka me lausumme tästä ja toivomme sen otettavan huomioon. — Kiitos.

19.18 Hilikka Kemppi kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallituksen esitys on ollut kaikkien eduskuntaryhmien mielestä nähdäkseni kannatettava, varmasti sen takia, että se sitoo opintotuen indeksiin ja sitä kautta parantaa opiskelijoiden ostovoimaa ja pitää heidät mukana täällä maailmassa.

Opiskelun tulee olla mahdollista, sillä vain koulutuksen kautta suomalainen yhteiskunta voi nousta, ja vain osaamisen kautta me voimme lisätä työn tuottavuutta, josta tässäkin sa-

Pöytäkirja PTK 68/2019 vp

lissa on paljon keskustelu. Kannatan ehdottomasti tämän hallituksen esityksen hyväksymistä.

On myös hyvä, että hallitus tunnistaa opiskelijoiden taloudellisen ahdingon ja toimii sen edessä parhaansa mukaan. Vuosikymmenten tavoite opintorahapainotteisesta opintotuesta toteutettiin itse asiassa syvimmän laman aikaan 1990-luvulla Ahon hallituksen toimesta, ja nyt, vaikka vähän on harmaita pilviä talouden tiellä, rohkenemme silti korottaa opiskelijoiden toimeentuloa esimerkiksi perheellisten opiskelijoiden osalta. Huoltajakorotukseen on tulossa 25 euron lisäys. Pidän sitä merkittävänä. Lastensaantiin kannustavalle opiskelulle raivataan tilaa sitä kautta. Toivon, että opiskelijoiden huoltajakorotus osaltaan kannustaa nuoria perheellistymään perheen perustamisen lykkäämisen sijaan. On aivan kestävämpiä, että meillä on niin vähän korkeakouluopiskelijoita, jotka käyttävät tätä huoltajakorotusta. Itse asiassa vain 14 500 korkeakouluopiskelijaa nostaa huoltajakorotusta. Tämä on käynyt ilmi lakia käsiteltäessä. Yksi kolmasosa siitä on yliopisto-opiskelijoita, ja kaksi kolmasosaa siitä on ammattikorkeakouluopiskelijoita. Mielestäni on huolestuttavaa, että näin harva on tämän etuuden piirissä. Kutsunkin opiskelijajärjestöt pohtimaan meidän kanssamme tänne eduskuntaan lapsitoiveiden täyttämistä ja sitä, millä tavalla voisimme kannustaa korkeakouluopiskelijoita nimenomaan lastensaantiin paremmin.

Opintotukea tulisi kuitenkin nähdäkseni pidemmällä aikajänteellä kehittää perustulon suuntaan, ja siinä meillä on vielä paljon tehtävää. On syytä sanoa ääneen, että nykyinen opintotukilaki on todella sekava kaikkien uudistusten jälkeen, ja itse asiassa Kelan etuudet pähkinänkuoressakin taitavat olla lähemmäs 500 sivua. Meillä taitaa olla Suomessa toistakymmentä erilaista opintotukea tälläkin hetkellä näiden uudistusten seurauksena, ja toivon, että opintotukijärjestelmää tullaan kehittämään osana sosiaaliturvajärjestelmää ja että se nähdään merkittävänä siellä.

Pidemmällä aikajänteellä on opiskelijoille välttämätöntä elinkustannusten kattamiseksi, että me korotamme opintotuen tasoa ja erityisesti opintorahan osaa tässä kokonaisuudessa. — Kiitoksia.

19.22 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa rouva puhemies! Sain tämän viikon tiistaiamuuna puhelimeeni kuvaviestin, kun olin saapumassa tänne eduskuntaan. Tuossa kuvassa minua katseli pieni vauva, uusi ihminen. Ystävperheeseemme oli syntynyt poikavauva. Tällaisia viestejä me tarvitsemme lisää. Aivan kuten edustaja Kemppi toi esille, meidän täytyy luoda entistä perheystävällisempää ja lapsiystävällisempää maata. Viime viikolla puhuimme täällä eduskunnassa keskustan aloitteesta lapsiystävällisemmän Suomen rakentamisesta, ja siinä yhteydessä tuli esille hyviä erilaisia näkökulmia ja toimenpiteitä, joilla me voimme edistää sitä, että maamme olisi entistä lapsiystävällisempi.

Lapsiystävällisyyden lisäämiseksi on erittäin ilahduttavaa, että hallitus nyt korottaa opintotuen huoltajakorotusta 25 eurolla. Viime vaalikaudella opintotukeen palautettiin tämä korotus, joka vuonna 1992 siitä poistettiin. Korotuksesta tehtiin 75 euron suuruinen, ja nyt se tosiaan tulee olemaan 100 euroa kuukaudessa. On tärkeää luoda mahdollisuuksia perheellistyä jo opiskeluaikana. Tämä korostuu nyt, kun maamme syntyvyys on romahtanut historiallisen alhaiselle tasolle. Erityisesti meidän tulee taata jokaiselle mahdollisuus tavoitella toivomaansa lapsilukua.

Arvoisa puhemies! Erittäin hienoa on myös, että opintotuki sidotaan nyt indeksiin. Sivistysvaliokunta toteaa mietinnössään, että ”indeksiin sitominen vähentää opintotuen ostovoiman heikkenemistä ja turvaa järjestelmän kestävyyttä sekä opiskelijoiden toimeentulon

Pöytäkirja PTK 68/2019 vp

tasoa”. On selvää, että nämä nyt tehtävät toimet eivät vielä riitä vaan meidän on jatkettava — niin kuin tässä on hyvissä puhevuoroissa tullut esille — eri tavoin meidän opintotukijärjestelmän selkeyttämistä ja kehittämistä, jotta se vastaa tarpeita tässä ajassa, jota nyt elämme.

Huomionarvoinen on se valiokunnan toteamus, että on käytävä laajaa keskustelua opiskelijoiden toimeentulosta, mihin sisältyy myös se, että meidän on tarkasteltava opiskelijan vapaan tulon rajoja ja opiskelijoiden velkaantumisen astetta. On hienoa, että tämän hallituksen esityksen myötä otamme lisää askeleita siihen suuntaan, joka tukee sivistystä ja koulutusta. Sen vuoksi tämä hallituksen esitys on erittäin kannatettava. Se luo toivoa ja vahvistaa sitä näköalaa, että jokaisella tulee olla tässä maassa mahdollisuus opiskella niin pitkälle kuin rahkeet riittävät.

19.25 Anna-Kaisa Ikonen kok: Arvoisa puhemies! Opintorahan sitominen indeksiin on kannatettava asia, sillä se vahvistaa opiskelijoiden ostovoimaa. Samalla on kuitenkin pakko todeta, että hallitus on asiassa unohtanut vaalilupauksensa. Suomen ylioppilaskuntien liiton SYLin ja Suomen opiskelijakuntien liiton SAMOKin kyselyssä hallituspuolueet lupasivat merkittäviä korotuksia korkeakouluopiskelijoiden opintorahaan. Nyt käsittelyssä oleva opintorahan sitominen kansaneläkeindeksiin tarkoittaa kuitenkin vain muutaman euron korotusta. 3—25 euron korotus opintorahaan ei vastaa hallituspuolueiden lupauksia joillakin jopa 100 euron korotuksista. Esityksen toinen osa, huoltajakorotuksen tasokorotus, parantaa edellytyksiä opiskelun ja lapsen huoltajuuden yhdistämiseen, ja tämä on hyvä asia. Tervehdin sitä ilolla.

Haluan samalla nostaa esiin toisen opintorahaan liittyvän epäkohdan: Noin 60 prosenttia opiskelijoista käy töissä opintojen ohella. Tulorajat ovat tällä hetkellä merkittävä kannustinloukku, joka on estänyt opiskelijoiden työkokemuksen kartuttamista ja ollut esteenä omalla työllä ansaitulle elintason nousulle. Kela on perinyt opintotukea takaisin tänä vuonna lähes 40 000 opiskelijalta tulorajojen vuoksi. Kokoomus esittää vaihtoehtobudjetissaan, että opiskelijoiden arkea helpotetaan nostamalla nykyistä opintotuen tuloarajaa 50 prosentilla. Tällöin yhdeksän kuukauden ajan opintotukea nostavan opiskelijan vuosituloaraja kasvaisi 6 000 eurolla 18 000 euroon. Opintotukijärjestelmän nykyiset tuloarajat haittaavat opiskelijoiden lisätulojen hankkimista ja samalla työkokemuksen kerryttämistä. Liiasta ahkeruudesta sakotetaan turhan nopeasti. Muutoksesta hyötyisi myöskin yhteiskunta, sillä Palkansaajien tutkimuslaitoksen raportin mukaan tuloarajojen 50 prosentin nosto lisäisi myös julkisyhteisöjen nettotuloja arviolta noin 6 miljoonaa euroa vuodessa. Toivon, että hallitus tarttuu tähän seuraavaksi.

19.27 Kaisa Juuso ps: Arvoisa rouva puhemies! Tämä esitys tosiaan hyväksyttiin yksimielisesti sivistysvaliokunnassa. Ollaan kuultu kuitenkin iso joukko asiantuntijoita, ja kylä siellä asiantuntijoiden keskuudessa oli se huoli ja toteamus, että opintotuesta on tullut todella monimutkainen etuus. Yhdyn edellisiin puhujiin siinä, että tämän hallituskauden aikana tulisi tarkastella, josko siitä voisi tehdä yksinkertaisemman.

Erityisesti jäi mieleen tämä ammattiopiskelijoita koskeva epäkohta, joka liittyy lyhyisiin oppisopimusjaksoihin. Kun työssäoppiminen on muuttunut oppisopimuskoulutukseksi ja ne oppisopimusjaksot ovat todella lyhyitä, niin koulut eivät ilmoita Kelalle ajoissa niistä, jolloin opiskelija saa opintotuen siltä ajalta ja sitten se peritään myöhemmin takaisin. Nämä ovat tämmöisiä asioita, jotka aiheuttavat todella paljon takaisinperintää Kelalle

Pöytäkirja PTK 68/2019 vp

ja todella paljon taloudellista epävarmuutta myöskin ammattiin opiskeleville nuorille. Tämä on asia, mihin tulisi mielestäni kiinnittää huomiota.

Mitä tulee sitten näihin edustaja Ikosen mainitsemiin vaalilupauksiin, niin kyllähän tässä ennen eduskuntavaaleja oli vaalipaniikki monella puolueella ja niitä lupauksia singottiin, satasia sinne ja satasia tänne. Tietysti pitää hallituksenkin muistaa, että kyllä ne täällä eduskunnassa vastaan tulevat, että ehkä kannattaisi vähän varovaisempi olla vaalilupauksissa. — Kiitos.

19.28 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Täällä edustaja Ikonen toi esille tulorajat. Olen henkilökohtaisesti elämäni aikana rahoittanut oman opiskeluni täysin... Olen saanut tietysti sitä opintorahaa ja joutunut ottamaan myös lainaa, mutta aina oli pelko siitä, että joutuu siihen takaisinmaksuun, koska tulorajat olivat niin matalat. Siitä lähtien olen kyllä sitä mieltä ollut, että tulorajoja pitäisi nostaa.

On joskus myöskin hieman argumentoitu ja perusteltu sillä, että sitten venyvät opiskelut. No, joidenkin opiskelijoiden kohdalla on aivan pakko tehdä töitä ihan taloudellisista syistä, niin kuin minulla oli, elikkä en olisi muuten saanut rahoitettua opiskelujani, mutta eivät minulla kuitenkaan opiskelut pidentyneet yhtään. Eli ei se aina kaikilla tapahdu niin, että jos käy työssä, niin opiskelu sitten pidentyy. Sitten toinen on myöskin se, että joissain ammateissa on ihan hyväkin käydä välillä töissä, koska siinä saa vähän enemmän kokemusta siitä ammatista ja saa myöskin valmiutta edistyä opiskelussa. Elikkä se, että käy välillä töissä, voi jopa edistää opiskelua, koska saa valmiuksia sieltä käytännön kautta.

Toivon todella, että näihin tulorajoihin saadaan jossain vaiheessa muutos. — Kiitos.

19.30 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa rouva puhemies! Ehkä joku sana siitä, kun kuulin, että hallitus on antanut vaalilupauksia. Eihän hallitus sinällään ole vaalilupauksia antanut, vaan vaalit pidettiin 14. huhtikuuta 2019 ja hallitus nimettiin 11. kesäkuuta 2019 varsin monivaiheisten hallitusneuvotteluiden jälkeen, ja hallitusohjelma on kompromissi, johon me keskustassa olemme hyvin tyytyväisiä.

Tässä nousivat esille opiskelijoiden tulorajat, ja olisin itsekin valmis niitä hyvin laajastikin tarkastelemaan. Aivan kuten edustaja Risikko, olen opiskeluaikana tehnyt monenlaisiakin töitä, ja erityisesti perheellisenä opiskelijana se oli ehdottoman tärkeää, että pystyi niitä tekemään. Moni opiskelija on joutunut varsin vaikeisiin ongelmiin, kun on tullut näiden opintorahojen maksamisen aika eikä välttämättä ole pystynyt tai osannutkaan huomioida näitä tulorajoja riittävän hyvin. Se, että me kannustaisimme jo opiskeluaikana työhön, on minusta hyvä suunta. Mehän voimme myöskin ehkäistä opintojen venymistä esimerkiksi sillä tavalla, että on tietyt velvoitteet opintojen edistymisestä, täytyy suorittaa tietty määrä opintopisteitä, jotta sen opintorahan saa.

19.31 Hilikka Kemppi kesk: Arvoisa rouva puhemies! Ajattelin tässä kuunnellessani keskustelua tähän hallituksen esitykseen liittyen, millä tavalla olen vaaleja tehdessäni lupailut opiskelijoille toimeentuloa. Allekirjoitan sen, että olen useaan otteeseen miettinyt, että opiskelijoiden toimeentulo ei ole riittävä kaikissa elämäntilanteissa. Kuitenkin summien lupailun sijaan olen kiinnittänyt huomiota siihen, että perheellisten opiskelijoiden toimeentulo opintojen aikana parantuisi, ja nimenomaan tämä hallituksen esitys nyt korottaa perheellisten opiskelijoiden toimeentuloa ja on valinnut kohderyhmän tälle korotukselle, jotta

Pöytäkirja PTK 68/2019 vp

se voisi tukea jotain ryhmää paremmin. Jos hajauttaisimme koko summan, niin helposti kävisi niin, että ne, jotka sitä apua kipeimmin tarvitsevat, jäisivät jalkoihin.

Tulorajojen nosto kuulostaa aina houkuttavalta ja hyvältä, ja olen itsekin sitä mieltä, että tulorajojen nosto olisi perusteltua, jos kassa olisi pohjaton. Kuitenkin kun elämme järkevän talouspolitiikan hallitusohjelmaa, olemme joutuneet priorisoimaan näitä opintotuen kehittämistavoitteita. Tulorajojen korottaminen puolella maksaa Kelan arvion mukaan 50 miljoonaa vuodessa, ja tulorajan poisto maksaisi 200 miljoonaa vuodessa, eli puhumme isoista hintalapuista.

Kuitenkin työn tekemistä pitäisi tukea enemmän, siitä olen täysin samaa mieltä, ja sen takia opintotuen tulisi taipua paremmin esimerkiksi oppisopimuskoulutuksessa opiskeluun. Ei voi olla niin, että opiskelijan toimeentulo on vaikeampi tai vaakalaudalla, kun tehdään töitä erilaisessa ympäristössä kuin vain kouluympäristössä. Nimenomaan oppisopimuskoulutusta kehittämällä ja huolehtimalla siitä, että opintotuki pysyy tässä muutoksessa mukana, voisimme lisätä meidän opiskelijoiden työntekoa. Näen, että oppisopimuskoulutus toisi myös käytännönläheisyyttä oppimiseen niin, että meidän opiskelijat saisivat riittävät taidot ja pääsisivät työelämään nopeammin.

Uskon, että opintotuki on yksi keino työllistymisen ja työnteon helpottamiseen tai työnteon lisäämiseen opiskeluaikana, mutta toivon myös, että opintoja arvostetaan työntekona, koska ei ole tarkoituksenmukaista, että annamme kerta toisensa jälkeen viestiä, että opintoja tehdessä pitäisi samaan aikaan pystyä myös työntekoon, sillä se jos joku näkyy meidän nuorten jaksamisen haasteena. Toivon, että eduskunta antaa arvoa nimenomaan opiskelijoiden tekemälle työlle eli myös opiskelulle itsellensä.

19.34 Anna-Kaisa Ikonen kok: Arvoisa puhemies! Palaan tähän, kun mainitsin tuossa edellisessä puheenvuorossani tämän SYLin ja SAMOKin tekemän kyselyn, ja totean tässä, kun keskusta puolustautui, että he eivät ole luvanneet, että aivan totta, keskustaa tämä kommentti ei niinkään koskenut. Kaivoin tässä näitä tuloksia sieltä kyselystä: korkeakouluopiskelijoitten opintorahahan on tällä hetkellä 250,28 euroa kuukaudessa, ja tässä SYLin ja SAMOKin kyselyssä SDP lupasi nostaa sen 336 euroon, vasemmistoliitto 351 euroon, RKP 336 euroon ja vihreät 333 euroon, ja vihreät puhuivat jopa koulutusmiljardista, jonka avulla voitaisiin tehdä pysyviä panostuksia koulutuskenttään. Tässä valossa nämä lupaukset tuntuvat tällä hetkellä kovin kaukaisilta. Tähän tuossa äskeisessä puheenvuorossani viittasin.

No mitä sitten tulee työntekoon opintojen aikana ja näihin tulorajoihin, niin kyllä ajattelen, että jollain tavalla meidän on hyvä sitä joustavoittaa. Aivan kuten edustaja Risikko täällä kuvasi, muistan omiltakin opiskeluajoiltani sen, että kun pystyi tekemään pienessä määrin töitä, niin kyllä ne antoivat sitä tärkeää ensimmäistä työkokemusta ja edistivät työllistymistä sitten opintojen jälkeen. On aivan niin kuin edustaja Kemppi sanoi, että on tärkeää, että päätyö opiskelijoilla on se opiskelu, mutta se, että siinä rinnalla olisi mahdollista kerryttää kokemusta ja ansaita pientä lisätoimeentuloa, meidän pitäisi nykyistä paremmin tavalla tai toisella mahdollistaa.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirja PTK 68/2019 vp

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 33/2019 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

10. Lakialoite laiksi kuntalain 82 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 29/2019 vp Pia Lohikoski vas ym.

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan. — Lakialoitteen tekijä, edustaja Lohikoski, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Keskustelu

19.37 **Pia Lohikoski vas** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen laatinut lakialoitteen, joka läpi mennessään vahvistaisi omaishoitajien yhdenvertaisia mahdollisuuksia osallistua kunnalliseen päätöksentekoon. Aloitteessa esitän kuntalain 82 §:ään lisäystä, että omaishoitajalle korvattaisiin sijaishoitajan palkkaamisesta aiheutuvat kustannukset kunnallisten luottamustoimien hoitamisen ajaksi vastaavalla tavalla kuin nykyisin kunta-päättäjille jo korvataan lapsenvahdin palkkaaminen kokouksen ajaksi.

Sain kimmokkeen tämän lakialoitteen tekemiselle kansalaispalautteesta. Niinpä lupasin tarttua asiaan ja tehdä tästä lakialoitteen. Sain siis yhteydenoton omaishoitajalta, joka on valittu oman kuntansa valtuutetuksi, mutta hän ei pysty aina osallistumaan kunnallisiin kokouksiin, jos ei saa sukulaista sijaistamaan itseään kotiin muistisairaana omaisen hoitajaksi. Osa kunnista valitettavasti kieltäytyy korvaamasta sijaishoitajan palkkaamista, koska nykyinen laki ei siihen velvoita.

Arvoisa puhemies! Seuraavat kuntavaalit pidetään vuonna 2021, ja ehdokasasettelu on ensi vuonna alkamassa varmasti aivan kaikilla puolueilla. Nykytilanteessa, jos ehdolla oleva omaishoitaja tulee valituksi valtuustoon, riippuu asuinkunnasta, korvataanko hänelle sijaishoitajan palkkaamisesta aiheutuvat kustannukset. Osa kunnista huomioi sijaishoitajan palkkaamisesta aiheutuvat kulut korvattavana menona ja osa ei. Tämä on johtanut paikoin tilanteeseen, että vaaleilla valtuustoon valittu henkilö ei käytännössä voikaan osallistua valtuuston kokouksiin omaishoitovastuunsa vuoksi. Siksi asiasta on säädettävä erikseen laissa, jotta kaikki omaishoitajat ovat yhdenvertaisessa asemassa ja asuinpaikasta riippumatta omaishoitajan osallistuminen kunnallisten luottamustehtävien hoitamiseen voidaan turvata.

Asia on ajankohtainen myös näin Lapsen oikeuksien viikolla, sillä vaikka suuri osa omaishoitajista hoitaa iäkästä puolisoaan tai vanhempiaan, on omaishoitajien joukossa myös pitkäaikaissairasta tai vammaista lastaan hoitavia vanhempia. On tärkeää, että myös lapsensa omaishoitajana toimivat vanhemmat saavat äänensä kuuluviin ja pääsevät kertomaan näkemyksiään osana kunnallista demokratiaa. Omaishoitajilla onkin usein paljon arvokasta tietoa kuntapalveluiden toimivuudesta, joten on tärkeää edistää heidän mahdollisuuksiaan asettua ehdolle ja toimia kunnallisissa luottamustehtävissä. Valtaosa omaishoitajista on naisia, ja aloitteessa on siten kyse tavallaan myös naisten demokraattisten osallistumismahdollisuuksien paremmasta turvaamisesta.

Pöytäkirja PTK 68/2019 vp

Arvoisa puhemies! Olen erityisen ilahtunut, että asia kosketti edustajatovereita yli puolue- ja ryhmärajojen. Olen saanut jokaisesta eduskuntaryhmästä allekirjoituksia yhteensä yli sata nimeä. Yhdessä voimme korjata tämän epäkohdan kuntalaissa. Kiitos vahvasta tuesta tälle asialle.

19.40 Anna-Kaisa Ikonen kok: Arvoisa puhemies! Tämä on lämpimästi kannatettava aloite. Omaishoitajat tekevät yhteiskunnassamme hyvin arvokasta työtä, ja heidän yhteiskunnallinen osallistumisensa on mahdollistettava. Se on paitsi arvostuskysymys, myöskin tarpeellista, sillä he tuovat päätöksentekopöytiin kokemusasiantuntijuutta hoivan arjesta, ja pidän sitä hyvin tervetulleena muun muassa meidän maamme kuntien valtuustosaloihin. Sitä ymmärrystä siellä todella tarvitaan.

Omaishoitajien asemaa on muutenkin tuettava. Kokoomus esittää vaihtoehtobudjetissaan, että omaishoitajien lakisääteisten vapaapäivien mahdollistamiseksi lisätään palvelusetelien käyttöä. Tässä aloitteessa otetaan yhdenlainen näkökulma juuri tähän, että miten vaikeaa omaishoitajien on joskus lähteä sieltä omasta kodistaan. Näemme sen myöskin vapaapäivien pitämisen osalta, että monesti, jos omainen pitää viedä jonnekin ympärivuorokautisen hoivan paikkaan ja hänellä on vaikea dementia, se saattaa sotkea arkea pitkäksi aikaa sen jälkeen. Tästä syystä on hyvin tärkeää hakea räätälöityjä ratkaisuja.

Kokoomus esittää myöskin, että tuettua hoivavapaata voitaisiin pilotoida oman läheisen lyhytaikaisen hoivan ja esimerkiksi saattohoidon mahdollistamiseksi. Työssäkäyvällä ihmisellä pitää olla mahdollisuus jäädä hoitamaan sairastunutta läheistään tuetusti, kun kyseessä on lyhytaikainen hoivan tarve, kuten esimerkiksi saattohoito.

Kaiken kaikkiaan pidän tärkeänä, että omaishoitajien tekemää työtä arvostetaan ja sille luodaan hyvät edellytykset erilaiset näkökulmat ja tilanteet huomioon ottaen.

19.42 Mari Rantanen ps: Arvoisa puhemies! Maailmassa on vain neljänlaisia ihmisiä: heitä, jotka ovat olleet omaishoitajia, heitä, jotka ovat omaishoitajia, heitä, joista tulee omaishoitajia, ja heitä, jotka tarvitsevat omaishoitajia. Näin viisaita sanoja kirjoitti Rosalynn Carter -niminen henkilö.

Tätä aloitetta oli helppo kannattaa. Tämä on todella tärkeä pieni asia kuntalain lisäykseen, jotta omaishoitajilla on mahdollisuus, kuten totesit, edustaja Lohikoski, osallistua päätöksentekoon. Se on hyvin tärkeätä, koska tämä kysymys koskettaa siis meitä kaikkia ja nämä ihmiset tekevät niin valtavan tärkeätä hoivatyötä tässä maassa, tekevät inhimillisesti tärkeätä hoivaa mutta myös taloudellisesti tärkeätä hoivaa, koska tämä väistämättä säästää isoja summia myös yhteiskunnan varoja.

Toivon, että tämä menee läpi. Uskoisin, että tässä ei ole kuitenkaan kysymys niinkään suuresta taloudellisesta asiasta, vaan sen sijaan tämä on todella suuri kädenojennus omaishoitajille, ja näin pienillä asioilla saadaan tätäkin tilannetta helpotettua, joskin on samaan hengenvetoon sanottava, että siellä on myös paljon muuta korjattavaa. Tämä on erinomaisen hyvä aloite, ja tätä on helppo kannattaa.

19.43 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Tämän lakialoitteen tavoitteena on mahdollistaa yhdenvertaiset osallistumismahdollisuudet kunnalliseen päätöksentekoon myös omaishoitajille. Tämä on yhdenvertaisuuden näkökulmasta todella tärkeää, koska ei ole oikein, että kotikunta vaikuttaa siihen, voiko osallistua kunnallisiin luottamustehtäviin.

Pöytäkirja PTK 68/2019 vp

Omaishoitajien osallistuminen olisi tärkeää myös sen takia, että tällä hetkellä yhteiskunnassa omaishoitajien ääni kuuluu kyllä liian huonosti. Esimerkiksi omaishoitajien vapaapäiväjärjestelyt on järjestetty eri kunnissa hyvin eri tavoin, ja tänä syksynä Omaishoitajaliitto selvitti tätä asiaa. Siinä selvityksessä tuli esille, että suuri osa omaishoitajista jättää jopa lakisääteiset vapaansa pitämättä sen takia, että sijaishoito on järjestetty niin huonosti. Nyt sitten tietysti tähän keskusteluun tulee myöskin se, että jos — ja toivottavasti — tämä lakialoite menee läpi, se pakottaisi myöskin miettimään laajemmasta näkökulmasta, miten omaishoidon vapaapäivät ja mahdolliset vapaahetket voitaisiin järjestää laadukkaammin ja paremmin siellä kunnissa.

19.45 Anu Vehviläinen kesk: Arvoisa puhemies! Pidän tätä aloitetta myös aika tavalla oivallisena ja itse asiassa mietin sitä, että minä en ole törmännyt aikaisemmin tällaiseen aloitteeseen täällä ja olen itse toiminut kuitenkin aiemmin aika monta vuotta Omaishoitajat ja läheiset -liiton hallinnossa mukana ja myös kuntaministerinä. En muista, että tämä asia olisi ollut esillä. Eli on oikein hyvä, että tämä nousee täällä esille, ja se kertoo siitä tietysti, että yli puoluerajojen ajatellaan, että tämä on tärkeää ja pitäisi saada tehtyä.

Itse ajattelen sillä tavalla, että tässä on erityisesti kysymys tämmöisistä jokaisen ihmisen demokratiaoikeuksista. Meillä paljon puhutaan siitä, että kaikilla on yhtäläiset mahdollisuudet osallistua päätöksentekoon paikallisella tasolla ja muilla tasoilla, ja jos omaishoitajan, joka on työssä niin sidottu sinne kotiin, osallistumisoikeudet rajoittuvat sen takia, että hän ei pääse osallistumaan niiksi muutamiksi tunneiksi kokouksiin, niin se on mahdoton tilanne.

Minä haluaisin kysyä aloitteen tekijältä vielä: Onko tästä tehty aiemmin selvityksiä, onko olemassa kirjallisia kysymyksiä tai onko tästä kysytty kuntalain perään, kun tämä muutoshan tulisi kuntalakiin? Mitä tähän on aiemmin vastattu?

19.46 Paula Risikko kok: Arvoisa rouva puhemies! Itsekin olen ollut — aivan niin kuin edustaja Vehviläinen tuossa totesi — aika paljon mukana näissä omaishoitajien asioissa, ja sitten myöskin kuntaministerinä ollaan molemmat oltu, ja täytyy myöntää, että tämä ei ole sillä tavalla noussut esille. Pidän tätä erittäin hyvänä aloitteena.

Mielestäni sen lisäksi, että jos tämä korjataan, niin se minun mielestäni on ihan tällainen oikeudenmukaisuuskysymys ja tasavertaisuuskysymys, kun ajattelee sitä, että lastenhoitoonkin saa kustannuksiin apua, saati sitten, että tässä on kysymys myöskin menoerästä sille omaishoitajalle.

Myöskin tämä keskustelu nostaa onneksi jälleen esiin sitä omaishoitajien vaikeaa tilannetta, myöskin sen suhteen, miten omaishoitajat ovat epätasa-arvoisessa asemassa riippuen siitä, missä kunnassa he asuvat, koska kun on kysymys määrärahasidonnaisesta tuesta, omaishoidon tuesta, niin se palkkio vaihtelee riippuen siitä, missä kunnassa asut. Lisäksi vapaapäivien pitäminen on hyvin vaikeaa, koska se omainen, ketä hoitaa, ei välttämättä halua mennä sinne, minkä kunta olisi tarjonnut, ja näitä paikkoja monista kunnista puuttuu vielä kaiken lisäksi. Silloin aikoinansa, kun olin ministerinä, tehtiin hyvää yhteistyötä edustaja Paloniemen kanssa, kun perhehoitoa lisättiin omaishoidon tueksi, eli sitä, että olisi mahdollisuus viedä se omainen esimerkiksi perhehoitoon aina välillä, mutta niitäkään paikkoja sitten ei ole kovin paljon kunnissa.

Pidän hyvänä, että omaishoitajien asia nostetaan tästäkin näkökulmasta esiin.

Pöytäkirja PTK 68/2019 vp

19.48 **Kaisa Juuso ps:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä lakialoite on erittäin hyvä, ja on oikeastaan aika kummallista, että kukaan ei ole tätä aikaisemmin tehnyt. Mutta parempi myöhään kuin ei milloinkaan. On todella tärkeää, että myös omaishoitajat voivat osallistua kunnalliseen päätöksentekoon. Tämä on pieni asia kunnalle, mutta tämä on iso asia omaishoitajille ja suomalaiselle demokratialle. Yhdenvertainen mahdollisuus osallistua päätöksentekoon on todella tärkeää.

Siellä kunnanvaltuustossa muutaman vuoden istuneena olen myös todennut, että sieltä yleensä pienten lasten vanhemmat puuttuvat. He eivät jaksakaan iltaisin istua siellä, kun kokoukset alkavat viideltä ja kuudelta, niin täyden työpäivän jälkeen ei sitten enää jaksakaan lähteä ja uhrata sitä yhteistä perheaikaa luottamustoimiin. Jos voisimme eduskuntana jotenkin vielä vaikuttaa siihen, että kunnissa valtuustojen kokoukset ja lautakuntien kokoukset pidettäisiin päivällä, päiväsaikaan, niin uskon, että useamman pienen lapsen vanhemman olisi myös mahdollista tulla mukaan ja he jaksaisivat sitten osallistua kunnalliseen päätöksentekoon.

Hyvä lakialoite. — Kiitos.

19.49 **Pekka Aittakumpu kesk:** Arvoisa puhemies! Aivan aluksi edustaja Juusolle kommenttina: hyvä näkökulma tuo, että myöskin näitä kokousaikoja katsomalla voisimme auttaa siinä, että esimerkiksi perheelliset mutta myös omaishoitajat voisivat sitten osallistua paremmin kokouksiin.

Lämmin kiitos edustaja Lohikoskelle tämän aloitteen liikkeelle laittamisesta. Hienoa kuulla, että siihen on tullut noin runsaasti allekirjoittajia. Olemme nyt tässä keskustelussa jo useammalla ministerikokemuksella kuulleet, että aloitteen tavoite on hyvin kannatettava, ja tässä keskustelussa on tullut jo hyvin se esille, miten tärkeää on, että turvaamme omaishoitajille mahdollisuudet osallistua päätöksentekoon, ja se, miten omaishoitajien ääni saisi kuulua paremmin päätöksenteossa myöskin täällä eduskunnassa. On hienoa, että nyt siitä keskustelemme.

Omaishoitajat tekevät todella arvokasta työtä, joka on myös yhteiskunnalle edullinen hoitomuoto, ja aivan kuten edustaja Lohikoski tuossa aloituspuheenvuorossaan totesi, meillä omaishoidetaan paitsi vanhuksia, myös nuorempia ja lapsiakin. Me arvostamme omaishoitajia puheissa, ja nyt voimme osoittaa sen myös käytännössä, kun meillä on tässä tämä lakialoite edessämme. Hallitus on ohjelmassaan sitoutunut kehittämään omaishoitoa, ja tämä olisi yksi hyvä askel siinä.

19.51 **Hilkka Kemppi kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Lohikosken tekemä aloite on mielestäni aivan erinomainen ja myös aivan erinomaiseen aikaan sidottu, kun kunnallisvaalit ovat tulossa ja näitä kysymyksiä pitäisi ratkaista, jotta meidän kuntien demokratia myös toimisi. Allekirjoitin tämän lakialoitteen itsekin, koska koin sen merkittäväksi.

Mielestäni tähän liittyy kaksi tulokulmaa: Ensimmäiseksi tämä omaishoitajien riittävästä resursseista huolehtiminen, jotta he jaksavat työssään ja pääsevät mukaan kunnalliseen päätöksentekoon aivan kuten kaikki muutkin ihmisryhmät. Toiseksi kunnallisen päätöksenteon perheystävällisyydestä huolehtiminen ja sen kehittäminen tähän päivään, vuoteen 2020, johon Suomikin kohta kääntyy.

Kaikkiaan omaistaan hoitavia on tällä hetkellä noin 350 000, ja heistä vain noin 50 000 nostaa tätä omaishoidon tukea. Omaishoitajat tekevät inhimillistä työtä arjessa ja turvaavat toiselle ihmiselle riittävän tuen ja hoidon. Olen kyllä kiinnittänyt myös huomiota sii-

Pöytäkirja PTK 68/2019 vp

hen, että aivan liian usein unohdamme kiittää, sanoa rehellisesti kiitos. Se on vähintään siitä kovasta työstä, mitä he arjessa tekevät.

Hallitusohjelman mukaan ensi vuonna omaishoidon kehittämiseen on varattu viitisen miljoonaa euroa osana tulevaisuuden sote-keskus -ohjelmaa. Tarkoitus on tällä kaudella huomioida erityisesti töissäkäyvät omaishoitajat, koska useinhan tähän elämäntilanteeseen saattaa liittyä myös se, että on vaikka osa-aikaisesti työelämässä. Vuosille 21 ja 22 on varattu 65 miljoonaa euroa ja siitä eteenpäin sitten 45 miljoonaa euroa. Pidän näitä lisäyksiä erittäin hyvinä ja tervetulleina, koska omaishoidon tukeminen ei ole liikaa resursoitua. Myös viime kaudella tehtiin merkittäviä lisäyksiä, ja tämä tulee sitten niiden jatkoksi.

Ongelma on, että tämä raha ei kuitenkaan ole kunnissa korvamerkittyä. Aivan liian usein huomaa pohtivani, menevätkö nämä miljoonat eurot omaishoidon kehittämiseen, koska sen valvominen on miltei mahdotonta. Toivoisin, että keskustelisimme myös siitä, millä tavalla näitä resursseja pystytään kohdistamaan juuri sinne, minne niiden on tarkoitettu menevän.

Ja mitä kuntademokratiaan tulee, niin ihmettelen suuresti, että tätä asiaa ei ole vielä ratkaistu. Me elämme tällä hetkellä vuotta 2019, ja edelleen omaishoitajat itse asiassa loistavat poissaolollaan meidän kunnanvaltuustoissa ja päätöksenteossa. Kunnanvaltuustoista puuttuvat myös, aivan kuten edellä on mainittu, lapsiperheelliset, vanhemmat, ja sieltä puuttuvat vammaiset ja ikäihmiset. [Puhemies koputtaa] Pitäisikö meidän kehittää esimerkiksi etäosallistumisen mahdollisuuksia niin, [Puhemies: Aika!] että avaisimme kunnallisen demokratian meille kaikille suomalaisille?

19.54 Pia Lohikoski vas: Arvoisa puhemies! Kiitos, edustajakollegat, hyvästä keskustelusta. Tässä on tullut paljon hyviä näkökulmia omaishoitajuuteen ja omaishoitoon ylipäätään.

Palaan tähän aloitteeseeni sen verran, kun tässä kysyttiin, että minkälaista taustaselvittelyä tähän on tehty. Taustaselvittely tehtiin eduskunnan tietopalvelun kautta, ja kysymyksenanto oli, minkälaisia korvauksia eri kunnissa myönnetään tai ei myönnetä. Lopputulema oli se, että se todella vaihtelee. Osa kunnista ei myönnä lainkaan, minkä viestin olinkin jo itse saanut sieltä kentältä. Minulla ei ole tietoa, onko tästä asiasta aikaisemmin tehty kirjallisia kysymyksiä tai muita vastaavia, mutta oletan, että ne olisivat ehkä nousseet esiin eduskunnan tietopalvelun kautta silloin kun tätä taustaselvittelyä tälle asialle tein.

Sen verran vielä kommentoisin, että mielestäni edustaja Juusolla oli erittäin hyvä näkökulma tähän lapsiperheiden osallistumiseen kuntademokratiaan. Itsekin olen ollut lapsiperheellisenä kolme kautta mukana kuntapolitiikassa ja usein miettinyt, että toisissa kunnissa kokoukset järjestetään aikaisemmin ja he ehtivät kotiin ennen kuin lapset ovat nukkumassa. Hieman olen kateellisena ajatellut, että voi kun meilläkin tapahtuisi niin, että kokousajat voisivat olla hieman aikaisemmin. Se helpottaisi kyllä. Mutta lapsiperheellisillä on sitten se hyvä puoli, että kuntalaissa kuitenkin on se korvaus lapsenhoitajan ottamisesta, että sillä tavalla on mahdollista osallistua, toisin kuin omaishoitajilla. Korjataan tämä yhdessä.

19.56 Sheikki Laakso ps: Arvoisa rouva puhemies! Kiitos edustaja Lohikoskelle tärkeän aloitteen tekemisestä. Allekirjoitin tämän aloitteen itsekin.

Tämä on todellakin oikeudenmukainen aloite, ja olen ihmetellytkin, ettei tätä ole aikaisemmin tajuttu. Itse olen itse asiassa kuntapolitiikkaan lähtenyt vasta viime vaaleissa enkä

Pöytäkirja PTK 68/2019 vp

ole tähän asiaan siellä törmännytään, ja nyt todellakin kun törmäsin tähän, tuli ensimmäinen ihmettely, että eikö tätä oikeasti ole aikaisemmin hiffattu.

Usein kuitenkin lapselle on huomattavasti helpompi löytää, mihin sen lapsen voi viedä, mummo tai pappa tai joku kaveri. Omaishoitajan potilaalle on huomattavasti haasteellisempi löytää, eli tavallaan siinäkin suhteessa tuntuu hullulta, että tätä asiaa ei ole aikaisemmin korjattu.

Siitä tosin olen vähän eri mieltä, että kyllä tänä päivänä loppupeleissä lapsiperheellistenkin on todella helppo lähteä kuntapolitiikkaan mukaan. Meillä Kouvolassa on ainakin todella todella monta useammankin lapsen vanhempaa mukana siellä. Tilanne on kuitenkin se, ettei kuntapolitiikassa niitä valtuuston kokouksiakaan ole vuodessa monessakaan kunnassa kuin korkeintaan se kymmenen kappaletta. Tietysti se, että jos on mukana useammassa, mutta aika monta kertaa hallituksen kokoukset ovat kuitenkin sitten jo päiväsaikaan, eli ne eivät ne kaikki illalla kuitenkaan ole.

Ehdottomasti edustaja Lohikosken aloitetta kannatetaan.

19.58 Ari Koponen ps: Arvoisa puhemies! Iso kiitos aloitteen tekijälle, edustaja Lohikoskelle.

Aloite on hyvin kannatettava ja parantaa ihmisten välistä tasa-arvoa. Ja aivan kuten edustaja Ikonen täällä totesi, nyt saadaan varmasti sitten niitä todellisia kokemusasiantuntijoita kuntapolitiikkaan mukaan.

19.58 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! On totta, että myös pienten lasten vanhemmat ja erityisesti yksinhuoltajavanhemmat ovat kyllä aliedustettuina kunnanvaltuustoissa, mutta kuten täällä oli puhetta, niin pienten lasten vanhemmat kuitenkin mainitaan siellä kuntalaissa ja he saavat korvauksen siitä lastenhoidon järjestämisestä, eli se on siinä mielessä paremmin järjestetty asia. Toki on myös syytä miettiä niitä kokousaikoja, niin että ne olisivat paremmin järjestettävissä myöskin perheellisille henkilöille.

Jos ajatellaan sitten omaishoitajien tilannetta ja sitä, miten käytännössä pystyttäisiin tämä omaishoitajien osallistuminen järjestämään mahdollisimman helposti ja kivuttomasti, niin minun mielestäni edustaja Risikko toi esille tärkeän asian eli nimenomaan sen perhehoidon. Nythän tämä perhehoitolaki mahdollistaa myös kotiin annettavan perhehoidon, ja jos minä ajattelen omaishoidon tilannetta, niin olisi varmaan yksi parhaimmista ratkaisuista, mitä voitaisiin ajatella, että perhehoitaja menisi tällaisessa tilanteessa kotiin, koska voi olla hyvin vaikeata sen kokouksen ajaksi sitä ihmistä viedä jonnekin välimuotoiseen hoitopaikkaan tai palvelutaloon.

Kaiken kaikkiaan jos tästä omaishoidosta vielä voi muutaman sanan sanoa, niin hallitushan haluaa nyt panostaa erityisesti työssäkäyvien omaisten tukemiseen, eli tämä on se erityinen kohderyhmä.

Vielä edustaja Kempille, joka kyseli sitä, menevätköhän omaishoitoon myönnettyt rahat sinne, minne on tarkoitus mennä, niin valitettavasti ne eivät kyllä aina mene. Myös edellinen hallitus suuntasi korvamerkittyä rahaa omaishoitoon, ja kun nyt sen rahan kohtaloa on vähän selvitetty ja tutkailtu, niin valitettavasti on monia kuntia, joissa se korvamerkitty raha ei suinkaan ohjautunut sinne, minne sen pitäisi. Kyllä tässä asiassa nyt on varmasti semmoisen valvonnan ja erityistarkkailun paikka, niin että jatkossa ei kävisi näin.

Pöytäkirja PTK 68/2019 vp

20.01 **Mari Rantanen ps:** Arvoisa puhemies! On ilo kuulla tässä salissa, että omaishoitajia halutaan kuulla. Olen itse ollut 19 vuotta vaikeavammaisen lapseni omaishoitaja, ja minulla tästä on kyllä jonkun verran kokemusta — sekä palvelujärjestelmistä että siitä, millä tavalla ne toimivat. Tiedän, että tässä salissa on muitakin, joten sitä kokemusasiantuntijuutta löytyy nyt kyllä eduskunnastakin.

Olisin tarttunut vähän tähän edustaja Risikon mainitsemaan problematiikkaan siitä, että omaishoidon vapaat eivät aina toteudu. Eivät ne toteudukaan, kun niitä sellaisia riittävän laadukkaita hoitopaikkoja ei ole joka paikassa riittävästi saatavilla. Itse asiassa tässä tullaankin suoraan tähän samaan ongelmavyöhytyihin, joka on muutoinkin nyt ollut sekä vanhus-tenhuollossa että vammaisten asumisessa, sekä tilapäisessä että pidempiaikaisessa, joissa nämä paikat on kilpailutettu pelkän hinnan perusteella, ja se tilanne on se, että ihmiset eivät välttämättä halua omaistansa sinne lähettää.

Tästä päästäänkin sitten siihen kysymykseen, mistä tässäkin salissa tulee joku kerta keskustella, että pitäisikö meillä kaikkein heikoimmassa asemassa olevien palvelut kuntien tuottaa itse. Yksityinen puoli toimii joissain asioissa erinomaisen hyvin, mutta tässä kun ollaan tämmöisellä alalla, jossa suurimman osan kustannuksista tekevät työntekijöiden palkat, niin silloin sitä on vaikea sovittaa yhteen voitontavoittelun kanssa.

Tämä omaishoitajien rahoitusasia on sikäli mielenkiintoinen, että todella, niin kuin on käynyt ilmi, se ei mene sinne, mihin pitäisi, ja tätä olen itsekin kuntapoliitikkona peräänkuuluttanut. Siitä olen erinomaisen ikävissäni, kun kuulen tässä salissa, että niitä rahoja, joita viime hallituskaudella oli 90 miljoonaa vuodessa, ollaan laskemassa ensin 60:een ja sitten 45:een. Minusta tämä on sellainen, mitä kyllä sali voisi ehkä uudelleen ottaa puheeksi, koska tästä säästäminen ei ole kovin järkevää.

Sitten mitä tulee perhehoitoon, niin sanoisin, että sitä on kyllä tavattoman vaikea tänä päivänä saada. Sitä ongelmaa on muissakin asiakasryhmissä, saada perhehoitoa.

Lopuksi sanon ihan lyhyesti työssäkävien omaishoitajien osalta, että siellä odotetaan sitä, että työstä voisi olla sen kolme päivää palkallisesti poissa, kuten esimerkiksi alle 12-vuotiaan lapsen kanssa, mikä olisi selkeä parannus kyllä työssäkävälle omaishoitajille.

20.03 **Paula Risikko kok:** Arvoisa puhemies! Äskeiselle puhujalle vain totean, että on totta, että laatua on monenlaista, mutta ei se kyllä siihen omistus pohjaan aina liity. Hyvää ja huonoa, suttu ja sekundaa on sekä julkisella että yksityisellä. Valitettavasti vain aina jos yksityisellä sattuu jotain, se kyllä nostetaan esiin, mutta sitten kun julkisella sattuu jotain, niin se ei olekaan enää mikään uutinen, ja siellä on kuitenkin paljon, paljon korjattavaa.

Sitten siihen, mihin edustaja Mäkisalo-Ropponen hyvin tarttuikin, että todellakin tämä lainsäädäntö mahdollistaa perhehoitajan menon sinne kotiin. Sitten ajattelin myöskin sitä, että jos hoidettavalla on vammaispalvelulain mukainen henkilökohtainen avustaja, häntä voidaan käyttää sitten myöskin. Eli tässä on myöskin vähän sellaista, että innovatiivisia ratkaisuja kannattaa käyttää sitten siellä tilanteessa. Sitten myöskin olen samaa mieltä siitä, mitä edustaja Rantanen sanoi, ettei niitä perhehoitopaikkojakaan ihan tuosta noin vain ole.

Sitten kiinnitin huomiota myöskin työssäkävien omaishoitajien tilanteeseen, josta täällä totesivat sekä edustaja Rantanen että edustaja Kemppi. Kyllä, se on juuri erittäin vaikea tilanne, ja siitä syystä olen itse ajanut sellaista mallia kuin hoivavapaa, joka on malli Ruotsista. Ruotsissa on sellainen käytäntö, että voit olla omaistasi hoitamassa lyhyen aikaa. No Suomessa tehtiin sellainen laki muutama vuosi sitten, ja se on TEMin lakeja, ja se tehtiin niin, että voit olla omaistasi hoitamassa — siis ei pikkulasta vaan myöskin esimerkiksi van-

Pöytäkirja PTK 68/2019 vp

hempaasi — esimerkiksi tällaisessa tilanteessa, että vaikka ikääntynyt vanhempi tulee sairaalasta leikkaushoidosta ja hän tarvitsee sitten hetken aikaa apua kotona, tai sitten saattohoitotilanteessa lyhytaikaisesti. Mutta Suomessapa ei olekaan semmoista, että siihen saisi mitään tukea, mutta Ruotsissa se on, ja se on nimenomaan sairausvakuutuksen kautta maksettu. Minä olen itse ajanut sairausvakuutuslakiin tehtävää korjausta, että saat sairausvakuutuksen kautta tuen niiltä päiviltä, jolloin olet hoitamassa sitä omaistasi, ja olen ymmärtänyt, että myös kolmikannassa on ollut tähän kannatusta, siis palkansaaajärjestöissä tietysti, koska sairausvakuutus on hyvin pitkälle palkansaaajien kukkarosta, eli jokaisesta meidänkin palkastamme menee sairausvakuutukseen osa. Sitä kautta me voisimme yhdessä ajatella, että tällainen Ruotsin mallin mukainen lyhytaikainen hoivavapaa Suomeen saataisiin. — Kiitos.

20.06 Pia Lohikoski vas: Arvoisa puhemies! Mielenkiinnolla kuuntelin tässä näitä kommentteja. Lähdettiin jo aika kauaskin ehkä tästä varsinaisesta tekemästani lakialoitteesta, mutta en malttanut olla pyytämättä vielä puheenvuoroa. Halusin osoittaa, että olen samaa mieltä kuin edustaja Rantanen, kun hän kommentoi tuossa aikaisemmin näistä tilanteista, missä vammaisia on kilpailutettu asumaan sellaisiin paikkoihin, mitkä välttämättä eivät enää ole sellaisen kodinomaisen paikan maineessa tai eivät sisällä sellaisia palveluita, mitä sitten omaiset haluaisivat omalle rakkaalleen tarjota. Eli tätä halusin kommentoida.

Vielä tähän aloitteeseen:

Nyt on mielenkiintoista tietysti nähdä, kun tämä aloite on saanut yli puolen eduskunnan allekirjoitukset, miten tämä etenee. Tiedustelin, ennen kuin lähdin tätä aloitetta kirjoittamaan, myöskin kuntaministeriltä, kuinka sitten voitaisiin tätä asiaa edistää. Hän ei nähnyt mitenkään mahdolliseksi, että kuntalakiin tällainen voitaisiin saada, mutta ei osannut vielä kommentoida, millä aikataululla.

Kiitän vielä erityisesti kaikkia, jotka ovat allekirjoittaneet tämän aloitteen, ja oli myös mukavaa, että tähän keskusteluun osallistui ja aloitetta kertoi kannattavansa myös henkilöitä, jotka eivät ehtineet mukaan allekirjoitukseen. Pidetään nyt yhdessä huolta sitten, että tämä ei hautaudu sinne hallintovaliokuntaan. — Kiitos.

20.08 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Vielä sain ajatuksen tuosta edustaja Risikon puheenvuorosta, kun hän mainitsi, että vammaispalvelulaki voisi olla yksi semmoinen ratkaisu, joka mahdollistaisi myöskin sen omaisen osallistumisen, ja nimenomaan se henkilökohtainen apu. Se on ihan totta, mutta sitten tuo vammaispalvelulaki on sillä tavalla tällä hetkellä ongelmallinen, että sitäkin tulkitaan nyt kovin eri tavoin eri kunnissa. Itse olen törmännyt tähän erilaiseen tulkintaan esimerkiksi muistisairaiden kohdalla. Kansainvälisissä määrittelyissä muistisairaudethan ovat neurologisia vammaissairauksia, mutta meillä yleisesti nämä ymmärretään ikääntymiseen liittyviksi sairauksiksi eikä neurologisiksi vammaissairauksiksi, ja tämä aiheuttaa sen, että hyvin harvassa kunnassa muistisairaat saavat vammaispalvelulain mukaisia kuljetuspalveluita tai henkilökohtaisen avun palveluita, vaikka meillä on tietoa, että se mahdollistaisi heidän kotona asumisensa pitempään ja se mahdollistaisi myöskin sitten sille omaiselle apua ja tukea. Onneksi tiedän, että oikeusasiamiehelle on tehty kantelu nyt yhdestä tällaisesta kunnasta, joka on evännyt muistisairaalta tyystin nämä vammaispalvelulain mukaiset palvelut, ja nyt sitten odotellaan kyllä mielenkiinnolla, mitä se oikeusasiamies tähän asiaan ottaa kantaa. Luu-

Pöytäkirja PTK 68/2019 vp

len, että se saattaisi selkeyttää monessa kunnassa tätä epäselvää tilannetta, koska tämänkin suhteen eri kunnissa asuvat ihmiset ovat hyvin eriarvoisessa asemassa.

20.10 Kaisa Juuso ps: Arvoisa puhemies! Ehkä menee vähän kauas taas tästä lakialoitteesta, mutta en malta olla kommentoimatta edustaja Risikon ajatusta tästä ”närståendepening” på svenska [Paula Risikko: Se on hoivavapaa!] — hoivavapaasta, joo. Siis tähän on Ruotsissa ollut vuodesta 88, ja tällä hetkellä sitä voi saada sata päivää, ja sitä käytetään erinomaisen paljon saattohoitotilanteissa. Se on sellainen, että se voidaan jopa jakaa useamman henkilön kesken, eikä tarvitse olla välttämättä omainen vaan voi olla myöskin hyvä ystävä, joka tekee tätä saattohoitoa. Tämän saattohoidon tai tämän närståendepeningin ajaksi on myöskin oikeus saada vapaata töistä. Edustaja Juvonen on täällä useaan otteeseen puhunut saattohoidosta ja sen parantamisen tarpeesta, ja ajattelen näin, että tämä on yksi asia, mikä voitaisiin huomioida siinä tilanteessa jos ja kun saattohoidosta aletaan jatkossa keskustelemaan ja yritetään sitä kehittää. Erittäin hyvä systeemi.

20.11 Mari Rantanen ps: Arvoisa puhemies! En tohtisi enää pitkittää tätä keskustelua, mutta oli pakko tarrata tähän. Tämähän oli erinomainen ajatus edustaja Risikolta, että tällaista voitaisiin ainakin pohtia, ja juurikin, niin kuin edustaja Juuso sanoi, saattohoitotilanteeseen, joka on meillä selkeä tämmöinen musta aukko, mihin ei nyt tule oikeastaan mitään tukea.

Tästä henkilökohtaisesta avusta vammaispalvelulain osalta: siinä tulee ongelma myöskin kehitysvammaisten osalta, koska siellä on se voimavararajaus, jota sitten tulkitaan niin, että jos kehitysvammaisen ei pysty itse sanomaan, että pitää vaippa vaihtaa ja syöttää ja näinpäin pois, niin he eivät sitä saa, niin että tavallaan se ei tässä ehkä tule kyseeseen.

Sitten olisin vielä palannut tähän asiaan julkisen ja yksityisen osalta: Näin se varmasti on, että ongelmia on molemmissa, mutta yleensä olen vääntänyt tämän asian itselleni rautalangasta siten, että jos hoitovuorokausi maksaa kunnallisena 100 euroa, ja kunnan ei tarvitse tehdä voittoa — siis tämä on nyt ihan hatusta repäisty luku — ja se kilpailutetaan 80 euroon ja siitä pitää vielä saada voitto, niin selvää on se, että kun ei siellä ole oikein muuta paikkaa, mistä ottaa sitä voittoa, niin se on yleensä henkilöstö ja henkilökunta, joko määrä tai laatu. Tässä me tulemme ongelmiin silloin, kun pitäisi yrittää se voitto ja hoiva yhdistää.

20.12 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Ihan vain vielä kommenttina, että on ihan totta, mitä sanoitte vammaispalvelulaista, enkä tarkoittanutkaan, että se on niin kuin itsensäselvyys, koska esimerkiksi juuri kehitysvammaisten ja muistisairaiden osalta Suomessa ei katsota, että he kuuluvat sen piiriin tuosta noin vain. Mutta on ihan hyvä, jos siitä tulokinta nyt sitten saadaan.

No sitten tästä: Olen ihan samaa mieltä siitä, että on tapahtunut ylilyöntejä näissä kilpailuttamisissa. Siitä syystä esimerkiksi Kehitysvammaliitto ajaa voimakkaasti sitä, että hankintalaki ei koskisi samalla tavalla vammaisia ja erityisesti kehitysvammaisia kuin muita, ja se on se kansalaisaloitekin. On minun mielestäni erittäin tärkeää arvioida, mitä siinä tehdään, koska ainahan pitäisi olla se laatukylki edellä. Jos kunta kerta ulkoistaa, kunnan tehtävä on vahtia se laatu, kuten kuntalaki nimenomaan sanoo — satun sen tietämään, koska olen ollut itse sitä tekemässä tai korjaamassa. Siitäkään kunnat monta kertaa laistavat niin, että ne eivät vahdi sitä. Ne ulkoistavat, ja kun se on poissa silmistä, niin se on poissa sydämeistä. Olemmehan me nyt nähneet tässä viime aikoina, kun mopitkin on laskettu mi-

Pöytäkirja PTK 68/2019 vp

toitukseksi, että onhan siellä todella hyvin paljon tällaista ongelmaa, mutta se on sekä julkisella että yksityisellä.

Sitten tästä hoivavapaasta: Olisin oikein tyytyväinen, jos sille saataisiin kannatusta tässä talossa. Olen sen selvittänyt, että myös palkansaajajärjestöt ovat olleet julkisestikin tämän kannalla, joten siihen voisi ruveta. Se ei suurikaan muutos olisi, että me saisimme tällaisen, kun se laki jo kuitenkin antaa mahdollisuuden. Ainoa ongelma on se, että siitä ei saa vielä mitään tukea. Ja kun ajattelee, juuri niin kuin edustaja Juuso sanoi, että se on Ruotsissa ollut jo 80-luvun lopulta lähtien ja hyväksi havaittu. Meillähän Työterveyslaitoksen professori — en nyt muista valitettavasti nimeä, edesmennyt professori, joka todella ansiokkaasti sitä tänne Suomeen toi ja on tehnyt paljon, paljon tutkimuksia — on tehnyt siinä suuren työn. Jos nyt nimen muistaisin, niin kiittäisin häntä tästä ihan julkisesti, mutta teen sen jossain muussa vaiheessa. — Kiitos.

20.14 Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! Haluan vain lyhyesti ilmaista tukeni tälle edustaja Lohikosken erinomaiselle lakialoitteelle, jonka tarkoitus on siis helpottaa omaishoitajien osallistumista kunnalliseen päätöksentekoon. Todella pidän tärkeänä sitä, että oikeudesta saada näitä korvauksia säädetään nyt erikseen kuntalaissa, ja olen samaa mieltä kuin mitä tässä lakialoitteen perusteluissa on esitetty, että tämä on tärkeää yhdenvertaisuudenkin näkökulmasta.

Todella nyt kun tämä lakialoite on ymmärtääkseni kerännyt yli sata allekirjoitusta, haluan ilmaista sen, että tällaisissa tilanteissa olisi erittäin tärkeää, että asia etenee myös siten lainsäädännöksi. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

11. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 22.11.2019 klo 13.00. Täysistunto lopetettiin klo 21.40.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen